

POUŽITÍ PALNÉ ZBRANĚ V PROFESNÍ OBRANĚ PRACOVNÍKA KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI

Using gun in profession defence worker of security

Bc. Miroslav Zýka

Diplomová práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
Ústav elektrotechniky a měření
akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Miroslav ZÝKA**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Použití palné zbraně v profesní obraně pracovníka
komerční bezpečnosti.**

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s problematikou použití palné zbraně pracovníkem průmyslu komerční bezpečnosti (dále jen PKB).
2. Informativně zpracujte rozhodující zákonné, podzákonné a společenské normy upravující použití palné zbraně s důrazem na prostředí profesní obrany v PKB.
3. Vyhodnoťte hlavní faktory, formy a metody ovlivňující použití palné zbraně při výkonu některých funkcí v PKB.
4. Na praktickém příkladě ukažte varianty řešení profesní obrany.
5. Vytvořte základní výcvikový plán pro řešení předpokládaných situací profesní obrany pracovníkem PKB.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. CLEARY, T. Japonské umění války. 1. vyd. Praha: Pragma, 1998. 195 s. ISBN 80 7205 477 5.
2. HOLOUŠOVÁ, D. KROBOTOVÁ, M. Diplomové a závěrečné práce. 1 vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2004. 117 s. ISBN 80 244 0458 3.
3. JANKOVÝCH, R. MALÁNIK, Z. Zkouška na zbrojní průkaz. 1. vyd. Brno: Nosova tiskárna, 2003. 122 s. Pomůcka.
4. KOMENDA, J. Bezpečná manipulace se zbraní při zkoušce odborné způsobilosti pro žadatele o zbrojní průkaz. 1. vyd. Brno: Josef Tůma, vydavatelství, nakladatelství a tisk, 2004. 103 s. ISBN 80 86687 03 1.
5. KOMENDA, J. Zbraně a střelivo mezi paragrafy. 1. vyd. Brno: Josef Tůma, vydavatelství, nakladatelství a tisk, 2003. 266 s. ISBN 80 86687 03 1.
6. NOVOTNÝ, F. Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit? 1. vyd. Praha: Lexik Nexis CZ, 2006. 114 s. ISBN 80 86920 10 0.
7. SDE-OR, I. YANILOV, E. Krav Maga. Umění čelit ozbrojenému útočníkovi. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 2003. 246 s. ISBN 80 206 0689 0.
8. THOMPSON, L. Manuál Bodyguarda. Profesionální techniky ochrany osob. 1. vyd. Frýdek Místek: Alpress, 2005. 358 s. ISBN 80 7362 078 2.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Zdeněk Malánek

Ústav elektrotechniky a měření

Datum zadání diplomové práce:

13. února 2007

Termín odevzdání diplomové práce:

30. května 2007

Ve Zlíně dne 13. února 2007

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou použití palné zbraně v profesní obraně průmyslu komerční bezpečnosti. Tato práce je rozdělena na praktickou a teoretickou část. V teoretické části jsou zpracovány údaje o normách, profesích, činnostech a faktorech ovlivňujících používání palných zbraní v PKB. Cílem této práce je aplikovat teorii do praxe, což jsem popsal v praktické části. Výsledkem bylo zpracování výcvikového plánu pro profesní obránce, kteří používají PZ ke své činnosti. Vše je podpořeno fotografiemi pro lepší názornost.

Klíčová slova: použití zbraně, zbraň v průmyslu komerční bezpečnosti, výcvik se zbraní, výcvikový plán se zbraní.

ABSTRACT

Dissertation work deal with problems using gun in industry of security. This work is fission on practical and theoretic part. In theoretic part are processed data about specifications, professions, activities and factors biasing using guns in industry of security. Destination those work is apply theory to the practice, which I described in practical part. Produce was processing training scheme for vocational defender, who used gun to his activities. Everything is seconded photographs for better plasticity.

Keywords: force of guns, guns in bussines safeness industry, training with guns, training program with guns.

Rád bych poděkoval mému vedoucímu diplomové práce panu Ing. Zdeňku Maláníkovi za odborné vedení, cenné připomínky a návrhy.

Prohlašuji, že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků, je-li to uvolněno na základě licenční smlouvy, budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....
Podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 NORMY UPRAVUJÍCÍ POUŽITÍ PZ V NÁVAZNOSTI NA PRŮMYSL KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI	12
1.1 JAK MŮŽE PRACOVNÍK PKB ZBRANĚ ZÍSKAT?	13
1.2 TRESTNÍ ZÁKON	15
1.2.1 § 13 Nutná obrana	16
1.2.2 § 14 Krajiná nouze	17
1.2.3 Vztah mezi sebeobranou a profesní obranou	20
1.2.4 § 15 Oprávněné použití zbraně	22
1.2.5 § 76 Zadržení.....	22
2 PROFESE A ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S PALNOU ZBRANÍ V PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI	24
2.1 PROFESE V PKB VYŽADUJÍCÍ PALNÉ ZBRANĚ	24
2.1.1 Profese PKB plnící povinnosti se zbraní vždy	24
2.1.2 Profese PKB plnící povinnosti se zbraní občas	27
2.2 ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S PZ U PRACOVNÍKŮ PKB.....	28
2.2.1 Obecná pravidla pro bezpečné zacházení s PZ	29
2.2.2 Specifika bezpečnosti u PKB z hlediska nošení PZ.....	30
2.2.3 Popis obvyklé povinné střelby ze zákona o zbraních	31
2.2.4 Popis důležitých činností se PZ s důrazem na základní a vyšší stupeň výcviku;.....	31
2.2.5 Ošetřování PZ.....	32
2.3 PALNÉ ZBRANĚ POUŽÍVANÉ V PROFESNÍ OCHRANĚ.....	33
2.3.1 Revolver	33
2.3.2 Pistole	35
2.3.3 Srovnání pistole a revolveru	37
3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POUŽITÍ PALNÝCH ZBRANÍ V PODMÍNKÁCH PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI	39
3.1 PSYCHICKÉ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POUŽITÍ PZ.....	39
3.1.1 Strach o sebe sama, o střeženou osobu nebo majetek.....	40
3.1.2 Strach z následků použití PZ.....	41
3.1.3 Psychika člověka	42
3.1.4 Psychické zátěže a nároky na psychiku	43
3.1.5 Projevy psychiky v zátěžové situaci	44
3.1.6 Udržení psychické stability	45
3.2 DEFINICE POJMU ÚTOK A POJMY SOUVISEJÍCÍ	46
3.2.1 Útok.....	46
3.2.2 Útočník.....	47
3.2.3 Zájmy, proti nimž může být veden útok	48
3.2.4 Osoba oprávněná k nutné obraně	48

3.3	MOTIVY A CÍLE ÚTOKŮ.....	49
3.3.1	Jak útočníci nejčastěji napadnou svou oběť ?	50
3.3.2	Místa, na kterých k útokům dochází	51
3.3.3	Způsoby útoků.....	54
3.3.4	Obránce versus útočník	54
3.3.5	Statistické údaje o trestných činech	54
II	PRAKTICKÁ ČÁST	57
4	MOŽNÉ ZPŮSOBY ŘEŠENÍ PROFESNÍ OBRANY SE ZBRANÍ	58
4.1	OBECNÉ ZÁSADY ŘEŠENÍ SITUACE PROFESNÍ OBRANY POMOCÍ PZ.....	58
4.2	PRAKTICKÉ PŘÍKLADY ŘEŠENÍ KONFLIKTNÍCH SITUACÍ V SBS	60
4.2.1	Napadení střeženého objektu (strážný vs. útočník)	60
4.2.2	Ohrožení klienta bodyguarda u automobilu.....	64
5	ZÁKLADNÍ CVIČENÍ PRO ŘEŠENÍ SITUACÍ PROFESNÍ OBRANY	68
5.1	ZÁKLADNÍ TÉMATA PRO CVIČENÍ STŘELBY	68
5.1.1	Vybavení nutné k práci s PZ	68
5.1.2	Bezpečná manipulace s PZ.....	69
5.1.3	Nošení PZ.....	69
5.1.4	Příprava PZ.....	70
5.1.5	Statická střelba	70
5.1.6	Ošetřování zbraně.....	75
5.1.7	Výcvik se školními náboji.....	75
5.1.8	Ostré střelby	76
5.1.9	Hodnocení a přehled výsledků	77
5.2	VYŠŠÍ STUPEŇ VÝCVIKU, TÉMATA PRO CVIČENÍ PRAKTICKÉ STŘELBY	77
5.2.1	Pravidla při ostré střelbě	78
5.2.2	Střelecké pozice	79
5.2.3	Střelba z krytu	80
5.2.4	Střelba na pohybující se cíl	83
5.2.5	Pohyb se zbraní a střelba za pohybu	83
5.2.6	Střelba za ztížených podmínek.....	84
5.2.7	Vedení výsledků.....	85
5.3	REÁLNÉ FORMY POUŽÍVÁNÍ PZ PŘI OCHRANĚ OSOB A MAJETKU.....	85
5.3.1	Taktika pro chování v reálně nebezpečných situacích.....	86
5.3.2	Taktická příprava	86
5.4	CVIČENÍ SPECIÁLNÍCH VARIANT KONFLIKTNÍCH SITUACÍ S PALNOU ZBRANÍ.....	89
5.4.1	Střetnutí na velmi blízkou vzdálenost a techniky v kontaktu	90
5.4.2	Napadení v automobilu	92
5.4.3	Prohledávání v zástavbě.....	94
5.4.4	Střetnutí za zhoršených světelných podmínek	95
5.4.5	Střelba po zranění.....	96
5.4.6	Boj s více protivníky	96
5.4.7	Použití zbraně proti zvířeti	96
6	VHODNÉ ZPŮSOBY JAK CVIČIT OBRANNOU STŘELBU – VÝCVIKOVÝ PLÁN PRO PRACOVNÍKY SOUKROMÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽEB, KTEŘÍ KE SVÉ PROFESI VYUŽÍVAJÍ	

PALNOU ZBRANĚ	98
6.1 MODELOVÉ SITUACE VHODNÉ PRO PROFESNÍ OBRANU	99
6.2 ZÁKLADNÍ VÝCVIKOVÝ PLÁN	103
6.2.1 Teoretická část	104
6.2.2 Praktická část	107
6.2.2.1 Základní cvičení.....	107
6.2.2.2 Ostrá střelba na cíl	113
6.2.2.3 Obranná střelba	116
ZÁVĚR	121
ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	123
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	125
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	127
SEZNAM OBRÁZKŮ	128
SEZNAM TABULEK	130
SEZNAM GRAFŮ	131
SEZNAM PŘÍLOH	132

ÚVOD

Dnešní moderní doba s sebou nese jen pokrok a blahobyt, ale i mnoho negativních věcí, mezi které patří i rostoucí kriminalita. Není tedy divu, že stále více lidí využívá všech dostupných prostředků k zabezpečení svých základních práv – života, zdraví a majetku. Díky tomu hrají důležitou roli v ochraně obyvatelstva a jejich majetku soukromé bezpečnostní služby. Jelikož v podmínkách ČR chybí zákon o civilních bezpečnostních službách (tento zákon je běžný ve většině zemích Evropy), jsou pracovníci SBS považováni za běžné občany. Aby se tito pracovníci mohli účinně bránit, jelikož jsou nasazováni do oblastí kde je nějaká hrozba útoku či nebezpečí, používají často ke své profesní činnosti palnou zbraň.

Toto téma jsem si vybral z toho důvodu, že pro nové zájemce o práci v oboru PKB často chybí nějaký psaný materiál, ať již kniha či skripta, který by sloužil k jejich informovanosti o používání a výcviku s palnými zbraněmi v tomto průmyslu. Dalším důvodem je fakt, že pokud se běžný občan setká s pracovníkem SBS v praxi, často tito pracovníci nemají znalosti o dané problematice ve svém oboru, což je opět způsobeno nedostatečným výcvikem a znalostmi.

A protože počet těchto profesí neustále stoupá, roste i počet lidí, kteří mají zájem pracovat v PKB. Je tedy nutné, aby firmy disponovali dostatkem materiálu, který podpoří jejich vzdělávací a výcvikový systém. V současné době je tomuto tématu věnováno velmi málo pozornosti a důsledkem je častá neprofesionálnost civilních bezpečnostních služeb a s tím související medializace těchto problémů. Je jasné, že v televizi uvidíme spíše co se bezpečnostnímu pracovníkovi nepovedlo, než to co se povedlo.

Cílem této práce bude navrhnout komplexní řešení výcvikového plánu pro začínající pracovníky bezpečnostního průmyslu, kteří ke svému povolání budou potřebovat PZ. Tato problematika se může na první pohled zdát jednoduchá, ale v podmínkách ČR neexistuje žádný manuál či dokument, který by se touto problematikou zabýval. Tento plán výcviku obsahuje spoustu informací, které se musí aplikovat do praktických příkladů, aby nešlo jen o nauku teorie. Nejdůležitější součástí výcviku je totiž praktická manipulace se zbraní za doprovodu dobrých teoretických znalostí.

Největším přínosem bude tato práce pro bezpečnostní agentury podnikajících ve sféře PKB, dále pro osoby, které chtějí PZ používat k výkonu povolání jako např. soukromý detektiv, osobní strážce, strážný objektu apd... Ovšem tuto práci mohou využít i školy jako skripta pro výuku v oboru používání PZ v bezpečnostním průmyslu. V neposlední řadě zde

najdou potřebné informace i běžní občané, kteří se chtějí seznámit s touto problematikou a mají zájem pořídit si PZ k ochraně svého života, zdraví a majetku.

Pro tuto diplomovou práci využiji tyto vědecké metody: kompilaci, analýzu, syntézu, porovnání a dedukci. Tyto vědecké metody bude nutno použít, jelikož materiál k této práci takto komplexně nebyl nikde publikován.

Kompilaci jsem využil zejména v teoretické části při shrnování a shromažďování údajů zvláště v kapitole 1. a 3. v podkapitolách 1.3., 3.1., 3.2 obsahující definice.

Metodu analýzy jsem použil při vyhodnocování získaných informací a závěrů zejména v podkapitolách 2.1., 4.2., a v kapitole 5. při rozebírání plánu výcviku.

Metodu syntézy jsem využil při tvorbě závěrů jednotlivých kapitol a v dílčích vyhodnoceních zvláště v kapitolách 2, 3, 4, 5 a hlavně v kapitole 6, která čerpá dílčí údaje z předchozích kapitol k vytvoření komplexního plánu výcviku s PZ.

Metodu pozorování jsem využil při získávání informací a zkušeností u firmy Trigger servis a u bezpečností agentury MOBA.

Metodu porovnávání jsem použil při vyhodnocování možných variant řešení zejména pak v kapitole 4 a v podkapitole 2.3.

Postup při výběru kapitol jsem zvolil tak, abych v první řadě popsal zákonné normy upravující použití palných zbraní. Následná kapitole se bude zabývat otázkami funkcí a činností spojených s používáním PZ v PKB, aby zájemce o tento obor věděl při jakém druhu činnosti bude potřebovat PZ. Potom se budu zabývat částí, která je zaměřena na faktory, které ovlivňují samotné použití zbraně. Tyto části směřují k teoretickému chápání dané problematiky. V následujících kapitolách se poté zaměřím spíše na praktické zkušenosti týkající se používání PZ při výkonu povolání.

Ve čtvrté kapitole uvedu obecné zásady, kterými by se měl řídit bezpečnostní pracovník při reálných střetnutích s útočníkem. Důležitou částí této kapitoly jsou praktické příklady konfliktních situací s jejich následným řešením. V následující kapitole potom navrhu metody, kterými lze nacvičit použití zbraně v reálně nebezpečných situacích. Vyvrcholením této diplomové práce bude potom kapitola šestá, ve které se zaměřím na výcvikový plán, který by měli absolvovat všichni, kdo chtějí používat PZ při výkonu svého povolání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NORMY UPRAVUJÍCÍ POUŽITÍ PZ V NÁVAZNOSTI NA PRŮMYSL KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI

Nabytím účinnosti nového zákona č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu došlo k harmonizaci kontroly výroby, nabývání do vlastnictví a držení RLZ s Evropskou unií. Novelizace zákona č. 156/2000 Sb. pak přinese potřebnou legislativní úpravu ve značení **zbraní** v souladu s požadavky OBSE [6].

Poznámka.: pro pracovníky PKB nejsou žádné výjimky z hlediska zákonných norem, protože stále nebyl u nás schválen zákon o soukromých bezpečnostních službách, a proto pro ně platí zákony stejně jako pro běžného občana, tedy i získání a použití PZ.

Stěžejní normou upravující používání palných zbraní je **zákon č. 119/2002 sb. o střelných zbraních a střelivu** ze dne 8. března 2002 a **zákon 140/1961 sb. trestní zákon**.

Zákon č. 119/2002 sb. o střelných zbraních a střelivu je rozdělen na čtyři části:

- část první – zbraně a střelivo

Tato část je rozdělena na XIV hlav, které obsahují:

úvodní ustanovení, vymezení některých pojmů, kategorie zbraní a střeliva, nabývání vlastnictví, držení a nošení zbraně a střeliva, zbrojní průkaz, zbrojní licence, registrace zbraní a průkaz zbraně, vývoz, dovoz a tranzit zbraní a střeliva, provozování střelnic, zvláštní ustanovení o nakládání se zbraněmi a střelivem, informační systémy o zbraních, střelivu a provozovaných střelnicích, výkon státní zprávy, sankce a ochranná opatření, ustanovení společná, ustanovení přechodná,

- část druhá – změna zákona č. 156/2000 sb. o ověřování střelných zbraní;
- část třetí – změna živnostenského zákona;
- část čtvrtá – účinnost.

Dále zákon obsahuje přílohu o vymezení zbraní a střeliva (druhy zbraní a druhy střeliva)[6].

Další vyhlášky ministerstev a nařízení vlády:

Vyhláška č. 384/2002sb. o provedení některých ustanovení zákona o zbraních (popis fotografií žadatele, tiskopisy, způsob vedení evidencí, zkoušky odborné způsobilosti) .

Nařízení č. 338 o technických požadavcích pro zabezpečení přechovávaných zbraní nebo střeliva a o podmínkách skladování..

Vyhláška č. 369, kterou se stanoví postup Českého úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva při zařazování typu zbraně nebo střeliva do kategorie.

Vyhláška č. 370 o dovoleném výrobní provedení plynové zbraně, expanzní zbraně a střeliva.

Vyhláška č. 371, kterou se stanoví postup při znehodnocování a ničení zbraně, střeliva a výrobě jejich řezů.

Vyhláška č. 493 o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárničky první pomoci provozovatele střelnice[6].

1.1 Jak může pracovník PKB zbraň získat?

Upravuje vyhláška č. 384/2002sb.

Legálně vlastnit zbraň nebo střelivo do ní mohou jen držitelé platného zbrojního průkazu. Pracovníky PKB nevyjímaje. Tento doklad je veřejnou listinou a požívá tedy zvýšené ochrany, případné padělání je trestným činem. Každý, kdo má u sebe zbraň nebo střelivo, musí mít zbrojní průkaz skutečně při sobě - nestačí jej tedy mít schovaný doma, pokud jdete se zbraní například po ulici[6,18].

Existuje 6 skupin zbrojních průkazů:

- ke sběratelským účelům (skupina A);
- ke sportovním účelům (skupina B);
- k loveckým účelům (skupina C);
- **k výkonu zaměstnání nebo povolání (skupina D)**, nutný pro pracovníky PKB;
- k ochraně zdraví, života nebo majetku (skupina E);
- k provádění pyrotechnického průzkumu (skupina F)[6,18].

Existuje sedm podmínek, které musí žadatel splňovat, aby získal ZP:

1. **Trvalé bydliště** na území České republiky;
2. **Svéprávnost** - Žadatel musí být způsobilý k právním úkonům a samozřejmě mít platný občanský průkaz;
3. **Předepsaný věk** - Zbrojní průkaz skupiny A, D, E nebo F může vlastnit jen osoba starší 21 let. Pro skupinu B nebo C platí hranice 18 let věku;
4. **Zdravotní způsobilost** - Posudek na příslušném formuláři vydává za běžný poplatek praktický lékař žadatele. Povinnou součástí vyšetření však nejsou psychotesty, takže řada odborníků volá po zpřísnění zákona;
5. **Bezúhonnost** - Jednou z nejdůležitějších podmínek je čistý trestní rejstřík. Nepřihlíží se přitom k takzvanému zahlazení odsouzení, tedy že po určité době může být i na pravomocně odsouzeného pachatele nahlíženo jako na "čistého". Omezení přitom neplatí pro všechny trestné činy, ale především pro činy násilné či "protistátní". Proti zájemci nesmí být během řízení o vydání průkazu vedeno trestní stíhání, což ale opět neplatí pro méně závažné činy;
6. **Spolehlivost** - Žadatel nesmí nadměrně požívat alkoholické nápoje nebo návykové látky ani svým jednáním představovat nebezpečí pro vnitřní pořádek a bezpečnost. Rozhodující přitom je pravomocné uznání viny z přestupku v posledních třech letech. Může jít i o přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití či proti majetku, včetně pytláctví;
7. **Odborná způsobilost** - Podrobněji se jí budeme věnovat v následující kapitole[6,18].

Pro pracovníky v PKB je důležité vlastnit ZP skupiny D, protože zbraň potřebují při výkonu povolání. Proto se v následující kapitola zaměříme na podmínky jeho získání.

Teorie i praxe

Důležitou a pro řadu žadatelů nejtěžší podmínkou je absolvování zkoušky odborné způsobilosti. K té se lze přihlásit prostřednictvím tiskopisu, který je k dispozici na jakémkoliv

okresním (v Praze i obvodním) policejním ředitelství. Formulář si lze vytisknout také z webu ministerstva vnitra. Ke zkoušce se pak žadatel přihlašuje u příslušného okresního (obvodního) ředitelství podle svého trvalého bydliště [5].

Zkouška se skládá z teoretické a praktické části. Náklady spojené s jejím provedením hradí žadatel, jedná se o zhruba 1500 korun. Test obsahuje 30 otázek, týkajících se zejména zákona o zbraních a souvisejících vyhlášek. Kompletní znění desítek možných otázek lze získat předem, podobně jako třeba u autoškoly. Praktická část se týká manipulace se zbraní, zejména kontrola zbraně (uvedení do bezpečného stavu), příprava ke střelbě, její rozebrání a složení, odstranění drobných závad. Součástí zkoušky je také ostrá střelba na terč (pro pistolí je terč vzdálený 10 nebo 15 metrů, pro pušku 25 metrů). Pracovník PKB by se pak i nadále měl zúčastňovat ostrých střelb na terč[5].

Co všechno potřebujete

Pokud úspěšně zvládnete odbornou zkoušku, můžete zažádat o vydání zbrojního průkazu. Osvědčení o absolvování zkoušky, které k žádosti přiložíte, nesmí být starší jednoho roku, zdravotní posudek nesmí být starší tří měsíců. Dále přiložíte dvě fotografie a případné speciální doklady (pracovní smlouvu o výkonu povolání).

Za samotné vydání průkazu pak ještě zaplatíte správní poplatek 500 korun za každou skupinu. Zbrojní průkaz platí pouze pět let (nebo kratší dobu, je-li v něm uvedena). Platnost nelze prodloužit - vždy je nutné žádat o nový průkaz, a to nejméně dva měsíce předem. Jinak hrozí sankce až 15 tisíc korun[1]!

Připomeňme ještě, že majitelé zbrojních průkazů musí nahlásit případné změny trvalého bydliště nebo svého jména, a to do 10 dnů od této změny.

1.2 Trestní zákon

Jde hlavně o zákon č. 140/1961 sb., § 13, 14, 15 trestního zákona.

Je důležité, aby si člověk, který používá PZ při výkonu povolání uvědomil, kdy a za jakých okolností ji může použít. Musí vědět o jaké zákony se lze opřít, a v čem je právně podpořen.

1.2.1 § 13 Nutná obrana

Definice: Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku[17].

Vysvětlení: Situace nutné obrany je vlastně případem kolize zájmů na ochranu různých zájmů. Střetává se zde zájem, který byl napaden útokem a je hájen nutnou obranou. Proti němu stojí zájem útočníka na způsobení určitého protiprávního následku. Proti tomuto zájmu obránce v rámci nutné obrany zasahuje. Právní řád zcela jasně preferuje zájmy obránce tím, že jeho obranné jednání legalizuje a zbavuje jej rizika a odpovědnosti za následek obranou způsobený. Protiprávní útok však nezabavuje útočníka všech jeho práv. Zde musí nastoupit právní řád a stanovit podmínky a meze, v nichž musí obránce jednat, aby jeho jednání bylo žádoucí a právem chráněné. Podmínky stanovené právním řádem pro jednání v nutné obraně je možné rozdělit na dvě skupiny. První skupinu tvoří podmínky vzniku situace nutné obrany, druhou pak podmínky určující jednání obránce.

Trestní zákon v rámci úpravy nutné obrany v §13 nespécifikuje blíže konkrétní hodnoty, k jejichž ochraně je nutná obrana přípustná. Mohou to být tedy kterékoliv z výše uvedených zájmů, zejména život, zdraví, ale i např. osobní svoboda, domovní svoboda, majetek, jakož i další zájmy chráněné trestním zákonem[9].

Chráněn je však nejen jednotlivec, ale chráněny jsou i zájmy skupinové, celospolečenské i státní, zde ovšem za předpokladu, že útokem je zároveň dotčen jednotlivec (např. exhibicionistický výstup, nikoli veřejný pořádek. Nutnou obranou lze hájit zájmy vlastní, ale i zájmy jiného (tzv. pomoc v nutné obraně), neboť k nutné obraně je oprávněn kdokoliv, resp. každý je oprávněn odvrátit útok, i když sám útokem dotčen není. U některých skupinových a celospolečenských zájmů ovšem nepřichází ochrana ve formě fyzické obrany v úvahu (neboť zde nepřichází v úvahu útok ve fyzické podobě), jindy zase může obyčejný člověk těžko posoudit protiprávní povahu útoku[9].

Z výše uvedeného plyne, že zájmy, které trestní zákon nechrání, nemohou být chráněny nutnou obranou podle §13 trestního zákona ve smyslu beztrestnosti této obrany. Není ovšem vyloučena nutná obrana v mezích jiného právního předpisu např.: Zákon o přestupcích, Občanský zákoník, Listina základních práv a svobod. Podmínky k nutné obraně jsou dobře popsány v Tabulce 1.

Tab. 1: Obecné podmínky nutné obrany [1]

PODMÍNKY	NUTNÁ OBRANA
Situace	<ul style="list-style-type: none"> ❖ útok člověka na zájem chráněný zákonem (život, zdraví, majetek, osobní a domovní svoboda, čest) ❖ útok člověka přímo hrozí nebo trvá ❖ útok musí být skutečný, ne domnělý
Kdo může v nutné obraně a v krajní nouzi jednat?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ kdokoliv, kdo odvrací útok proti sobě nebo proti jinému ❖ občan nemá povinnost snášet útok
Kdo to způsobuje?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ útočící člověk
Jaký následek je možné způsobit?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ větší, než ten, který hrozil ❖ obrana může být nepřiměřená ❖ obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená
Komu může být následek způsoben?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ výhradně útočnickovi
Doplňkové informace	<ul style="list-style-type: none"> ❖ není nutné čekat na zahájení útoku, stačí když hrozí ❖ není povinnost se útoku vyhnout, je právo na obranu ❖ nevyžaduje se rovnost sil a prostředků

1.2.2 § 14 Krajní nouze

Definice: Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak, anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil[17].

Vysvětlení: Krajní nouze znamená v právu takový stav, který představuje přímé ohrožení zákonem chráněného zájmu. Odvrácení krajní nouze není trestným činem ani přestupkem, přestože toto jednání jejich zákonné znaky jinak naplňuje. V civilním právu jednání v krajní nouzi vylučuje odpovědnost za způsobenou škodu (podmínkou je, že osoba jednající v krajní nouzi sama nevyvolala nebezpečí, které svým jednáním odvrací)[9].

Dalšími zákonnými podmínkami je nemožnost odvrátit nebezpečí jinak a přiměřenost použitých prostředků, tzn. následek, který byl odvrácením krajní nouze způsoben, nesmí být stejně závažný nebo ještě závažnější než nebezpečí, které původně hrozilo. Je tedy legitimní zastřelit volně pobíhajícího psa, který jeví známky vztekliny a mohl by nakazit další zvířata nebo osoby, nikoli ale sousedova psa, který je uvázan u boudy a vyje na měsíc. Podmínky krajní nouze jsou popsány v tabulce 2.

Tab. 2: obecné podmínky krajní nouze [1]

PODMÍNKY	KRAJNÍ NOUZE
Situace	<ul style="list-style-type: none"> ❖ nebezpečí hrozící od čehokoliv ❖ nebezpečí hrozí zájmu chráněnému zákonem ❖ nebezpečí přímo hrozí (tím i trvá) ❖ nebezpečí nebylo možné odvrátit jinak
Kdo může v nutné obraně a v krajní nouzi jednat?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ kdokoliv, kdo odvrací nebezpečí hrozící sobě nebo jinému ❖ občan nemá povinnost snášet nebezpečí
Kdo to způsobuje?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ nebezpečí hrozící od čehokoliv
Jaký následek je možné způsobit?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ vždy menší, než hrozící nebezpečí
Komu může být následek způsoben?	<ul style="list-style-type: none"> ❖ komukoliv
Doplňkové informace	<ul style="list-style-type: none"> ❖ do krajní nouze patří 3 výjimky, které by jinak spadaly do nutné obrany ❖ útok dětí, útok osob nepříčetných (nemocných, hendikepovaných), útok osob jednajících v omylu

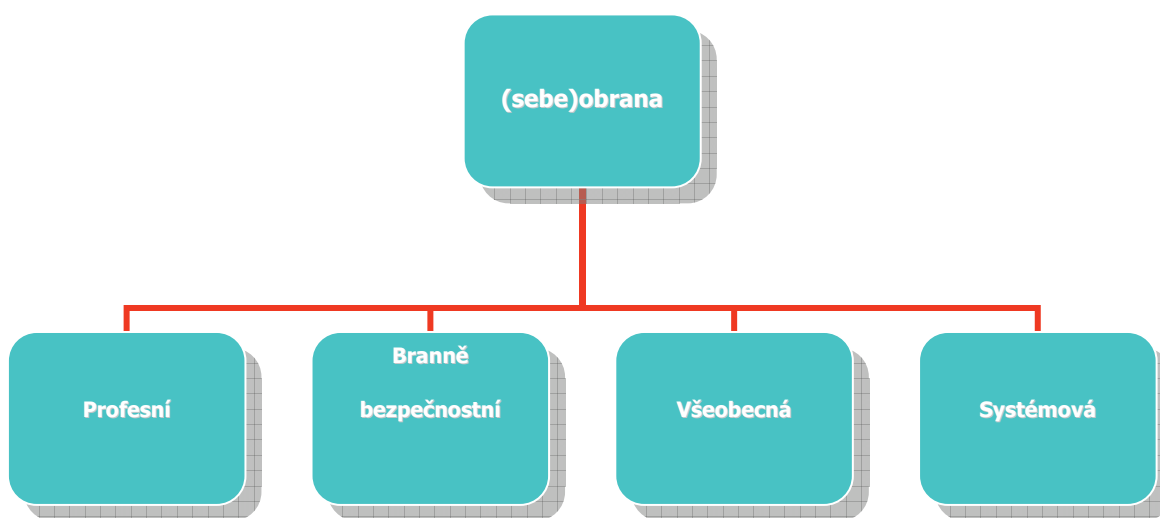
V následující tabulce 3. jsem shrnul shodné a rozdílné znaky mezi nutnou obranou a krajní nouzí. Zjednodušeně se dá říci, že v krajní nouzi vždy mluvíme o nebezpečí které způsobují zvířata, přírodní živly nebo věci a v nutné obraně o útoku, který způsobuje jediné člověk.

Tab. 3.: Shodné znaky a rozdíly mezi nutnou obranou a krajní nouzí

	Shodné znaky	Rozdíly
1.	Nutná obrana i krajní nouze vylučují společenskou nebezpečnost činu a tím i jeho trestní protiprávnost (trestnost), tedy jsou společensky prospěšné a nemohou být trestnými činy.	Nutná obrana se připouští proti společensky nebezpečnému útoku fyzické osoby, pramenem, při krajní nouzi mohou být vedle bezprávného jednání pramenem útoku přírodní síly, napadení zvířetem, fyziologické procesy (bolest, hlad), selhání technických zařízení.
2.	Shodné jsou i motivy jednání – v obou případech existuje snaha chránit státní, společenské a osobní zájmy své nebo jiných osob.	V nutné obraně je obranné jednání zaměřeno vždy od počátku proti útočníkovi samému a tomuto útočníkovi je působena škoda, kdežto při krajní nouzi se jedná proti někomu jinému než proti útočníkovi, tedy proti třetí osobě, která se na vzniku nebezpečí nemusí podílet a nenese na něm žádnou vinu. Proto zákon klade najednání v krajní nouzi mnohem přísnější podmínky, než je tomu v nutné obraně.
3.	Okruh zájmů, které jsou chráněny akty nutné obrany a krajní nouze, je stejný a je uveden v § 1 trestního zákona.	U krajní nouze se vyžaduje subsidiarita, tzn. škodu třetí nezúčastněné osobě je možno způsobit jen tehdy, není-li možno nebezpečí odvrátit jinak bez způsobení škody. U nutné obrany není nutné brát na útočníka tolik ohledů a je možno se bránit ihned.
4.	Aktem nutné obrany a krajní nouze se odvrací nebezpečí, jehož pramenem může být v obou případech společensky nebezpečný útok.	Je zde odlišná stavba požadavku určitého poměru mezi chráněným a porušeným zájmem. Při nutné obraně je možné způsobit útočníkovi škodu menší než, která hrozila, stejnou i vyšší až do hranice „zcela zřejmé nepřiměřenosti povaze a nebezpečnosti útoku. Při krajní nouzi je zásadně dovoleno pouze způsobení menší škody než, která hrozila.
5.	Není přípustná nutná obrana proti krajní nouzi ani není možná nutná obrana proti jednání v nutné obraně a jednání v krajní nouzi proti jednání v krajní nouzi.	Při nutné obraně obránce, pokud dodržel všechny podmínky, zásadně nikdy nenahrazuje způsobenou škodu. V krajní nouzi je možno také způsobit škodu, avšak v případech, kdy osoba jedná v krajní nouzi, aby odvrátila nebezpečí, které vzniklo jejím zaviněním nebo když osoba způsobí škodu třetím osobám, aby zachránila svůj majetek, je možno uložit takovéto osobě povinnost nahradit škodu.

1.2.3 Vztah mezi sebeobranou a profesní obranou

Sebeobrana a profesní obrana jsou dva odlišné pojmy s řadou podobných charakteristických rysů. Základem sebeobrany je, že provádíme nutné úkony za účelem ochrany vlastní osoby či majetku, tudíž útok byl směřován na nás samotné nebo na náš majetek. Naopak profesní ochranu vykonává člověk z důvodu výkonu svého povolání v oboru PKB. Tento bezpečnostní pracovník obvykle provádí obranu jiné osoby či majetku než je on sám. **Obvykle chrání život, zdraví a svobodu (domovní a osobní) a majetek.** Obecně můžeme rozdělit sebeobranu do několika skupin (viz obrázek 1).

Obr. 1. Schéma skupin sebeobran[7]

Příklady profesní (sebe)obran:

- závodní stráž, vrátní, ostraha objektů;
- pořadatelé sportovních akcí;
- osobní strážci;
- doručovatelé, kurýři, obchodní cestující;
- civilní bezpečnostní služby (CBS);
- učitelé tělesné výchovy, cvičitelé sebeobrany...;
- pokladní, směnárníci, průvodčí, revizoři;
- exekutoři, řidiči, vrchní, vychovatelé, ošetřovatelé[7].

Obrana branně bezpečnostní

- Přesnější (právní) výrazy jsou zde služební obrana a služební zákroky;
- armáda ČR;
- policie státní ČR;
- bezpečnostní, informační služby;
- policie městská, obecní;
- vězeňská služba ČR;
- celníci[7].

Poznámka: Pokud bychom zde hovořili o sebeobraně, znamená to, že se „něco“ při zákroku zásadně nezvládlo a příslušník chrání svůj holý život! To ovšem není prioritně jeho posláním...měl by chránit životy a majetek jiných.

Celá tato služební obrana je omezena dobou služebního/pracovního poměru.

Obrana všeobecná

- trvale cvičící kluby, kroužky, oddíly, někdy je vedou nekvalifikovaní, nezodpovědní, netransparentní jedinci;
- kurzy pro veřejnost (dlouhodobé, krátkodobé aj.);
- kurzy pro organizace, firmy (velmi vzácné...);
- kurzy pro jednotlivce;
- branné prvky pro akce masového charakteru (výcvikové tábory, semináře aj.);
- Budo šou (dnes spíše pohybové šou bez náznaku reality);
- populární pro samouky (sám se toho nikdo mnoho nenaučil);
- výuka na ZŠ, SŠ, UŠ...(většinou se nekoná...);
- výuka na Univerzitách...[7].

Sebeobrana systémová

- systémová jako komplexní cvičení a studium (od A do Z);
- cvičí se techniky reálné, modelové, dále pro osobní rozvoj, pro veřejné prezentace, aj.;
- celoživotní program;
- studium života a řešení reálných situací, konfliktů;

- zásadní jsou zde znalosti a praxe: psychologie, taktiky, strategie, operace, etiky, práva, filosofie, somatologie, první pomoci aj.[7].

1.2.4 § 15 Oprávněné použití zbraně

Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích zmocnění příslušných zákonných předpisů[17].

Obecně pro použití zbraně platí, že oprávněná osoba je:

- povinna dbát nutné opatrnosti, zejména, aby nebyl ohrožen život jiných osob a co nejvíce šetřit život a zdraví osoby, proti které zákrok směřuje;
- oprávnění použít zbraně neznamená současně oprávnění v každém případě usmrtit osobu, proti níž zákrok směřuje.

Dojde-li při uplatňování práva za použití okolností vylučující protiprávnost ke zranění osoby, proti které směřovala naše obrana či zákrok, jsme povinni ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Pokud tak neučiníme, vystavujeme se tak nebezpečí spáchání trestného činu neposkytnutí pomoci. Dále jsme povinni oznámit tento incident neprodleně Policii ČR.

1.2.5 § 76 Zadržení

Zadržení je v aktuálním trestním řádu jedním z prostředků k zajištění osoby pro účely trestního řízení. Jeho podstatou je časově limitované krátkodobé omezení osobní svobody určité osoby ze strany policejního orgánu. Se zadrženým jsou prováděny úkony trestního řízení a v mezidobí je umístěn v policejní cele. Ze zadržení je osoba buď propuštěna na svobodu, nebo je rozhodnuto soudem o vzetí osoby do vazby[16].

Zadržení mohou v určitých případech provádět i běžní občané a tudíž i pracovníci PKB od kterých se to i očekává. Jedná se o tzv. občanské zadržení. Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Zadrženou osobu je povinen ihned předat policejnímu orgánu a pokud to není možné, tak alespoň

omezení osobní svobody tomuto orgánu bez odkladu oznámit. Dále se postupuje obdobně jako při zadržení realizovaném policejním orgánem.

Stav legislativy v současnosti

Trestní zákon byl již mnohokrát novelizován, tak aby se co nejvíce integroval s normami a zákony Evropské unie. V současné době se intenzivně pracuje na zcela novém trestním zákoně, protože v době, kdy byl tento zákon vytvářen (1961), fungoval zcela jiný režim, a také byly páčány jiné typy trestních činů, taktéž pachatelé těchto činů jsou dnes charakterově odlišní. Samozřejmě, že tento zákon již byl několikrát novelizován, ale tím se stal velice nepřehledný a pro laika téměř nesrozumitelný díky množství upravujících vyhlášek a nařízení. Taktéž Evropská unie požaduje po České republice návrh a přijetí nového trestního zákona. V roce 2006 byl již návrh nového trestního zákona podán ke schválení Parlamentu české republiky Miroslavem Kalouskem, ale nebyl schválen.

Co se týče zákona o střelných zbraních, tak ten byl schválen v roce 2002 a je již integrován se směrnicemi EU. Jeho legislativní zpracování je dostačující jak pro podmínky České republiky, tak i pro EU.

2 PROFESE A ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S PALNOU ZBRANÍ V PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI

Požadavky kladené na zbraň, jakožto pracovní pomůcku, která může v krajních případech i zachránit život či zdraví přímo podmiňují její výběr. Pro profesní využití jsou preferovány především pistole pro svoji kompaktnost a váhu, což je výhodou pro skryté a dlouhodobé nošení a pro větší kapacitu nábojů – zvyšuje šance při případné přestřelce. Další specifické požadavky na zbraň jsou dány přímo konkrétní profesí, která ji bude využívat. Pouze připomínám, že pracovníci PKB nemají žádné pravomoci jako ozbrojené složky, tudíž jejich zbraně musí být nošeny skrytě. I to podmiňuje přinejmenším výběr pouzdra, někdy i zbraně.

Profesí se rozumí povolání, které vykonává fyzická osoba a následně této osobě vyplývají různé úkony a činnosti s PZ, protože při výkonu povolání ji musí mít při sobě. Mezi tyto profese patří např. BG, ostrahy převozu peněz a cenností, zásahové jednotky, soukromí detektivové, vrátní, ostrahy objektů, exekutoři apd... viz. kapitola 1.3.3.

Činností se pak následně myslí to, co má bezpečnostní pracovník náplní své práce, tyto činnosti jsou pro každou funkci velmi obsáhlé, a proto se v této kapitole zaměřím na činnosti související s použitím PZ. Např. BG brání chráněnou osobu a mezi jeho činnosti patří mimo jiné použití PZ za účelem odvrácení útoku na chráněnou osobu. Zároveň nesmí být porušeny zákonné podmínky obranného zákroku.

2.1 Profese v PKB vyžadující palné zbraně

Některé profese PKB musí ke své činnosti PZ používat vždy. Některé jen občas anebo vůbec. Proto se v této kapitole zaměřím na jejich výčet a popis povinností, výbavy, a současného stavu.

2.1.1 Profese PKB plnící povinnosti se zbraní vždy

Jedná se především o ty funkce, při kterých osoba musí zbraň nosit vždy. K použití zbraně při výkonu povolání dochází velmi zřídka, ale pokud k němu dojde, tak je to otázka života nebo smrti. Proto člověk, který zbraň nosí, ji musí být vždy připraven použít pokud to situace vyžaduje. A s tím souvisí připravenost jak zbraně tak i osoby používající tuto PZ. Mezi tyto základní profese patří:

- BG;

- ostraha převozu peněz a cenností;
- zásahová jednotka;
- soukromý detektiv;
- bezpečnostní služba ČNB.

Bodyguard – neboli osobní strážci zpravidla nosí 2 zbraně – hlavní a záložní. Z toho plynou nároky, které na ně kladou. Samozřejmostí je spolehlivost a snadná ovladatelnost. Hlavní zbraň by měla umožňovat pohodlné skryté nošení i po delší dobu. Vhodné jsou klasické či kompaktní zbraně s plastovým rámem ráže 9 mm Luger a větší. U záložní zbraně jde především o její velikost. Často se využívají subkompaktní zbraně menších ráží, které lze nosit v pouzdrech na kotníku nebo zápěstí. Lepší je, pokud jsou obě zbraně stejné ráže[1].

Problematika fyzické ochrany je sama o sobě nejsložitější částí PKB. Nestáčila by na ni jedna kniha, natož kapitola v této práci. Způsob výkonu ochrany se liší podle toho, zda je prováděn Ochrannou službou PČR nebo v soukromém sektoru, kde se často přijímají různé kompromisy podmíněné cenou služby na úkor bezpečí[1].

Mezi hlavní povinnosti BG patří zejména ochrana jedné či více osob. Taktéž ochránců může být více, což ovlivňuje i cenu této služby.

K použití PZ může dojít v těch případech, kdy chráněná osoba nebo sám bodyguard je napadena útočníkem. V této fázi je nejdůležitější výcvik a zkušenosti obránce. Důležitým faktorem je, jak rychle je obránce schopen vyhodnotit, že dojde k útoku. K tomu mu mohou pomoci taktická cvičení, nácvik řešení situací, které mohou nastat, manipulace se zbraní, střelby, psychologická školení jak poznat útočníka ještě před aktem útoku a samozřejmě praxe a zkušenosti.

Ostraha převozu peněz a cenností - patří k nejrizikovějším činnostem v PKB. Posádka bývá zpravidla 3 členná, ale ozbrojeni jsou většinou jen 2 členové – ochránce a kurýr. I zde se využívají převážně pistole. Důraz je kladen zejména na zastavovací účinek, kapacitu zásobníku a pohodlnost nošení. Jako doplňková ochrana jsou při přepravě cenností používány neprůstřelné vesty[1].

Několikrát jsem zmínil ráži 9 mm Luger. Jde o nejčastěji využívaný druh zbraní nejen z důvodů rozmanitosti střeliva, velké škály zbraní vyráběných v této ráži a přijatelné ceny za

náboj. Tento „kalibr“ má již dostatečný zastavovací účinek a přitom tolik „nekope“ jako větší ráže.

Taktéž u těchto pracovníků by měli být kladeny vysoké nároky na odbornou způsobilost, výcvik a psychologická cvičení. To samozřejmě ale zvyšuje i cenu poskytovaných služeb, proto se často stává, že kvůli snižování nákladů jsou zaměstnávání řadoví pracovníci bez potřebného výcviku. Často tak dochází k úspěšným přepadům a časté medializaci.

Zásahová jednotka - u zásahových jednotek hlídacích agentur má největší význam spíše kapacita zbraně a zastavovací účinek, což může být rozhodující faktor při ostrém střetu s násilníkem. Proto se často využívají klasické pistole ráže 9 mm Luger a větší. Avšak odlehčené zbraně s plastovým rámem jsou pro svoji nižší váhu samozřejmě výhodnější pro delší nošení[1].

Zásahové jednotky se nejčastěji využívají v situacích, kdy dojde k napadení chráněného objektu. V kombinaci s elektronickou zabezpečovací signalizací (dále EZS), která je napojena na pult centrální ochrany (PCO), může zásahová jednotka pružně reagovat a přistihnout pachatele při trestné činnosti. V této situaci může dojít k zadržení pachatele pomocí PZ, která má sloužit výhradně jako zastrášovací prostředek. Z hlediska statistik ke střelbě dochází zcela výjimečně.

Soukromý detektiv - by měl svoji práci provádět především skrytě, proto by u něj mělo být minimální riziko vzniku situace, kdy by bylo možné použít zbraň. Tato profese neklade na zbraň větší nároky než spolehlivost a pohodlné nošení. Zbraň je zde spíše „osobní“ záležitostí, proto se mezi soukromými detektivy objevují mnohdy i revolvery[1].

Bezpečnostní služba ČNB – tento soukromý subjekt podnikající v PKB dostal výjimku ze zákona. Tato výjimka se vztahuje na pracovníky, kteří pracují na ostraze objektů ČNB, tito pracovníci mohou PZ nosit neskrytě a mohou ve výbavě mít i poloautomatické či automatické zbraně. Jelikož je to zcela výjimečný případ, nebudu se dále touto problematikou zabývat.

2.1.2 Profese PKB plnící povinnosti se zbraní občas

Jedná se především o ty funkce, při kterých osoba musí zbraň nosit jen někdy, proto tento pracovník prochází jen základním výcvikem, kterého se ovšem musí účastnit pravidelně. Mezi tyto základní profese patří:

- ostraha objektů;
- řidiči, kurýři;
- exekutoři;
- vymáhací soukromé služby.

Ostraha objektů – povinností je hlídat zadaný objekt, proti nežádoucím průnikům, krádežím, či vandalismu.

Pokud je ostraha nasazena v objektech menší důležitosti, tak pracovníci SBS většinou PZ nemají, protože agentura nemá zájem tímto zvyšovat své náklady, strážníci jsou vybaveni PZ většinou při ostraze objektů vyšší důležitosti či hodnoty. Výhodou obvykle je větší rychlost zásahu proti nežádoucím osobám v objektu, jelikož obránce může zastrašováním velmi dobře útočnicka odradit od jeho úmyslů či jej zadržet. V případě, že PZ nemá, obvykle musí zavolat policii, což prodlužuje zákrok a útočník tak může způsobit více škody.

Řidiči, kurýři – mají za úkol řídit dopravní prostředky a za jejich pomoci převážet osoby či majetek. Dle hodnoty a důležitosti převážené věci může být i řidič ozbrojen.

Pokud je auto mimo střežený objekt, stává se tím zranitelnější. Útočník si může zvolit kterékoli místo na dané trase k přepadu. Pro tyto pracovníky jsou důležité nácviky technik pro střelbu v automobilu.

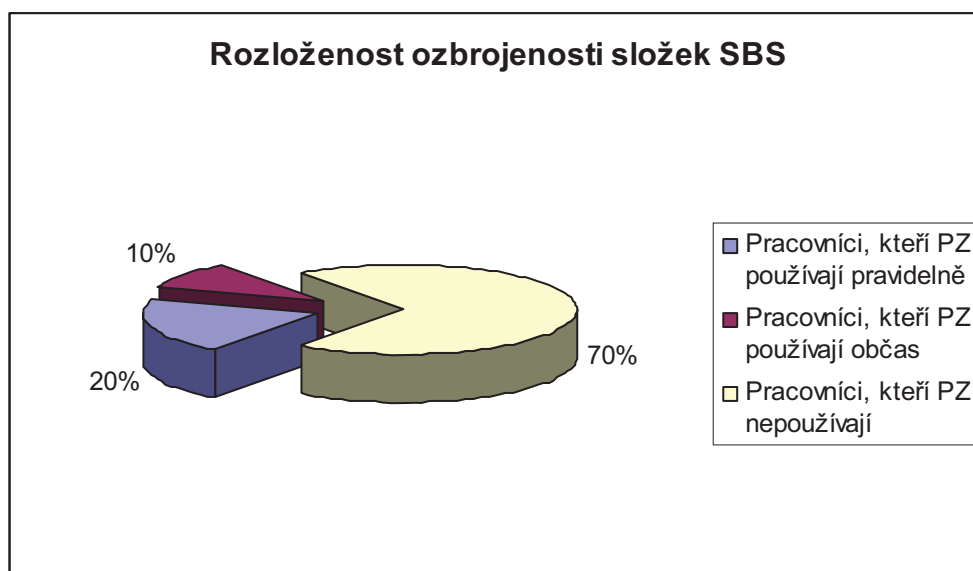
U řidičů se nejedná pouze o převoz peněz a cenností, ale i o převoz důležitých osob, o převoz cenného zboží např. v kamionové přepravě cigaret a alkoholu, či cenných součástek např. mikroprocesory.

Exekutoři – i tito mohou být vybaveni PZ, jelikož jejich náplní práce je zabavování majetku cizím osobám. Jelikož osoby, kterým je majetek zabavován, mohou svůj majetek chránit i za cenu fyzického napadení exekutora, často mohou PZ využít v rámci nutné obrany.

Ti co zbraně nepoužívají:

- detektiv v supermarketu;
- recepční, v hotelu, ve firmě, kultura;
- pracovníci ústředěn, PCO, CCTV;
- vrátní (až na výjimky);
- šatní služba.

Jelikož tyto činnosti ke svému povolání PZ nepoužívají, tak se těmito nebudu zabývat i když zaujímají vedoucí postavení co do počtu nasazovaných sil v sektoru SBS. Procentuální rozložení ozbrojenosti pracovníků PKB jsem vyjádřil na grafu 1.

Graf 1.: Rozložení ozbrojenosti složek SBS

2.2 Činnosti související s PZ u pracovníků PKB

Palné zbraně mají v PKB svoje opodstatněné místo. Pracovníci v přímém výkonu se mnohdy ocitají v nebezpečných situacích, kde často riskují holý život., protože někteří pachatelé trestné činnosti neváhají střílet bez rozmyšlení. Palná zbraň se tak může stát jediným účinným prostředkem k obraně. Nejlepším řešením samozřejmě je, pokud k jejímu použití ani „vytasení“ nemusí dojít, ale ne vždy je to možné. Aby byla jakákoliv zbraň

opravdu efektivním prostředkem, je nutné zvládat do určité úrovně techniku jejího použití. Tato oblast je značně rozsáhlá a vyžaduje pravidelný trénink pod odborným vedením.

Mezi základní činnosti s PZ v PKB patří např. vyzvednutí zbraně od zbrojíře nebo zodpovědné osoby organizace a její následná kontrola stavu a funkčnosti. Po použití zbraně je pak následně odevzdána. Pro záznamy o používání zbraní (výdej, vrácení) slouží evidenční kniha, do které smí zapisovat záznamy pouze zbrojíř. Aby organizace mohla vlastnit PZ pro své zaměstnance musí mít Zbrojní licenci. Vlastník licence musí ze zákona jednou za rok zajistit cvičné střelby. Další důležitou činností je údržba, kontrola a čištění zbraně. A samozřejmě nesmíme zapomínat na povinné střelby, které jsou prováděny na střelnicích.

2.2.1 Obecná pravidla pro bezpečné zacházení s PZ

Každý kdo chce zbraň vlastnit či používat, musí znát základní pravidla pro bezpečné zacházení s ní. Statisticky je prokázáno, že většina úrazů a nehod způsobených palnou zbraní je způsobeno špatnou manipulací nebo špatným stavem zbraně.

Hlavní bezpečnostní zásady při manipulaci s pistolí:

Je nutné, aby se stali běžnou součástí denního chování jako je např. zavazování tkaniček. Tak jako zcela automaticky uchopíte zbraň za rukojeť, tak stejně samozřejmě musíte dodržovat bezpečnou manipulaci[10].

Zásady pro manipulaci se zbraní mimo sebeobrannou situace:

1. každá zbraň má být až do naší osobní kontroly považována za nabitou;
2. při přebírání cizí zbraně vždy provedeme kontrolu jejího stavu, pokud zbraň někomu podáváme, taktéž provedeme její kontrolu;
3. správná kontrola stavu zbraně: Při míření bezpečným směrem vyjmeme zásobník, stáhneme závěr. Skrz výhozni okénko zkontrolujeme jestli je prázdná zásobníková šachta a nábojová komora. Spustíme závěr a za stálého míření bezpečným směrem dáme „ránu jistoty“;
4. veškeré vybité zbraně jsou odkládány nebo přenášeny jako nabité;

5. hlaveň žádné zbraně nesmí mířit nebezpečným směrem. Tzn. proti kolegovi, části vlastního těla, z okna, proti průstřelné překážce apod.;
6. jestliže zbraň nemíří na cíl, mějme prst vždy podél rámu zbraně mimo lučík spouště;
7. nesmíme manipulovat se zbraní pod vlivem alkoholu či drog nebo léků snižujících bdělost a pozornost;
8. pokud nejsme odborníky na zbraně, přenecháme jakékoliv úpravy na zbrojírni[10].

Poznámka: Zbraň by se také měla bezpečně skladovat, měla by být dobře dostupná dospělému, ale nepřístupná dítěti.

2.2.2 Specifika bezpečnosti u PKB z hlediska nošení PZ

V této kapitole uvedu k jakým útokům může docházet na pracovníky PKB v závislosti na druhu vykonávané činnosti.

Ostraha převozu peněz a cenností – zde dochází především k přepadení ať již při převozu, naložení či vyložení přepravované věci. Často útočí 2- 3 osoby. Vždy je důležitá prevence k předcházení těchto situací. Je potřeba označit místa nejpravděpodobnějšího útoku.

Strážný objektu – zde je největší riziko, že dojde k přepadu – přepad může být buď náhodný bez přípravy, příprava může být jen nahodilá a nebo přepad může být důsledně plánován. Tudíž v konečném důsledku může dojít i k fyzickému napadení strážného.

Bodyguard – zde dochází k přepadení buď ochránce samotného s následným napadením klienta, nebo k útoku přímo na klienta. I zde jsou tři typy možných útoků z hlediska přípravy.

Zásahové jednotky – nasazují se při napadení objektu, který je střežen elektronickou zabezpečovací signalizací anebo při součinnosti se státními orgány ČR, na základě smluvního

vztahu jako např. nasazení SBS při napadení nemocnice, elektrárny či jiném teroristickém útoku.

Soukromé složky v krizových oblastech – i v zónách jako jsou Irák, Afganistan či Kosovo hrají svou roli soukromé bezpečnostní složky. Jsou nasazovány pro střežení méně důležitých strategických objektů, které nepokryje armáda či policie. Jako příklad uvedu ropné plošiny či vrty, některé vládní objekty, nemocnice, elektrárny a školy.

2.2.3 Popis obvyklé povinné střelby ze zákona o zbraních

Jednou z činností, které pracovník SBS se zbraní vykonává jsou ze zákona povinné střelby. Provádí se za přítomnosti komisaře, který provádí kontrolu. Tyto střelby se obvykle skládají z:

- prohlídky zbraně za účelem zjištění, zda není v nabitém stavu;
- částečného rozebrání a složení zbraně v rozsahu, který je nutný k vyčištění zbraně po střelbě;
- postupu při přípravě zbraně a střeliva ke střelbě, při přerušení střelby, při zjištění závady na zbraní při střelbě a při ukončení střelby;
- střelby na pevný cíl[5].

Pokud jste zkušení střelci, neměl by to pro vás být žádný problém. Nováčkům doporučuji přípravný kurs na některé ze střelnic. Při zkoušce (i kdykoli později!) dávejte pozor hlavně na to, abyste stále mířili **bezpečným směrem** a prst **neměli na spoušti**.

Pro skupinu D musí střelec střílet z krátké kulové zbraně (pistole nebo revolver) a musí mít minimálně 4 zásahy z pěti výstřelů v čase 2 minut a ve vzdálenosti 15 metrů.

2.2.4 Popis důležitých činností se PZ s důrazem na základní a vyšší stupeň výcviku;

S ohledem na to, jak často pracovníci PZ užívají k výkonu svého povolání, tak by měli procházet určitými výcviky v jejich ovládnutí a používání. Tento výcvik můžeme rozdělit do třech stupňů:

- základní stupeň;
- vyšší stupeň;
- profesionální stupeň.

Základní stupeň výcviku – je základní výcvik, kterým musí projít každý pracovník PKB. V tomto výcviku se jedná o zvládnutí mechanického ovládnání zbraně, o bezpečnou manipulaci, dále se zde nacvičuje základní mířená střelba a základní úkony jako je nutná výbava, nošení, tasení a ukládání zbraně do pouzdra.

Vyšší stupeň výcviku – do tohoto stupně výcviku se již zařazují jak technické tak i taktické prvky a jejich kombinace včetně ostré střelby na více cílů v časové tísní. Jedná se o dosažení poloprofesionální úrovně, kde se pracovník naučí pomocí tématických cvičení řešit jednotlivé typy možných konfliktních situací. Např. jak má pracovník zásahové jednotky zadržet pachatele.

Profesionální stupeň výcviku – tento se téměř v PKB nedá dosáhnout, s ohledem na nákladnost těchto výcvikových programů. Těchto výcviků se nejčastěji zúčastňují elitní složky státní zprávy. Pokud chce jednotlivec v PKB dosáhnout profesionální úrovně, musí k tomu mít osobní přístup a trénink provádět téměř denně.

2.2.5 Ošetřování PZ

Ošetřování, je důležitou činností, kterou musí provádět každý majitel palné zbraně, a to nejen z důvodů nechtěného výstřelu. Z důvodu zanedbanosti zbraně dochází k jejímu vyššímu opotřebení a nehodovosti.

Čištění zbraně

Pozor !!! První operací před rozebíráním zbraně k vyčištění musí být vždy důsledná kontrola stavu zbraně.

Jde o činnost, která snižuje množství závad a prodlužuje životnost zbraně. Také přispívá k její větší přesnosti. Frekvence čištění zbraně závisí na kvalitě a frekvenci jejího používání. Není nikde přesně stanoveno po kolika výstřelech se má pistole čistit. Měli bychom se především věnovat těmto částem, která nejvíce ovlivňují funkčnost:

- **náběh do komory** – čistícím olejem rozpustit nánosy, vyčistit a vyleštit hadrem;
- **kluzné části závěru a rámu** – kartáčkem očistit, nanést mazací olej;

- **vytahovač** – vyčistit kartáčkem;
- **zásobníky** – zkontrolovat, zda není poškozeno ústí, po rozebrání vyčistit hadrem[15].

Ostatní části, jako je hlaveň, čistíme spíše z hlediska přesnosti střelby a životnosti. Ostatní části mají jen nepatrný vliv na vznik závad. Na obr. 2 jsou pomůcky, kterými se zbraň dá čistit.

Obr. 2: Sada kartáčů a dvoudílná šroubovací tyč

2.3 Palné zbraně používané v profesní ochraně

V této kapitole nyní nastíním jaké zbraně používají civilní bezpečnostní složky při výkonu svého povolání. Nedá se ale říci, že některá ze zbraní je nejlepší, protože každá má jiná specifika, technické vlastnosti, velikost, spolehlivost a design. Nejprve ale vysvětlím rozdíly mezi dvěmi hlavními skupinami krátkých kulových zbraní a to PISTOLE a REVOLVERY.

2.3.1 Revolver

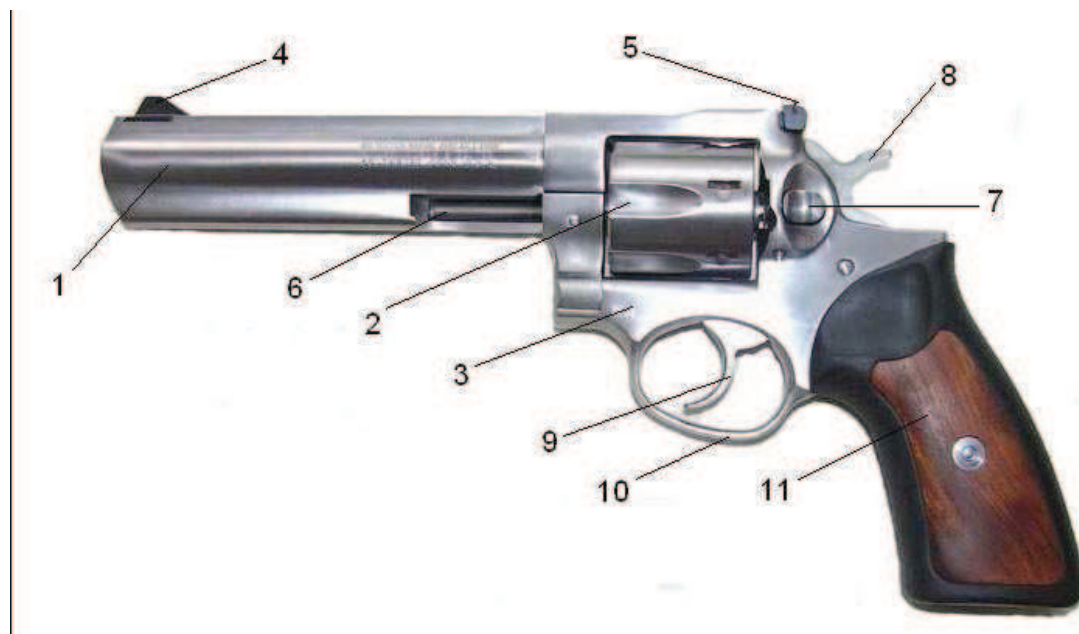
Revolvery jsou charakteristické svým válcem s komorami pro náboje otočným kolem vlastní osy. Rotace válce o jednu pozici je vyvolána mechanickou silou střelce – stlačením bicí pružiny při natažení kohoutu provedené buď tlakem palce na kohout nebo tlakem na spoušť. Komory válce se postupně jedna po druhé srovnají s hlavní a plní úlohu nábojové komory. Po výstřelu zůstává nábojnice ve válci.

Podle konstrukce bicího a spoušťového mechanismu dělíme revolvery na:

- jednočinné (single action - SA);
- dvojjinné (double action - DA);
- pouze se spoušťovým napínáním (double action only – DAO).

U jednočinných revolverů musí střelec před každým výstřelem natáhnout kohout, který zůstane zachycen v zadní poloze. Současně se válec pootočí tak, aby spojil hlaveň s následující komorou.

Rozšířenějším typem jsou dvojjinné revolvery, které umožňují mimo jednočinného systému využívat i spoušťového napínání. Zde se napínání kohoutu děje v první fázi stisku spouště. Je nutno vyvinout větší sílu než u jednočinného systému. Kohout se pohybuje do krajní zadní polohy a přitom se otáčí válec. V zadní poloze se kohout nezachytí, ale jeho pohyb se vrací a dochází k výstřelu (druhá fáze stisku spouště). Pro další výstřel je třeba uvolnit spoušť do výchozí polohy. Na obrázku 3 můžete vidět jednotlivé části ústrojí revolveru[1].

Obr. 3: Revolver Ruger GP 100

1. hlaveň
2. válec – uložení nábojů,
3. rám zbraně – z robustního materiálu (ocel nebo vhodná slitina), buď dělený nebo pevný,
4. muška – společně s hledím slouží k míření, 5. hledí,
6. vyhazovač nábojnic
7. západka výklopného válce – slouží k vyklopení válce, případně ke „zlomení“ zbraně,
8. kohout – dopadem na úderník vyvolá výstřel,
9. spoušť,
10. lučik.
11. rukojeť.

2.3.2 Pistole

Pistole je od revolveru konstrukčně značně odlišná. Typickým znakem je pohyblivý závěr a schránkový zásobník uložený v rukojeti. Ke své práci využívá energie zplodin hoření prachové náplně. Před prvním výstřelem je třeba závěr ručně stáhnout vzad. Vratná pružina jej vrátí do původní pozice a při tomto kroku je ze zásobníku podán první náboj do nábojové komory. Současně je nataženo bicí a spoušťové ústrojí. Po výstřelu tlačí prázdná nábojnice působením zpětného rázu na závěr, který se pohybuje vzad a v tomto kroku vyhazuje prázdnou nábojnici mimo zbraň. Dopředný pohyb je zajištěn vratnou pružinou a dochází k opětovnému nabití nábojové komory a natažení bicího a spoušťového ústrojí. Jak jednotlivé části pistole vypadají je znázorněno na obrázku 4.[1].

Obr. 4: Pistole ČZ 75 B

1. Hlaveň – má vývrt obdobně jako revolvery, dle konstrukce je buď pevná nebo pohyblivá.
2. Závěr – pohyblivá část uzamykající hlaveň.
3. Rám zbraně – buď kovový nebo z vhodného polymeru.
4. Muška.
5. Hledí.
6. Výhozni otvor – okénko v závěru, kterým jsou vyhazovány prázdné nábojnice.
7. Kohout.
8. Záchyt závěru – po vystřelení posledního náboje zachytí závěr v zadní poloze. Stlačením páky záchytu je závěr uvolněn do výchozí polohy.
9. Vnější pojistka – bezpečnostní prvek blokující spoušť při nataženém kohoutu.
10. Lučič.
11. Spoušť.
12. Západka zásobníku – slouží k uvolnění zásobníku.
13. Rukojeť se stříenkami.
14. Zásobníková šachty.
15. Zásobník. 16. Podavač zásobníku. 17. Dno zásobníku.

2.3.3 Srovnání pistole a revolveru

Abychom mohli zvolit ten pravý typ kulové zbraně pro své povolání, tak musíme znát hlavní výhody a nevýhody mezi pistolí a revolverem. A posléze můžeme vybrat konkrétní typ zbraně, které se liší podle technických specifikací, výrobce, designu, tvaru, váhy, kapacity. Volba zbraně je závislá i na vkusu, možnostech a hlavně účelu použití.

V následující tabulce 4 si ukážeme porovnání výhod a nevýhod pistolí a revolverů.

Tab. 4: Popis výhod a nevýhod krátkých kulových zbraní

	Revolver	Pistole
Výhody	<ul style="list-style-type: none"> • jednodušší konstrukce – nižší cena, • lepší vyváženost – těžiště je před rukojetí, což částečně eliminuje chvění ruky a tím je dosaženo relativně větší přesnosti střelby, • při selhání náboje stačí pouze znovu stisknout spoušť, • po výstřelu není bicí mechanismus natažený – větší bezpečnost. 	<ul style="list-style-type: none"> • větší počet nábojů (7 – 18), • rychlejší nabíjení, • menší rozměry než revolver shodné ráže – vhodnější pro skryté nošení, • větší rychlost střelby, • menší citlivost na znečištění.
Nevýhody	<ul style="list-style-type: none"> • menší počet nábojů (zpravidla 6), • pomalejší nabíjení, • těžší chod spoušťového dvojčinného mechanismu, • šířka válce ztěžuje skryté nošení. 	<ul style="list-style-type: none"> • správná funkce je závislá na kvalitě střeliva, • obtížnější uchopení rukojeti velkokapacitních zbraní (zejména pro osoby s menší rukou), • menší bezpečnost díky samočinnému nabití a natažení po výstřelu.

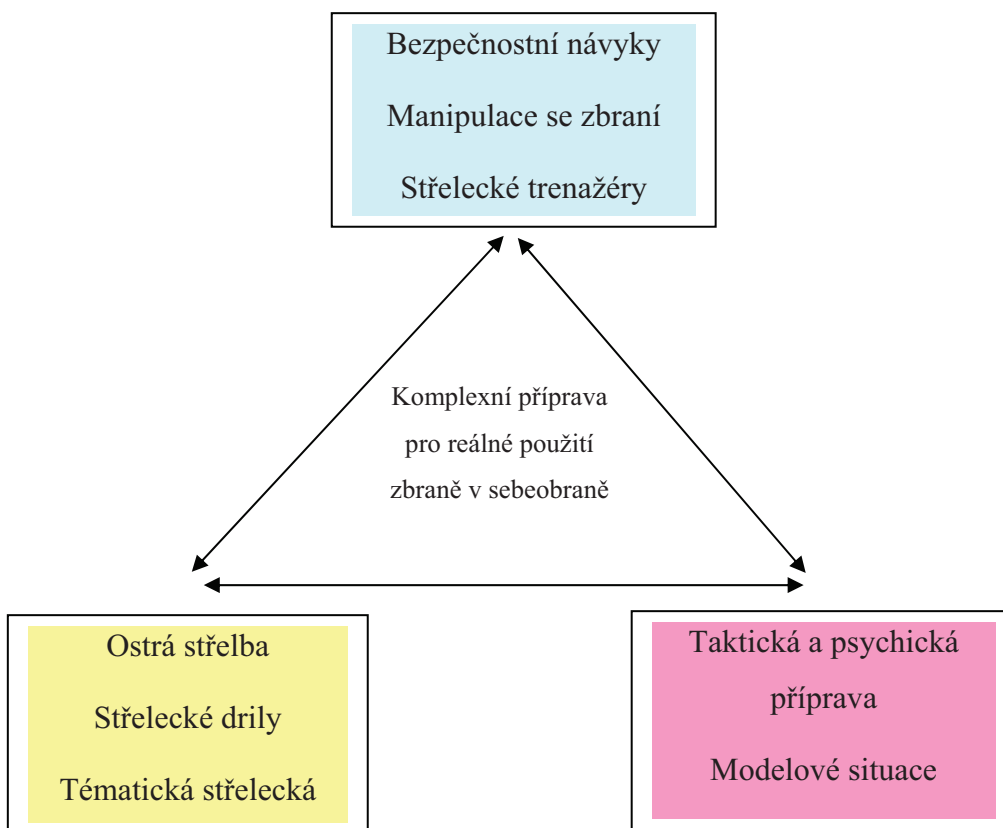
Obecně platí, že v prostředí PKB se obvykle využívají pistole, protože u většiny činností se upřednostňuje skryté nošení, což díky šířce válce u revolverů je hůře realizovatelné. Např. Bodyguardi používají jako hlavní zbraň pistoli a u záložní zbraně hraje důležitou roli velikost (čím menší tím lepší). U soukromých detektivů je to spíše otázka vkusu a myšlení, kdy se často používá revolver. Jde spíše o prestiž.

Při osobní obraně je zcela jedno jestli už PZ použijeme jestli někoho zraníme nebo zabijeme, tak je to vždy velký problém a z hlediska práva je to vždy řešeno v rámci soudů.

Poznámka: všeobecně platí, že nejlepší zbraní je mozek a odhodlání !!!!

Výše uvedené činnosti, které souvisí s používáním PZ, se dají shrnout do určitého schématu. Každý pracovník se vždy musí seznámit s používanou zbraní a udržovat ji v dobrém stavu. Dále s ní musí pravidelně cvičit, což je vymezeno v zákonu o střelných zbraních a dodržovat zásady pro bezpečnost, což souvisí s ochrannou jeho vlastního života a jeho okolí.

Rovnostranný trojúhelník na obrázku znázorňuje neustávající proces výcviku, ve kterém se jednotlivé složky vzájemně doplňují.

Obr. 5: Schéma komplexní přípravy

3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POUŽITÍ PALNÝCH ZBRANÍ V PODMÍNKÁCH PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI

Protože PKB je zaměřen hlavně pro širokou veřejnost, je potřeba vědět, jak lidé vidí bezpečnostní situaci v ČR. Za vážnou hrozbu pro mír a bezpečnost v ČR občané považují zejména mezinárodní organizovaný zločin. O něco menší strach panuje mezi veřejností z teroristů a teroristických skupin. Za další potenciální hrozbou pro bezpečnost v ČR lidé považují uprchlíky z jiných zemí či národnostní menšiny žijící na našem území. V těchto třech potenciálních zdrojích hrozeb také často dochází k hrozbám použití zbraní, proto i pracovníci SBS často musí být vyzbrojováni, i když k použití PZ dochází výjimečně.

Nesmíme však opomenout, že trestnou činnost páchají i občané ČR. Obecně se dá říci, že se trestná činnost páchaná PZ stává nepříliš často, ale pokud k tomu dojde, tak situace je vždy velmi vážná a veřejnost se o těchto incidentech často dovídá z médií.

Samozřejmě s tím jak lidé vnímají riziko bezpečnosti v ČR, tím více roste i úloha SBS v podmínkách ČR. Musíme si uvědomit, že tito pracovníci mají stejné práva a povinnosti jako běžní občané, tudíž můžeme hovořit o začlenění občana do konceptu vnitřní bezpečnosti. Do budoucna by měl být občan základní jednotkou bezpečnosti v ČR, a tím se i očekává další růst pracovníků v oboru PKB a tím také vzrůstající počet útoků na tyto občany.

Aby pracovník SBS tedy občan mohl PZ použít k ochraně života, zdraví a majetku své nebo jiné osoby, musí znát faktory ovlivňující použití PZ. Mezi tyto faktory patří: Psychické faktory, motivy a cíle útoků a formy těchto útoků s využitím různých zbraní.

3.1 Psychické faktory ovlivňující použití PZ

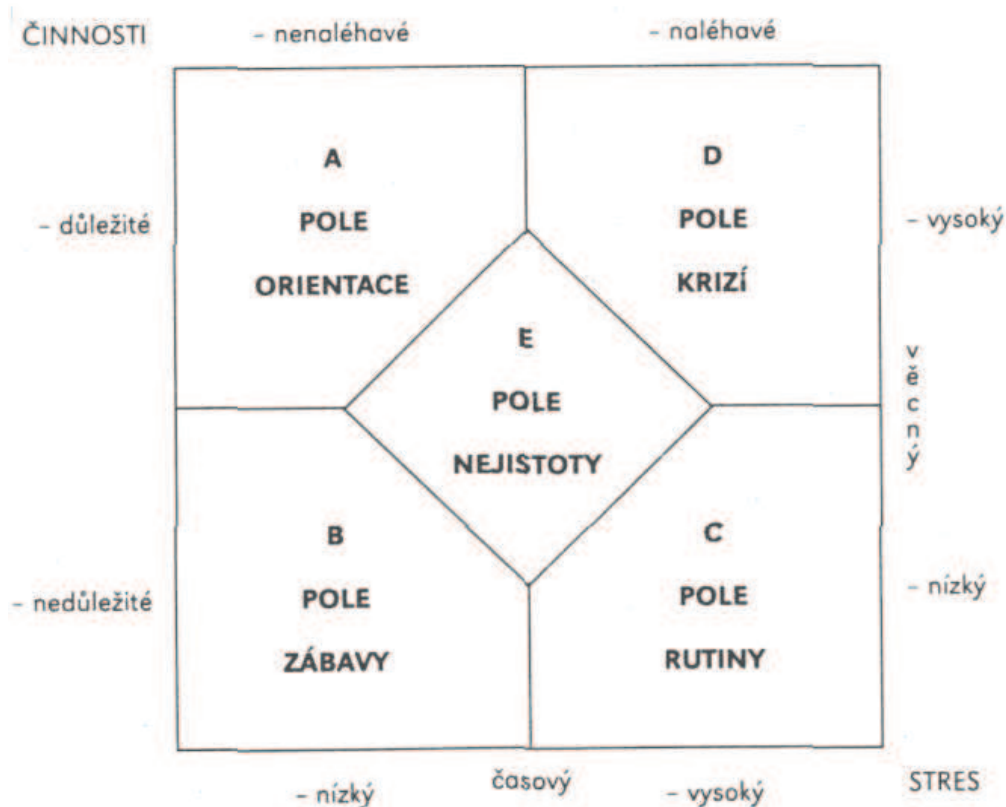
V sebeobranných situacích hrají bezesporu nejdůležitější roli psychické stavy obránce v době útoku. Obecně platí fakt, že výsledek obranné situace, tedy úspěšná či neúspěšná obrana, záleží na dvou faktorech: za 1. Výcvik v používání PZ, za 2. Psychický stav při zátěži, tedy při reálně nebezpečné situaci, která se téměř nikdy nedá nacvičit. Poměr mezi 1. a 2. je 20 ku 80. Z toho vyplývá, že může být jedno co člověk umí, ale nejdůležitější je, jak se tělo zachová v nebezpečné situaci, kdy jde často o život. Jedná se o tzv. nepodmíněné reflexy, které jedinec primárně neovládá, jedná se především o pud sebezáchovy a s tím související strach nebo chcete-li stres při nebezpečných situacích. Tyto faktory téměř vždy snižují schopnost použít PZ. Proto veškerý výcvik, který se provádí by měl obránce používat podvědomě.

3.1.1 Strach o sebe sama, o střeženou osobu nebo majetek

Při každé reálně nebezpečné situaci pracovník SBS pociťuje vždy pud sebezáchovy, tedy strach o vlastní život či zdraví. Je to přirozená vlastnost, kterou nás vybavila příroda. Každý jedinec reaguje v těchto situacích odlišně, i zkušený pracovník s několikaletým výcvikem může díky stresu selhat. Je to způsobeno tím, že při návalech stresu tělo podvědomě reaguje jinak než nám velí výcvik např. útěk. Ale pokud má pracovník SBS chránit život jiné osoby či majetku je důležité, aby ochrana toho svého šla byla na druhém místě, tudíž ne každý tuto práci může vykonávat. Důležitou částí cvičení pracovníka by mělo být zvládání stresu.

Zvládání rozhodovacího stresu

Rozhodování použít PZ se prostupuje s odpovědností a bývá provázeno napětím (stresem). Způsob, jak předcházet vzniku negativního stresu (tzv. distresu), spojeného s řešením problémů a rozhodováním. Vysoká hladina stresu snižuje schopnosti pracovníka SBS zbraň použít dle jeho výcviku a v této fázi může dojít k nevhodnému použití či nepoužití PZ.

Obr. 6: Důležité a naléhavé činnosti jako stresory v manažerské praxi

Může pomoci vědomí toho, do jaké míry je který problém důležitý a naléhavý (viz. Obr. 6). Z obrázku vyplývá, že nejnebezpečnější je pravá horní část diagramu (pole D), protože se v ní násobí účinky zvýšeného věcného a časového stresu. Do tohoto pole patří veškeré činnosti v krizových situacích. Podle těchto typických situací jsem tuto část diagramu označil jako **pole krize**. Pracovníci SBS se do tohoto pole dostávají v reálně nebezpečných situacích, kdy dochází k napadení chráněného zájmu.

Únik z pole D je možný: za 1. do pole A důkladnou přípravou, 2. do pole C změnou vnímání situace, tedy v tomto případě přehodnocením pohledu na důležitost činnosti, 3. mimo diagram cestou prevence, tj. předcházení napadení.

Pole C soustřeďuje naléhavé, ale nedůležité činnosti. Pracovníci SBS se v něm nacházejí při rutinních kontrolách a činnostech souvisejících s jejich náplní práce. V této fázi může docházet i k výše zmiňované prevenci.

Pole B zahrnuje nenaléhavé, nedůležité činnosti. Můžeme je podle typické činnosti nazvat **polem zábavy**. Pracovníci SBS se v tomto poli nacházejí mimo svou pracovní činnost. Je to jejich volný čas odpočinku a zábavy. Za normálních okolností není s polem B spojen žádný stres. Je to pole, do kterého unikáme, chceme-li se působení stresu zbavit.

Pole E zahrnuje činnosti, které lze z hlediska naléhavosti nebo důležitosti obtížně zhodnotit. Jde o **pole nejistoty**. Nejistota je jedním z nejučinnějších zdrojů distresu. Určitý díl nejistoty obsahuje vlastně každá naše činnost, takže se v poli nejistoty můžeme vyskytovat poměrně často. Míra stresu, kterou nám nejistota způsobuje, je velmi individuální záležitostí.

Únik z pole E do kteréhokoliv jiného pole nebo do prostoru mimo diagram je umožněn (pochopitelně) zjednáním nebo zvýšením jistoty.

Pole A obsahuje důležité nenaléhavé činnosti typu plánování a hodnocení. Můžeme je považovat za **pole orientace**. V poli A se vyplatí pobývat, ne odtud unikat. Přesto v něm obvykle trávíme minimum svého aktivního času.

3.1.2 Strach z následků použití PZ

Kromě strachu o vlastní život, může mít obránce strach z toho, co bude následovat po použití zbraně. Může se vyskytnout několik pohledů na danou situaci. Mezi ně se řadí pohled osobní, společenský a právní.

V osobním pohledu jde o to, co si v inkriminovanou dobu obránce myslí, je to jeho osobní pohled na věc. Co bude s jeho prací, bude po zákroku následovat povýšení či propuštění? Je oprávněn zbraň použít „svědomí“.

Ve společenském pohledu jde o to, co si myslí o incidentu zúčastnění svědci. Jestli je přípustný daný obranný zákrok. Jak reaguje nejbližší okolí, které nezná všechny okolnosti incidentu.

V právním pohledu na situaci jde především o dodržení zákonů. Jde o nestranné posouzení události třetí nezúčastněnou stranou, které následuje po dané události. Je zkoumáno zda obranný zákrok naplňuje podmínky nutné obrany či krajní nouze.

3.1.3 Psychika člověka

Psychika člověka hraje významnou roli v sebeobraně. Stres, strach, nervozita dokáží negativně ovlivnit naše tělesné, taktické či jiné schopnosti potřebné v boji. Co tedy ovlivňuje naši psychiku? Bezpochyby to jsou určité vrozené dispozice, včetně temperamentu, schopnosti člověka potřebné v boji, či jedincova přiměřená sebedůvěra[11].

Temperament

Temperament chápeme jako geneticky podmíněnou dispozici, která má pro jedince význam jako citová vzrušivost a která se projevuje nejenom v aktuálních psychických stavech, ale i situačních motivech, jež ovlivňují průběh střetu s útočníkem[11].

Schopnosti

Největší význam mají schopnosti poznávací v závislosti na paměti a etice vedení boje. Důležité při vedení střetného boje jsou schopnosti senzomotorické (rychlost reakcí, periferní vidění, reakce a hmatové počítky apod.). Schopnosti silně umocňují sebedůvěru[11].

Sebedůvěra

Přiměřená sebedůvěra je vlastnost, bez níž se účastník bojové situace neobejde. Ovšem největším nepřítelem se může stát nadměrná sebedůvěra, vycházející většinou z minulých úspěchů a často pak dochází k tomu, že účastník podceňuje soupeře, neuvědomuje či nepřipouští si jakékoli riziko, které může v nové situaci nastat[11].

3.1.4 Psychické zátěže a nároky na psychiku

Každý útok či napadení je pro člověka určitou zátěžovou situací. Pro vyrovnání se s psychickou zátěží nesmíme opomenout, nesmírně důležité, jak je jedincův zátěžový vliv subjektivně prožíván.

V životních situacích jsme vystavováni rozmanitým zátěžovým vlivům, podle nichž bývá rozlišována:

- zátěž tělesná - kladoucí požadavky především nad naše tělesné síly;
- zátěž fyziologická, která bývá spojována s tlakem prostředí na naše biologické funkce a nervovou soustavu;
- zátěž psychická ovlivňuje průběh fungování naší psychiky[11].

Míru psychické zátěže můžeme rozdělit do několika základních kategorií:

- **běžné nároky** - to jsou takové nároky, které pokládáme za řešitelné. Při jejich řešení nevyžaduje naše psychika žádnou podstatnou aktivizaci. Pro přijímaná řešení jsme vyzbrojeni dostatečnou zkušeností, způsobem života a svými zvyklostmi;
- **zvýšená zátěž** - rozumíme tím takové životní situace, ve kterých nevystačíme vyjít s obvyklými, rutinními způsoby reagování. Řešení je nemožné bez výrazné aktivizace našich psychických sil.
- **Hraniční zátěž** - znamená pro nás takové vypětí, které je možno z naší strany řešit jen za cenu mimořádného vypětí psychických sil. Přitom už dochází i k různým funkčním poruchám, nastupují vývojově nižší způsoby chování, odhalují se skutečné kvality osobností.
- **Extrémní zátěž** - lze u každého člověka považovat za kritický bod jeho přizpůsobivosti. Jedinec plně podléhá tlaku situace, což je doprovázeno výraznými poruchami v chování a často trvalými nepříznivými důsledky pro jeho psychiku. Daná situace se subjektivně stává neřešitelnou – “psychicky selháváme“[11].

3.1.5 Projevy psychiky v zátěžové situaci

Výsledek řešení bojové či sebeobrané, tedy reálně nebezpečné situace, je ovlivněn množstvím nejrůznějších faktorů, které mají bezpochyby vliv na průběh boje a nakonec i na jeho výsledek. Je to například: vlastní fyzické řešení napadení správným výběrem efektivních bojových technik (faktor technický), takticky správné chování a jednání – umět se k této reálně nebezpečné situaci správně, šikovně postavit (faktor taktický) a mnoho dalších neméně důležitých, jako například: samotný útočník, zbraně, čas vedení boje, den, šero, tma, klimatické podmínky (deštivo, sucho, hezké počasí, kluzko, zima, horko) a z nich vyplývající nálada, terénní podmínky apod.

Ovšem nesmíme zapomenout na psychologický faktor tzv. umění udržet si v reálně nebezpečné - psychicky zátěžové situaci psychickou stabilitu. Znamená to v momentě napadení překonat projevy strachu, úzkosti, paniky, vzteku apod. Emocionální reakce jsou u každého člověka se mohou projevovat různě:

- **Normální reakce** - projevy: strach, úzkost, svalové napětí s následným chvěním, slabostí, zmatení, hluboké dýchání nevolnost, zvracení, časté močení, popadání dechu, tlučení srdce. Tyto příznaky se obvykle ztratí s činností tak, jak se subjekt dokáže vzchopit.
- **Panika (hysterický útěk, slepý útěk)** - projevy: nerozumná tendence k ztrátě úsudku, slepost k realitě, nekontrolovatelný pláč, hysterie až k vyčerpání, bezcílné pobíhání s minimálními ohledy na bezpečnost. Panika, není-li zvládnuta, je nakažlivá. Klidné osoby mohou zpanikařit, v momentě nakaženy jinými, jsou-li dočasně dezorganizovány.
- **Přehnaná aktivita** - projevy: vybuchuje záchvaty nesmyslné aktivity, přeceňuje schopnosti, rychle mluví, neposlouchá, bláznivě žertuje, nadělá víc škody než užítku. Přehnaná aktivita je nakažlivá podobně jako panika.
- **Omámení, šok, deprese** - projevy: neschopen zotavit se z původního šoku z otupělosti stojí či sedí mlčky, bez pohybu, tupý výraz bez emocí, uzavírá se do sebe před dalším stresem; zmatený.
- **Silná fyzická reakce** - příznaky: silná nevolnost, subjekt převrácené hysterie obrací svojí úzkost do silné víry, že část jeho těla nefunguje[11].

3.1.6 Udržení psychické stability

Jedním z faktorů ovlivňující vývoj bojové situace je umět udržet si psychickou stabilitu.

Psychická stabilita a labilita výrazně ovlivňují kvalitu a úroveň uvažování ve vedení střetného boje v konfliktních situacích vůbec.

Psychickou stabilitu člověka narušují především jeho vlastní chyby. Mohou to být i prostorové podmínky, náhodní diváci, a jejich nevhodné projevy hodnotící, komentující průběh napadení, vliv klimatických podmínek (sníh, déšť, kluzký terén, oslnění sluncem atd.).

Nervozita je také nebezpečná pro naši psychiku a její stabilitu zvláště před vrcholením boje.

Nebezpečí nervozity stoupá především tehdy, není-li vývoj ve střetném boji pozitivní. V tomto případě je třeba co nejvíce klidu, aby nepříznivý průběh boje bylo možno zvrátit.

Dráždivě působí i zbrklí nebo divocí protivníci, kteří dráždí svou neustálou útočností, verbálním napadáním, posměchem apod. stejně tak dráždivě může působit i příliš opatrný protivník, který tím, že se nijak neprojevuje, může značně ovlivnit psychickou rovnováhu druhého účastníka střetu.

Zachovat psychickou stabilitu je značně složité a obtížné. Zvláště v případech, dostávají-li se takové stavy jako je strach nebo dokonce stres, není napadený a ni při silné motivaci schopen se na nově vzniklou situaci adaptovat.

Strach jako prožitek určitého podmětu signalizující nebezpečí je projevem normálně fungujícího lidského organismu, Důležité však je, aby byla v životní praxi tato psychická bariéra cílevědomě překonávána a aby se fyzicky napadení naučili tento určitý stupeň negativní emoce překonávat co nejrychleji. Nejčastěji dochází ke komplexu charakterizovanému pocitem strachu fyzicky napadeného člověka útočником, že vzniklou bojovou situací nezvládne. Obranou je vědomí, vyšší úroveň motivace, vlastní psychické stability, taktické a technické vyspělosti oproti útočníkovi.

Otázka psychické stability souvisí se sebevýchovou k vysokým morálním a volným vlastnostem. Nepříjemné zážitky a představy, silná citová hnutí, duševní otřesy, konfliktní situace, zvýšená psychická zátěž dovedou - zejména u disponovaných osob - významně ovlivnit vyšší nervovou činnost a tím i výsledek dané bojové situace.

3.2 Definice pojmu útok a pojmy související

Abychom pochopili příčiny útoků, měli bychom vědět co to vůbec útok je a kdo je jejich původcem tedy útočníkem. Důležitým faktorem je i na co útočník může útočit a kdo je oprávněn k obraně.

3.2.1 Útok

Útok a jeho charakteristika tvoří jeden z ústředních pojmů při vymezení základních podmínek nutné obrany. Proto, aby mohl být chápán jako útok v relevantním smyslu z pohledu těchto podmínek, musí mít tento útok určité znaky, tzn. musí jít o určitý kvalifikovaný útok. Lze mít za to, že k těmto nezbytným znakům náleží:

- reálná existence;
- protiprávnost a nebezpečnost pro společnost;
- bezprostřední hrozba nebo trvání;
- zaměření na zájem chráněný trestním zákonem.

Nauka a praxe vymezuje některé další jeho znaky, když charakterizuje útok dále zejména z hlediska jeho formy provedení (forma jednání) a z hlediska negativního vymezení (co nelze za útok považovat)[9,12].

Reálná existence útoku

Útok musí skutečně existovat v realitě, nikoli pouze ve fantazii obránce. Jestliže reálný útok chybí a existuje pouze v představě obránce, jde o domnělou (putativní) nutnou obranu.

Právní povaha útoku

Útok svou povahou bude zpravidla trestným činem, nemusí jím však vždy být. Naopak ne každý trestný čin může být útokem ve smyslu § 13; (z povahy věci totiž bude u některých trestných činů obrana proti nim vyloučena např. trestný čin dvojího manželství podle § 210 tr. zák. apod.).

Útokem mohou být ve smyslu nutné obrany i činy, které vůbec znaky trestného činu nemají (např. slabší útoky proti fyzické integritě člověka nemající povahu trestného činu, tzn. které např. nebudou mít za následek ublížení na zdraví ve smyslu § 221 an. tr. zák.), útokem

dokonce nemusí být vůbec jednání podléhající soudnímu trestu. Nutnou obranu tak lze užít i proti jednání, které má znaky pouze správního přestupku;

Lze shrnout, že útok tedy musí být vždy činem protiprávním a jednáním závažnějšího charakteru, nemusí však mít podobu trestného činu.

Forma útočného jednání

Útok má zprav. formu konání útočníka, může však mít i formu jeho opomenutí (nečinnosti) s úmyslem způsobit nebezpečí (např. majitel psa, který někoho ohrožuje, jej úmyslně nezadrží, neoprávněná osoba neopustí cizí byt a setrvává v něm proti vůli obyvatele bytu, apod.) V tomto smyslu je tedy možná i nutná obrana[9].

Negativní vymezení útoku

Útokem nejsou jednání mající povahu bagatelních případů (pouhé nepřístojnosti, nevhodné chování, nezbednosti, dotěrnosti apod.). Útokem ve smyslu nutné obrany není ani nebezpečné chování zvířete, ledaže by šlo o zvíře poštvané člověkem; tento případ by bylo nutno posuzovat jako útok člověka, kde zvíře je jen živým nástrojem v jeho rukou. Za útok ve smyslu §13 tr. zákona nelze považovat určitá další lidská jednání, proti nimž není nutná obrana přípustná[9].

3.2.2 Útočník

Útočníkem je ten, kdo svým protiprávním jednáním, a to jak konáním nebo opomenutím, ohrožuje zákonem chráněné zájmy. Ve smyslu § 13 tr. zákona je jím osoba, která útokem na zájem chráněný tr. zákonem přímo hrozí anebo jejíž útok na tento zájem trvá.

Naše současná teorie i praxe zastává poměrně jednoznačné stanovisko, že útočníkem může být jen člověk, tj. fyzická osoba.

Útočníkem je tedy osoba, která svým konáním nebo opomenutím naplnila všechny znaky výše uvedeného "kvalifikovaného" útoku. Pojem útočníka bývá většinou totožný s pojmem pachatele trestného činu, nemusí tomu však tak být vždy, neboť útok nemusí mít povahu trestného činu.

Za útočníka by však byl považován i obránce, který po odvrácení útoku přejde sám do útoku s úmyslem vyrovnat se s útočníkem, od něhož již žádné nebezpečí nehrozí. Za

následek, způsobený v této fázi svého nikoli již pouze obranného jednání, je obránce trestně odpovědný a nemůže se již odvolávat na to, že jednal v nutné obraně[9,18].

3.2.3 Zájmy, proti nimž může být veden útok

Útok musí ohrožovat zájem chráněný tr. zákonem. Zájmy chráněné trestním zákonem jsou souhrnně uvedeny v §1 tr. zákona (tzv. rodový objekt trestných činů). Jednotlivé tyto zájmy pak tvoří tzv. individuální objekty trestných činů, přičemž tyto jsou poté blíže rozvedeny v dalších ustanoveních trestního zákona. Takovéto určení zájmů je ovšem třeba chápat druhově (kvalitativně), nikoli podle intenzity (kvantitativně), která podmiňuje odpovědnost podle trestního zákona. (Tak např. lze chránit i majetek menší hodnoty než který je (normálně) předmětem útoku podle tr. zákona).

Trestní zákon v rámci úpravy nutné obrany v §13 nespécifikuje blíže konkrétní hodnoty, k jejichž ochraně je nutná obrana přípustná. Mohou to být tedy kterékoliv z výše uvedených zájmů, zejména život, zdraví, ale i např. osobní svoboda, domovní svoboda, majetek, jakož i další zájmy chráněné tr. zákonem.

Chráněn je však nejen jednotlivec, ale chráněny jsou i zájmy skupinové, celospolečenské i státní, zde ovšem za předpokladu, že útokem je zároveň dotčen jednotlivec (např. exhibicionistický výstup, nikoli veřejný pořádek. Nutnou obranou lze hájit zájmy vlastní, ale i zájmy jiného (tzv. pomoc v nutné obraně), neboť k nutné obraně je oprávněn kdokoliv, resp. každý je oprávněn odvrátit útok, i když sám útokem dotčen není. U některých skupinových a celospolečenských zájmů ovšem nepřichází ochrana ve formě fyzické obrany v úvahu (neboť zde nepřichází v úvahu útok ve fyzické podobě), jindy zase může obyčejný člověk těžko posoudit protiprávní povahu útoku[9,18].

3.2.4 Osoba oprávněná k nutné obraně

Obránce je ten, kdo svým jednáním odvrací útok na zájem chráněný tr. zákonem. Podmínky nutné obrany, tak jak jsou vymezeny v §13 tr. zák., však zahrnují nejen jednání (obranu) proti útoku na vlastní zájmy (chráněné tr. zák.), ale i jednání proti útoku na zájmy (chráněné tr. zák.) cizí[9].

Zásadně se tedy připouští (a je i žádoucí) i nutná obrana jiných než vlastních zájmů obránce. "Pomoc v nutné obraně" je tedy sama jednáním v nutné obraně, proto je třeba

podmínky a meze pomoci v nutné obraně posuzovat jako podmínky a meze jednání v nutné obraně. Kdokoliv - a to i tehdy, když např. není vzhledem ke svému věku trestně odpovědný (což může mít význam např. z hlediska eventuálního uložení ochranného opatření, nebyly-li splněny podmínky nutné obrany) - je tedy oprávněn odvrátit útok na zájmy chráněné tr. zákonem, a to i když tento útok nesměřuje proti němu samotnému, tedy i když sám útokem dotčen (bezprostředně ohrožen) není.

Ve smyslu výše uvedeného je tedy vhodné odlišovat pojem "napadený", tj. ten, na jehož zájem chráněný tr. zákonem je veden útok, a pojem "obránce", tj. ten, kdo provádí zákrok v nutné obraně.

Jednat v nutné obraně je především oprávněním kohokoliv. Neexistuje tedy žádná obecná povinnost jednat v nutné obraně, obránce, resp. napadený se může svobodně rozhodnout, zda tohoto svého práva využije či nikoliv.

Praxe řešila i případ omylu při použití způsobu obrany a na konkrétním případě dovodila, že podmínky nutné obrany mohou být splněny i v případě, kdy obránce použije omylem proti útoku silnější způsob obrany, než původně zamýšlel. I v takovémto případě však byl rozhodující výsledek jednání obránce (obrana nebyla posouzena jako nepřiměřená, neboť ani skutečný způsob obrany nebyl zřejmě nepřiměřený povaze a nebezpečnosti útoku). Od tohoto případu je však nutno odlišovat případy, kdy osoba sice také jedná s úmyslem odvrátit útok na zájem chráněný tr. zákonem, přičemž však skutkové podmínky nutné obrany mylně předpokládáné touto osobou tu reálně vůbec neexistují; zde se již jedná o nutnou obranu jen domnělou[9,12,18].

3.3 Motivy a cíle útoků

Motivace označuje hybné síly chování. Rozborem a studiem takového chování lze objasnit, proč se jedinec zachoval právě tak, jak se zachoval a vedle toho lze také zjistit vnitřní pohnutky jeho konání. Motivační dění vycházející z prožívání je rozlišováno na chtění, snahu, touhu, vůli, pud, potřebu, apod. Takové motivační dění dále plní tři důležité funkce a to, že vzbuzuje chování, udržuje chování (do doby než je cíle dosaženo) a zaměřuje chování (udržuje směr).

Motivace kriminálního jednání

U člověka může být trestná činnost nastartována a udržována v chodu rozmanitými hybnými silami. Je mnoho motivů a motivací, existují však takové, které jsou pravděpodobnější než jiné:

- **Instrumentální motivace** - hlavní silou této motivace je násilí, které je jediným nástrojem k dosažení plánovaného záměru, likviduje překážku a uvolňuje cestu k dosažení zamýšleného cíle. Cílem se rozumí moc, postavení v určitém žebříčku, ekonomický zisk, atd. Pachatel zpravidla má čin již promyšlený a má vytvořený plán.
- **Afektivní motivace** - hlavní role afektivně motivovaného násilí jsou partnerské delikty. Obsahují silné emoce – zpravidla strach, nenávist, zoufalství nebo zklamání. Tyto emoce se promítají i do způsobu spáchání činu, jehož místo nese stopy pachatelova rozrušení.
- **Deviantní motivace** - takto motivovaný pachatel trpí určitou duševní zvláštností nebo poruchou, pronásledují jej bludy, může jít o masového vraha sadistického typu nebo o nekrofila. Vyvolává různé podoby násilí – partnerské i nepartnerské delikty, jednorázové i sériové násilí. K objasnění takového činu nelze použít obecná schémata platná pro emocionálně stabilní osobnost. Motivace činu deviantních pachatelů se stává srozumitelnou teprve po využití poznatků z disciplín o duševní abnormalitě. Ostatně pachatelova deviace již vyčnívá ze samotného způsobu spáchání trestného činu, ze zanechaných stop a z výběru oběti.

Nyní se zaměřím na to, proč k útokům mezi občany vůbec dochází, jaké jsou pohnutky útočníků, které je vedou k nezákonné činnosti. Na základě statistik můžeme posléze určit potenciaální hrozbu napadení, která je pro pracovníky PKB směrodatná. Pokud víme kdo, na co, z jakého důvodu útočí, pak se i lépe můžeme připravit i natrénovat tyto nebezpečné situace.

3.3.1 Jak útočníci nejčastěji napadnou svou oběť ?

Ještě před několika desetiletími bylo nečastější formou útoku zastrašování. První začal útočník napadenému vyhrožovat a pokud výhrůžky neuspěly, došlo k útoku. Obránce tedy měl dostatek času se na útok připravit. V dnešní době je situace poněkud jiná. Útočníci jsou mnohem brutálnější a v zásadě první dochází k fyzickému napadení a až posléze k provedení

úmyslu. Tudíž obránce má mnohem kratší dobu na to, aby vhodně zareagoval. Abychom věděli jak se bránit, musíme vědět směr odkud útok začne:

- 1) **Ze zadu** - z hlediska statistik je riziko napadení nejčastěji ze zadu, v téhle fázi má útočník proti obránci největší výhodu a lze se tomuto napadení nejhůře bránit. Zde je důležitá prevence a obezřetnost pokud se pohybujeme v rizikových oblastech.
- 2) **Zboku** – tento útok je zaměřen na osobu kolemjdoucí, kapsáři, přepadení ze zálohy, jedná se především o majetkové a sexuální delikty.
- 3) **Čelně** – k čelnému útoku většinou dochází, když útočník cítí přesilu většinou v podobě početní převahy, další možností je i prosazení si svého ega.

3.3.2 Místa, na kterých k útokům dochází

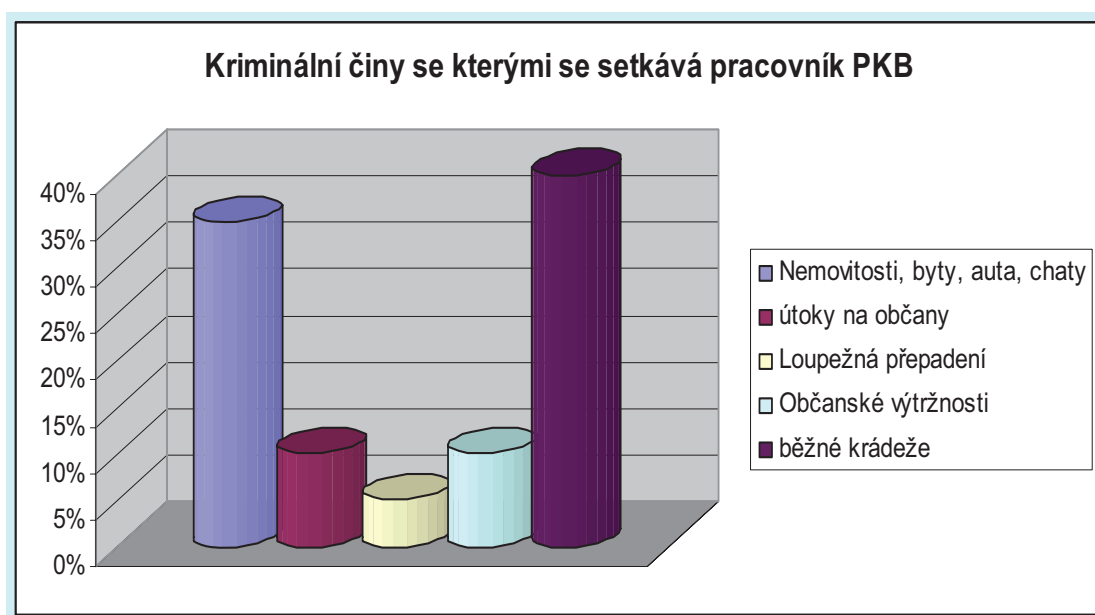
Jsou to oblasti, ve kterých z hlediska statistik nejčastěji dochází k napadení. Na základě těchto informací by měla osoba pohybující se na těchto místech vždy zvýšit ostražitost a počítat s případným napadením. Důležitou roli zde hraje i to jaký je objekt zájmu útočníka a jestli jde o noční či denní hodinu. Protože motiv útoku a místo jeho provedení jsou na sobě závislé, tak uvedu základní z nich:

- 1) **Útoky na majetek** – na tyto objekty jsou nejčastěji páčány trestné činy, při nichž může dojít i ke konfrontaci mezi útočníkem a obráncem daného objektu. Z hlediska času k nim dochází 50% na 50% ve dne i v noci. Objektem útoku jsou nejčastěji nemovitosti, byty, chaty, auta. Tyto situace se týkají ostrah objektů, bezpečnostního doprovodu peněz a cenností, zásahových jednotek, kdy tito lidé chrání daný majetek a stojí v cestě útočníkům.
- 2) **Útoky na občany** – nejčastější příčinou jsou kapesní zloději. Ke kapesním krádežím dochází nejčastěji na veřejných prostranstvích kde se sdružuje velké množství lidí jako např. rušná náměstí, dopravní prostředky městské hromadné dopravy, výtahy, supermarkety, poutě, koncerty, večírky apd... S tímto fenoménem prakticky pracovník PKB nemůže nic dělat. Je to na zodpovědnosti každého občana. Další příčinou útoků jsou fyzická napadení či hrozby, dojit k nim může prakticky kdekoliv. Útoky jsou směřovány většinou na známé osobnosti (jako jsou herci, zpěváci, moderátoři apd...), politiky a podnikatele, svědky trestných činů. Touto pracovní náplní se zabývají zejména BG.

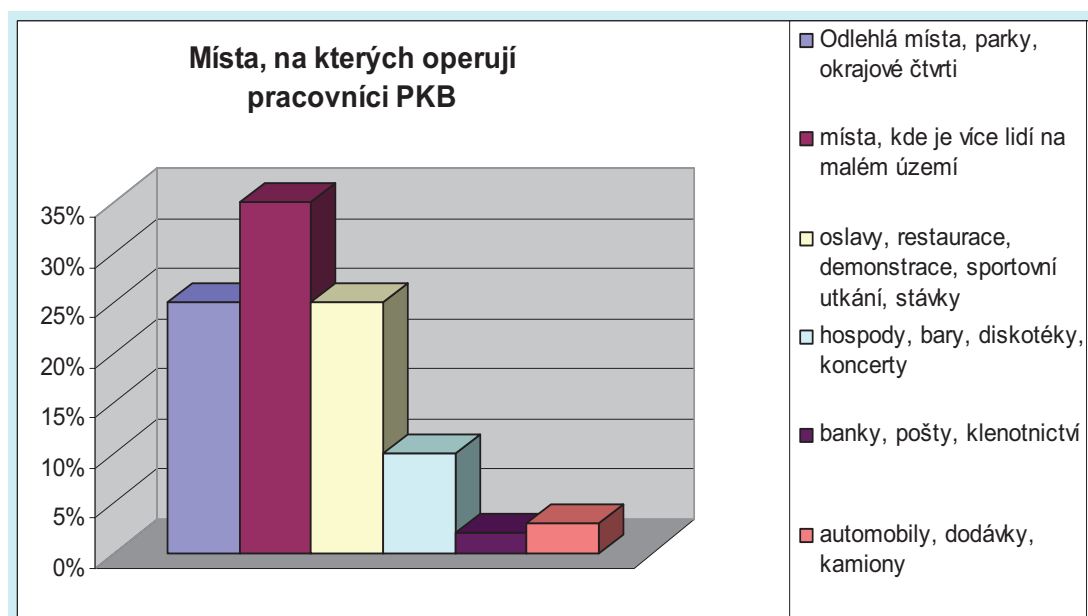
- 3) **Loupežná přepadení** – se definuje zpravidla jako přivlastnění si věci tak, že pachatel použil proti určité osobě násilí nebo pohrůžky bezprostředního použití násilí či zneužil omamného či obdobného prostředku. Dochází k nim zejména na odlehlých místech, v okrajových čtvrtích, parky, místa kde je člověk sám, zapadlé uličky a co je zajímavostí tak např. ve výtazích. K loupežnému přepadení se mohou připlést i lidé, kterých se útok bezprostředně netýká, jde hlavně o situace, kdy byl přepaden nějaký objekt či instituce např. banky, pošty, převozy peněz a cenností. Zde opět může dojít k fyzickému napadení strážní služby v bance či poště, kde možnost použití PZ je značně omezena. Další ohroženou skupinou pracovníků jsou řidiči, kurýři, doprovody převozu peněz a cenností.
- 4) **Útoky se sexuálním motivem** – jedná se zejména o útoky na ženy, motivem je sexuální uspokojení útočnicka, což může vést i k znásilnění. Těmto útokům paradoxně nejčastěji dochází na firemních večírcích a oslavách, na společenských akcích, dále pak ve výtazích, odlehlých místech a parcích. Zde se pracovníci SBS příliš neangažují, týkat se to může spíše BG.
- 5) **Ego** – jedná se o ty případy, kdy motivem je prosazení se ve skupině nebo prosazení si vlastního názoru za použití násilí. K těmto útokům dochází v místech kde se sdružují lidé. Např. hospody, zábavy, koncerty, diskotéky, bary apd... Pracovník PKB se může do této situace dostat jako pořadatel, ostraha vstupu do budovy, pokladní, či pořádková služba.
- 6) **Rasové a náboženské motivy** – útoky vedené za účelem víry či rasového podtextu. V podmínka ČR se vyskytují spíše útoky s rasovým motivem. Dochází tedy k útokům na příslušníky jiné rasy. Nejčastěji k nim dochází na klubových oslavách, restauracích, demonstracích, sportovních utkáních, stávkách a v neposlední řadě i na školách. Zde se pracovníci dostávají do dění formou pořádkového dozoru jako strážní služba. Často můžou asistovat státním složkám. Aktuálním problémem jsou fotbalová utkání a střety fanoušků, či různé extremistické demonstrace.
- 7) **Motivy zájmové** – jedná se o zájmové skupiny ve kterých slovní pře přerůstá ve fyzický konflikt jednoho nebo více útočníků. Dochází k nim zejména na klubovních setkání či oslavách. Např. myslivci, rybáři, sportovci apd... Zde se pracovníci PKB téměř nevyskytují.

- 8) **Nemoci a hendikepovaní** – jsou to lidé, kteří vlivem svého zdraví mohou zaútočit. Jsou to především psychicky labilní jedinci, psychopati anebo hendikepovaní lidé. K jejich útoku může dojít téměř kdykoliv, neboť tito lidé si neuvědomují důsledky svého chování a tudíž nejsou právně způsobilí. I zde dochází ke konfrontaci s SBS jen zcela náhodně, tak jako s běžným občanem.

V následujících grafech 2 a 3 jsem znázornil, na jakých místech nejčastěji dochází k napadení pracovníků PKB a s jakými útočníky se nejčastěji setkávají.

Graf 2 : Kriminální činy se kterými se setkává pracovník PKB

Graf 3 : Místa, na kterých operují pracovníci PKB

3.3.3 Způsoby útoků

Jak vlastně útočník může útok provést? Těchto způsobů je hned několik. Mezi nejčastější útoky patří ataky rukou ať již úder či uchopení. Mezi další způsoby napadení patří kop, chycení do kravaty, použití improvizované zbraně, nebo při přepadech se používají úderné, bodné či řezné zbraně. Jen zřídkakdy útočník užití palnou zbraň snad jen s výjimkou loupežných přepadení. Proto užití palné zbraně pro pracovníky civilní obrany bývá nemalou výhodou. Následující fotografie zachytávají některé z výše jmenovaných typů útoků.

3.3.4 Obránce versus útočník

Na čem tedy závisí úspěch či neúspěch obranného zákroku? Na tuto otázku se pokusím odpovědět dvěma způsoby. Jak z pohledu strany útočníka tak ze strany obránce.

- **úspěch útočníka** závisí na tom, jestli že si napadený nevšimá toho, co se kolem něj děje, jeho okolí si toho také nevšimá. Dalším faktorem úspěchu může být fakt, že napadený nezná základy sebeobrany a tudíž je bezmocný. V neposlední řadě tady vždy hraje roli stres a fyzická zdatnost obránce.

- **úspěšnost obránce** tedy závisí na tom, jestliže dokáže včas detekovat, že se na něj něco chystá. S tím velice úzce souvisí i to, že obránce musí být odhodlaný za každou cenu se bránit. Výhodou samozřejmě je znát aspoň základní prvky sebeobrány manévrů. Samozřejmě nejlepší varianta konfliktu je, aby se žádný konflikt nestal, a toho lze docílit pouze dobrou prevencí, což znamená vyhýbat se rizikovým oblastem a dobře skrýt vlastní majetek.

3.3.5 Statistické údaje o trestných činech

Podle údajů Ministerstva vnitra České republiky je evidováno 635 336 ručních palných zbraní (tzn. že na 100 obyvatel připadá 6 zbraním, proti EU, kde v průměru na 100 obyvatel připadá 18 zbraní), Držitelů zbrojních průkazů je 310 884,

z toho bylo zjištěno 5 702 přestupků a 855 trestných činů spáchaných za použití ruční zbraně. Celkový počet trestných činů byl 336 446 to znamená, že z celkového počtu trestných činů bylo pouze 0,25% spáchaných za použití palné zbraně[14].

Tab. 5: Česká republika - vývoj kriminality za období 1.1.-31.12.2005 a 1.1.-31.12.2006 [8]

Druh kriminality	2005	2006	změna v % +/-
Vraždy	186	231	24,2
Loupeže	5 368	4 613	-14,1
Loupeže na finančních institucích	182	170	-6,6
Úmyslné ublížení na zdraví	6 439	5 765	-10,5
Nebezpečné vyhrožování	2 493	2 049	-17,8
Vydírání	1 608	1 292	-19,7
Násilná kriminalita celkem	21 684	19 171	-11,6
Objasněné trestné činy	16 046	14 028	-12,6
Tj. v %	74,0	73,17	-
Znásilnění	596	530	-11,1
Kuplířství	123	85	-30,9
Mravnostní kriminalita celkem	1 849	1 615	-12,7
Objasněné trestné činy	1 560	1 331	-14,7
Tj. v %	84,4	82,41	-
<i>Krádeže vloupáním:</i>			
do obchodů	4 093	3 461	-15,4
do bytů	5 537	5 047	-8,8
do víkendových chat soukromých osob	6 511	5 361	-17,7
do rodinných domků	4 824	4 556	-5,6
Krádeže vloupáním celkem	57 956	53 503	-7,7
Objasněné trestné činy	12 490	10 673	-14,5
Tj. v %	21,6	19,95	-
<i>Krádeže prosté:</i>			
kapesní	17 917	19 065	6,4
motorových vozidel dvoustopých	21 980	20 175	-8,2
věcí z automobilů	51 624	48 474	-6,1
jízdních kol	5 956	5 464	-8,3
Krádeže prosté celkem	154 124	151 136	-1,9
Objasněné trestné činy	27 207	25 860	-5,0
Tj. v %	17,7	17,1	-
Podvody	5 110	4 693	-8,2

Tab. 6: Česká republika - vývoj kriminality za období 1.1.-31.12.2005 a 1.1.-31.12.2006 [8]

Majetková kriminalita celkem	229 279	221 707	-3,3
Objasněné trestné činy	45 590	42 098	-7,7
Tj. v %	19,9	19,0	-
<i>Ostatní kriminalita:</i>			
<i>Výtržnictví</i>	3 293	3 073	-6,7
<i>Nedov. výr. a držení psychotrop. látek a jedů</i>	2 757	2 812	2,0
<i>Šíření toxikomanie</i>	158	110	-30,4
<i>Maření výkonu úředního rozhodnutí</i>	11 534	9 041	-21,6
Krácení daně	602	441	-26,7
Zpronevěra	3 205	2 905	-9,4
Podvody	6 409	5 186	-19,1
Neoprávněné držení plat. karty	7 739	7 908	2,2
Porušování autorského práva	791	354	-55,2
Pojistný podvod	489	496	1,4
Úvěrový podvod	14 032	13 814	-1,6
Hospodářská kriminalita	43 882	39 473	-10,0
Objasněné trestné činy	29 519	27 142	-8,1
Tj. v %	67,3	68,8	-
Škody zjištěné (v tis. Kč)	32 279 456	13 712 076	-57,5
Zjištěné trestné činy celkem	344 060	336 446	-2,2
Objasněné trestné činy	135 281	133 695	-1,2
Tj. v %	39,3	39,7	-
Škody zjištěné celkem (v tis. Kč)	42 984 656	24 262 154	-43,6
Zajištěné škody (v tis. Kč)	639 912	834 943	30,5

V této kapitole jsem se zaměřil na popis činitelů, které mají vliv na to, jak, kdy a kde může útok nastat. Z této kapitoly by mělo být jasné, že nezáleží je na jednom faktoru, jak může střetnutí s útočníkem dopadnout. Záleží vždy na konkrétní situaci. Z výše uvedené statistiky je zřejmé, že nezastupitelnost PZ v PKB je patrná. K páchání trestné činnosti jen zřídkakdy dochází za použití PZ, proto obránce pokud vlastní PZ má téměř vždy výhodu. Samozřejmostí je vždy důkladný výcvik, znalost práva, teoretické znalosti o psychologii a výkladech práva, aby se z obránce, vlivem neznalosti, nestal útočník, a tudíž by musel nést následky s tím spojené.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 MOŽNÉ ZPŮSOBY ŘEŠENÍ PROFESNÍ OBRANY SE ZBRANÍ

Způsoby řešení konfliktních situací s PZ vychází zpravidla z právního řádu ČR. Obecně platí, to co je z hlediska práva v pořádku, tak se považuje za správné řešení. Opak je pravdou. Nic není jen černé nebo bílé. Pokud už dojde k použití PZ, tak je situace vždy velmi vážná a tyto incidenty končí zpravidla před soudem, který nemusí posuzovat vždy jen právní stránky věci, ale zkoumá situaci i po stránce osobní a společenské. V praxi to znamená, že v právní řešení se nemusí shodovat s řešením společenským. Proto se v této kapitole zaměřím na některé reálné situace, se kterými se může pracovník PKB setkat a nastíním tak některé z možných variant řešení konfliktu. Z důvodu, že možností konfliktních situací může být na několik desítek, jsem si vybral dvě, se kterými se bezpečnostní pracovník může nejčastěji setkat:

- napadení střeženého objektu (SBS strážným x útočník),
- napadení chráněné osoby (BG x útočník, útočníci).
-

Každá z těchto situací může být provedena v několika modifikacích, proto v následujících kapitolách se budu zaměřovat na konkrétní příklady vycházející s praxe.

Ale nejdříve se zaměřím na obecné zásady jak postupovat při obraně s PZ v reálné nebezpečné situaci.

4.1 Obecné zásady řešení situace profesní obrany pomocí PZ

Universální řešení jak se dají obranné situace s PZ řešit neexistuje. Existují ovšem zásady, kterými se člověk v tíživé situaci může řídit. Tyto zásady ovšem vyžadují spoustu jak fyzického tak i psychického tréninku.

Hlavní zásady boje s PZ

Při veškeré činnosti se zbraní, ať je to útok nebo obrana, je nezbytné uplatňovat čtyři hlavní zásady:

- **moudrost;**
- **přesnost;**
- **rychlost;**
- **razance.**

Přesnost

Přesnost je důležitá hlavně ve fázi, kdy dojde ke střetu tzn. že je jasné, že obránce musí použít PZ. Při obranném zákroku máme obvykle jen jednu možnost, kdy zasáhnout cíl. Přesnost znamená trefit určený cíl tzn. útočníka, nesmí však být zasažen někdo jiný, jinak se z obránce stává útočník, byť jen z důvodu nešikovnosti. Přesnosti můžeme dosáhnout jedině intenzivním a pravidelným tréninkem jak v klidu tak i při zátěži.

Rychlost

Jde ruku v ruce s přesností, protože jak jsem již výše zmiňoval, útočník nikdy nečeká na naši obrannou reakci. Jde o to jak rychle je obránce schopen rozpoznat nebezpečí a jak rychle zbraň připraví k použití (úchop, tasení, postoj, zamíření, střelba) a přitom všem je nutné dodržovat bezpečnostní zásady, aby nedošlo k zásahu jiné či vlastní osoby. Taktéž zlepšování rychlosti lze dosáhnout jen intenzivním tréninkem.

Razance

Každý obranný úkon musí být prováděn s razancí a sebejistotou, kdy obránce musí přesvědčit útočníka, že to s obrannou myslí vážně. Toto útočník většinou nečeká a odradí jej to od dalšího jednání. Pokud jsme nejistí při obraně, dáváme tím najevo strach a toho útočník může využít.

Přesnost, rychlost a razance, to vše je stejně důležité a jedno bez druhého přináší mnohem horší výsledky, než synchronizovaná součinnost všech tří složek.

Moudrost

je řídicí složka, je ze všeho nejdůležitější. Řídí a sladuje ostatní tři prvky a každé technice dodává ty správné ingredience. Nevyznačuje se pouze fyzickou základní sebekontrolou, nýbrž má rovněž emocionální, intelektuální a psychologické základy. Získává se hlavně z praktických cvičení, zaměřených na typizované nácviky přepadů. Další možností jak získat více moudrosti je samozřejmě poučení se z praxe tzn. pokud již člověk určitou konfliktní situaci už zažil, získává tím neocenitelné zkušenosti z terénu, které se žádným cvičením nedají nahradit, pouze napodobit.

4.2 Praktické příklady řešení konfliktních situací v SBS

V této kapitole se zaměřím na dva typické případy konfliktních situací, které mohou nastat v profesní obraně. Protože variant, jak se tyto incidenty mohou odehrát, je nespočet, budu vycházet z praxe pana Zdeňka Malánika. Praktické příklady, které se v jeho praxi často vyskytly, budu interpretovat, a poté navrhnou možná správná řešení dané situace.

4.2.1 Napadení strážného objektu (strážný vs. útočník)

Jedná se případ, kdy útočník napadl objekt, který byl strážěn hlídací službou. Na obvyklé obchůzce strážný přistihl útočníka v kukle jak překonává plot ohraničující pozemek patřící k objektu a stále pokračuje v útoku i na strážného. V následující kapitole popíši jednu z možných variant řešení této situace za použití PZ.

Je sice možno použít i jiné zbraně, ale v případě, že strážný použije techniku zadržení pachatele s PZ, tak je tu největší pravděpodobnost úspěchu s ohledem na minimalizaci poškození zdraví.

Při těchto zákrocích je důležité, aby měl strážný dobře nacvičeny zákroky, které bude provádět tzn. aby je prováděl s dostatečnou razancí, rychlostí a rozhodností. Na zprávnost provedení obranného zákroku mohou být tři pohledy.

- 1) **Pohled z hlediska právního jednání obránce** – je to skutek, který naplňuje podmínky nutné obrany, krajní nouze nebo zadržení. Tzn. jestli byly dodrženy zákony, je vše v pořádku.
- 2) **Pohled osobní** – kdy strážný ví, že pokud útočníka zadrží, dostane prémie či pochvalu, a protože útočník vnikl na cizí pozemek jeho jednání je ok.
- 3) **Pohled společenský** – tzn. že pro část společnosti je nepřijatelné používání PZ a druhá část dá za pravdu strážnému.

První fází při zákroku je donutit protivníka k zastavení útoku, obvykle stačí fáze hrozeb, kdy útočník nečeká použití PZ. A v tom je kouzlo střelných zbraní, kdy dále nedochází k dalšímu fyzickému kontaktu, postačí hrozba a útočník je ochromen.

Hrozba palnou zbraní

Držitel PZ je oprávněn použít tento donucovací prostředek v případech, kdy je ohrožena bezpečnost jeho nebo jiné osoby či majetku. O tom, kdy obránce zasune náboj do nábojové komory, rozhoduje sám, podle konkrétní situace. Cílem je zmařit útok, získat čas k dalšímu cílevědomému jednání nebo účinnější profesní obraně (viz. Tabulka 7) [4].

Tab. 7: Gradování situace při hrozbě palnou zbraní [4]

Gradování situace při hrozbě palnou zbraní		
Stupeň intenzity	Příklad toho co strážný udělá	Příklad toho co strážný řekne
1.	Odhrne oděv a ukáže zbraň	Nic
2.	Odhrne oděv a ukáže zbraň	„Mám zbraň!“
3.	Uchopí zbraň, ale nevytáhne ji z pouzdra	„Budu střílet!“
4.	Vytáhne zbraň z pouzdra, namíří na protiprávně jednající osobu (není podmínkou mít zbraň nabytou, pokud to tato osoba neví)	„Stůj! Střelím!“
5.	Namíří zbraň na protiprávně jednající osobu, natáhne závěr (může tak učinit i v případě, že již má náboj v nábojové komoře, ale usoudí, že tento krok dodá jeho jednání takový důraz, že tato osoba uposlechne a LDZ nebude muset střílet)	Dává krátké, jasné a srozumitelné povely, jako: „Stůj! Otoč se! Lehni si! Ruce nahoru! ...“
6.	Vystřelí varovný výstřel	Nic

Varovný výstřel

Je jedním z nejdůležitějších DP. Pokud k němu dojde, zpravidla vyvolá značnou psychickou zátěž jak pro toho kdo vystřelil, tak pro osobu, proti níž byl použit. Účinek varovného výstřelu je zpravidla takový, že útočník od svého protiprávního jednání upustí, vzdá se nebo opustí úkryt.

S ohledem na fakt, že střela je smrtelná po celé své dráze letu, je mnohem méně nebezpečné pokud ji strážný vede na zem nebo do nějakého předmětu před nebo vedle útočníka, než kolmo vzhůru. Je samozřejmostí brát ohled na nezúčastněné osoby, aby varovný výstřel někoho nezranil.

Na následujících obrázcích je zachycen příklad řešení zákroku strážného proti útočníkovi. Postup je z hlediska taktického zprávný, první dochází k zastavení útočníka, pak k znehybnění a zadržení (viz obr. 7).

a) Po zastavení útočníka jej strážný vyzval k lehu na břicho a k rozpažení rukou, je to výhodná pozice ke spoutání.

b) zde už útočník leží, strážný poklekne, revolverem stále míří na útočníka a přitom ho uchopí za levou paži.

c) pomocí chvatu, kdy kolenem přiklekne hlavu a paži uchopí tak, aby útočník nebyl schopen pohybu.

V tuto chvíli obránce může zasunout zbraň do pouzdra.

d) po uvolnění pravé ruky si obránce přitáhne i druhou ruku, koleno stále tiskne útočnickovi hlavu k zemi.

e) pouta nasazuje první na vzdálenější ruku a poté i na druhou. Následně může strážný útočnicka odvést, aniž by jej útočník dále ohrožoval.

Obr. 7, a) – e): Série snímků zadržování útočnicka při vniknutí na soukromý pozemek [4]

I když složitost techniky není na první pohled vidět, tak je tuto techniku nutno nacvičovat např. na modelových situacích. Každá chybička může znamenat neúspěch.

4.2.2 Ohrožení klienta bodyguarda u automobilu

Další z možných situací z praxe jsem uvedl napadení chráněné osoby na parkovišti těsně před vstupem do automobilu. Dva útočníci začali vyhrožovat klientovi fyzickým napadením a začali se rychle přibližovat. Typickým příkladem může být doprovod známé osobnosti či nepopulárního podnikatele.

Obecně platí fakt, že pokud někdo nečekaně použije palnou zbraň proti klientovi, je téměř nemožné, aby jej BG ochránil. Ochrana je účinná proti fyzickému útoku, kde útočník většinou použije údernou, bodnou, řeznou či improvizovanou zbraň nebo ruce a nohy.

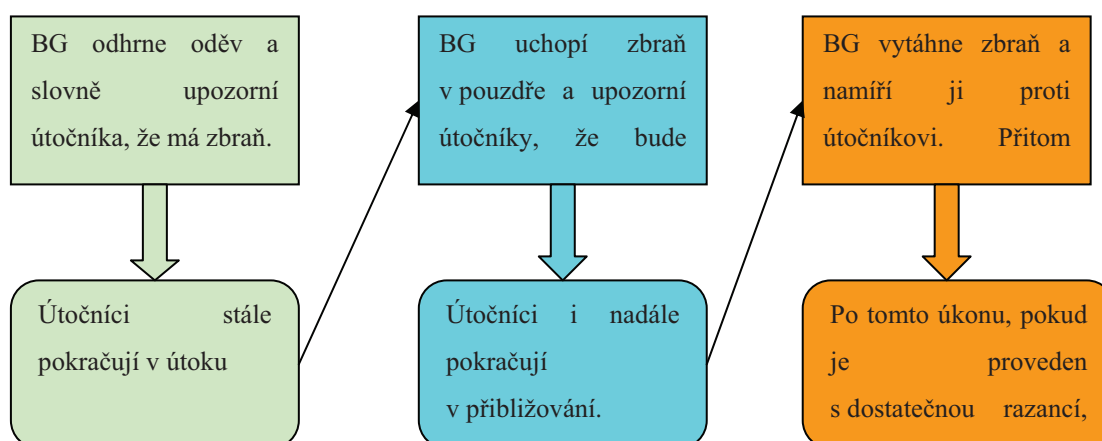
V takovémto případě hraje nejdůležitější roli čas a s tím související vzdálenost útočníků od klienta v době, kdy BG zpozoroval, že hrozí útok. Záleží tedy na ochráncovi jak je pozorný. Existují tři základní možnosti vývoje tohoto incidentu v závislosti na již zmiňované vzdálenosti:

- BG zpozoruje útočníky ve vzdálenosti více jak 20 m;

- BG zpozoruje útočníky ve vzdálenosti 8 – 20 m;
- BG zpozoruje útočníky ve vzdálenosti menší jak 8 m.

První možností je ten nejjednodušší způsob ochrany klienta, a to je útěk. Tato možnost tkví v tom, že pokud se včas podaří BG ukrýt klienta do auta a i ochránce stihne nasednout, rychle nastartovat a ujet, tak je to, to nejlepší řešení této situace. Podmínkou je ovšem dostatečná vzdálenost útočníků, aby bylo na útěk dostatek času. Navíc i útěk musí být bezpečný.

Druhou možností je varianta, kdy jsou útočníci již tak blízko, že na útěk nezbyvá prostor. BG v první řadě musí krýt klienta. Slovně i pohybem se ho snaží pobízet k schování se do krytu za automobil a poté řeší situaci s útočníky. Nyní nastává fáze hrozeb, podobně jako v předchozím případě u strážného objektu. Tento následný postup je znázorněn na obrázku č. .

Obr. 8: Schéma postupu hrozeb bez varovného výstřelu

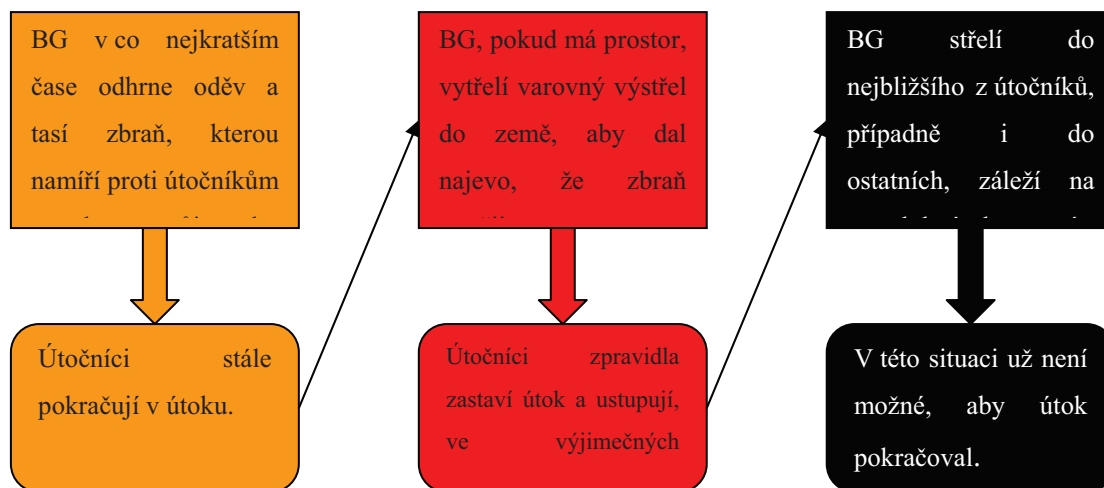
Po té, co BG útok zastaví, dá příkaz útočníkům typu „ustupte 10 m od nás, otočte se zády, lehnout“. Tyto příkazy slouží k tomu, aby ochránce mohl nasednout do auta, nastartovat a ujet i s klientem.

Řešení konfliktní situace v oboru ochrany osob pomocí útěku je nejlepší variantou jak z hlediska práva, tak i z hlediska společenského i osobního. Nejdůležitější je, že nedošlo k poškození zdraví či ujmě na životech. Příklad řešení situace proti útočnickovi u auta je znázorněn na obrázku č. .

Obr. 9: BG hrozí zbraní tím, že na něj zamíří

Poslední variantou je situace, kdy si ochránce všiml útočníků pozdě, nebo kdy útočníci někde číhali a jsou už příliš blízko. Zde již ochránce nemá příliš času co vymýšlet. V první fázi pokyne slovně klientovi, aby se schoval za něj nebo, aby se schoval do krytu např. za auto. V druhé fázi už ochránce nemá dostatek času na standardní hrozbu zbraní. Následné schéma je vlastně zrychlená varianta hrozby zbraní.

Obr. 10 : Schéma postupu hrozby zbraní s výstřelem na útočníky

Pokud útok gradoval až do situace, kdy musel ochránce vystřelit na útočníky, skončí až útok úplně zastaví, nebo útočníci dosáhnou svého cíle. V první variantě následně klienta odveze z místa nebezpečí a po té volá k místu incidentu policii i sanitku. Nutno upozornit, že tyto situace se odehrají zcela výjimečně. V naprosté většině případů dojde k zastavení útoku

už ve fázi po varovném výstřelu a poté BG dává příkaz útočnickům k ústupu a následně ujíždí i s klientem do bezpečí.

Na BG v PKB se kladou vysoké nároky na rozhodovací schopnosti pod psychickou i časovou zátěží. Pokud totiž dojde k použití střelné zbraně, tak to již samo o sobě je velmi psychicky náročné. Navíc ochránce má vždy málo času na rozhodnutí co učinit a ještě k tomu vždy musí chránit život klienta nad životem svým.

V této kapitole jsem se zaměřil na možné situace, ke kterým může dojít v praxi PKB. Na úvod jsem popsal obecná řešení, která fungují ve většině případů konfliktních situací. Dále jsem uvedl dva praktické příklady, jak lze situaci řešit za dodržení obecných zásad v obraně. Technik jak zvládnout útočníka je více i bez použití PZ, tato práce je ovšem zaměřená na používání PZ v podmínkách PKB. Cílem této kapitoly bylo vyřešit dva typické případy konfliktních situací v PKB, protože v psané formě se s touto problematikou potencionální zájemce o tuto práci nikdy neseťká.

5 ZÁKLADNÍ CVIČENÍ PRO ŘEŠENÍ SITUACÍ PROFESNÍ OBRANY

Tato kapitole není zaměřena na výcvikový plán, ale na jednotlivé prvky, ze kterých se plán výcviku může skládat. Podle toho, na jakou pozici pracovník PKB bude dosazen, by měl absolvovat příslušný stupeň výcviku s PZ. Hlavním pilířem výcviku musí vždy být základní cvičení střelby ať již se školními náboji nebo s ostrou municí. Dalším stupněm výcviku jsou potom cvičení praktické střelby zaměřené na pozice a pohyb se zbraní. Pokročilejší techniky se následně zabývají reálnějšími prvky obranné střelby, které mohou nastat v praxi. Posledním článkem výcviku jsou tréninky speciálních variant konfliktních situací, se kterými se pracovník PKB může setkat v praxi.

5.1 Základní témata pro cvičení střelby

Základní cvičení ostré střelby jsou určena pro začátečníky, nebo pro ty, kteří zbraň ve své profesi používají výjimečně nebo okrajově. Základními tématy výcviku jsou:

- vybavení nutné k práci s PZ;
- bezpečná manipulace s PZ;
- nošení a tasení PZ;
- příprava PZ;
- statická střelba;
- ošetřování PZ;
- výcvik se školními náboji;
- završením jsou 1 x za rok ostré střelby;
- na základě těchto výcvikových prvků je samozřejmostí vést trvalé hodnocení a přehled výsledků cvičené osoby.

5.1.1 Vybavení nutné k práci s PZ

Kromě běžných pomůcek jako jsou pouzdro s opaskem na zbraň a zásobníky, jsou potřeba i další pomůcky, které se používají při tréninku. Jsou to především různé typy chráničů sluchu, ochranné brýle, čepice se štítkem a různé druhy terčů a k nim úchyty, zálepky. Neměli bychom ani zapomenout na vybavení na čištění a údržbu zbraně. Používá se i speciální vybavení, které usnadňuje výcvik – protimetr, který měří čas střelby; videokamera, střelecká taška. Dále můžeme používat různé typy chráničů a ochranných neprůstřelných vest. Většinu z těchto věcí ale nebudeme při reálné obranné situaci u sebe mít, a proto bychom si na ně neměli až příliš spoléhat.

V zásadě tedy pracovník SBS, který PZ potřebuje jen okrajově, má z vybavení pouze pouzdro s opaskem na zbraň, samotnou zbraň a zásobníky.

Obr. 11 : Pouzdra na zbraně

- a) Příklad opaskového pouzdra na zbraň a zásobník,
- b) pás s pouzdem k uchycení na skryté nošení na stehně,
- c) příklad podpažního pouzdra

5.1.2 Bezpečná manipulace s PZ

Obecné zásady bezpečné manipulace jsem popsal v kapitole 2.2.1. Aby se pracovník PKB blíže mohl seznámit s PZ musí vždy a za jakýchkoli okolností myslet na bezpečnost. Statisticky je prokázáno, že největší procento úmrtí a zranění, způsobené střelným poraněním, je přisuzována právě náhodným výstřelem. Žádná zbraň až na výjimky nevystřelí sama, zpravidla je na vině lidský faktor.

Ve výcviku je důležité, aby se návyky spojené s bezpečnou manipulací stali běžnou součástí denního chování jako např. řízení auta. V každé situaci, ať již při výcviku se školními náboji, při výcviku ostré střelby nebo při použití v praxi musí držitel zbraně dodržovat zásady bezpečné manipulace. Samozřejmostí je držet PZ mimo dosah dětí.

5.1.3 Nošení PZ

První bychom si měli ujasnit v čem a na jakém místě zbraň můžeme nosit. Nosí se většinou v pouzdrech speciálně vyrobených pro nošení zbraně a to buď v bočním opaskovém pouzdře (nosí se u boku silné ruky) nebo v pouzdře s upevněním na hrudník (určené především k skrytému nošení pod oděvem). Dále je možno nosit zbraň v ledvince určené k těmto účelům nebo na stehně nohy pro záložní zbraně.

5.1.4 Příprava PZ

Příprava zbraně je profesionální rituál, sled naučených zautomatizovaných pohybů, které zaručí podvědomé a přitom bezpečné uvedení zbraně do stavu, ve kterém nám může zachránit život! Každá zbraň je mechanismus, který může v krizovém okamžiku zklamat, ale ne vinou samotné zbraně, ale špatnou manipulací s ní samotným člověkem. Mezi základní úkony přípravy PZ patří:

- **Kontrola munice:**
 - nábojnice nesmí být vydutá ani roztržená;
 - zápalka nesmí být nad nebo pod úroveň nábojnice;
 - rozměry náboje nemají být odlišné od ostatních nábojů;
 - střela v nábojnici není pohyblivá.
- **Plnění zásobníku** – pravoucí střelci drží zásobník v levé ruce a pravou podávají náboje, pak palcem levé ruky stlačíme podavač a vytvoří se místo pro další náboj.
- **Zasunutí zásobníku do zbraně** – naplněný zásobník zasuneme do šachty v rukojeti a důsledně dorazíme.
- **Natažení závěru = nabití** – natažení se provádí slabou rukou jedním pohybem vzad s úchopem mezi palcem a ukazovákem a následným puštěním. Prst je mimo spoušť, hlaveň míří do bezpečného prostoru.
- **Sklopení kohoutku** – většina pistolí typu Glock má úderník předepnutý a se stiskem spouště napnutí dokončujeme, postačuje tedy natažení závěru.
- **Vybití a kontrola zbraně** – pokud chceme zbraň odložit, provádíme tyto úkony:
 1. vyčistit a vyjmout zásobník;
 2. stáhnout závěr a vyprázdnit komoru;
 3. vizuálně zkontrolovat prázdnou zásobníkovou šachtu;
 4. do bezpečného směru dát ránu jistoty;
 5. uložit zbraň na bezpečné místo, podle situace eventuelně vyprázdnit zásobník[3].

5.1.5 Statická střelba

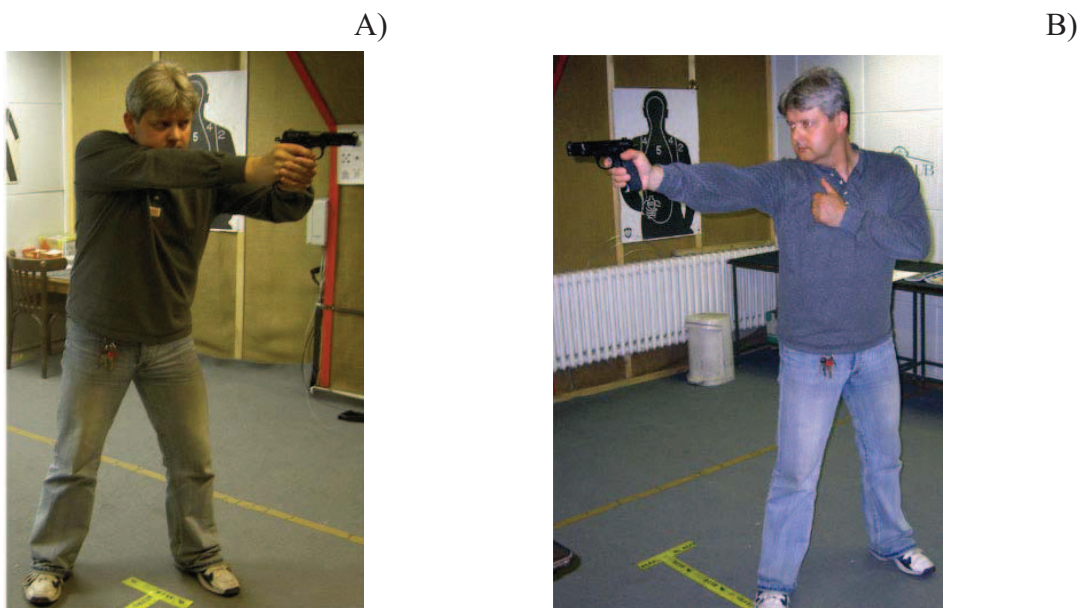
Jedná se o základy mířené střelby, kdy střelby jsou prováděny na nepohyblivý terč a taktéž střelec pálí ze statické pozice. Nejedná se ovšem jen o střelbu samotnou. V této fázi

výcviku se pracovník seznamuje se základními taktikami v používání střelné zbraně, mezi které se řadí tyto základní:

- střelecký základní postoj;
- uchopení zbraně;
- tasení zbraně;
- ukládání zbraně;
- míření na terč.

Střelecký základní postoj

Neexistuje universální a striktní verze střeleckého postoje, protože je možno střílet z mnoha různých pozic a za pohybu. Používá se jiný postoj při obouručním a jednoručním držení zbraně, což můžete vidět na obr. č. 12.

Obr. 12: Základní postoj

A) s obouručním úchopem

B) s jednoručním úchopem

Hlavní zásady pro postoj:

1. Postoj musí být stabilní, je jedním z hlavních faktorů kontroly zpětného rázu;
2. Jeho zaujetí musí být rychlé;
3. Má umožňovat rychlý rozběh či změnu polohy;
4. Umožňuje rotaci trupu do stran při přenášení střelby[3].

Úchop zbraně

Známe dva základní úchopy pistolí. Úchop obouruč (zaručuje lepší kontrolu zbraně) a úchop jednoruč.

a) obouruční úchop

Silnější ruka zbraň drží a její ukazovák provádí spouštění. Druhá ruka se podílí na obouručním úchopu a obstarává veškeré obslužné činnosti (výměna zásobníku, natažení závěru, odstraňování závad).

Hlavní zásady úchopu:

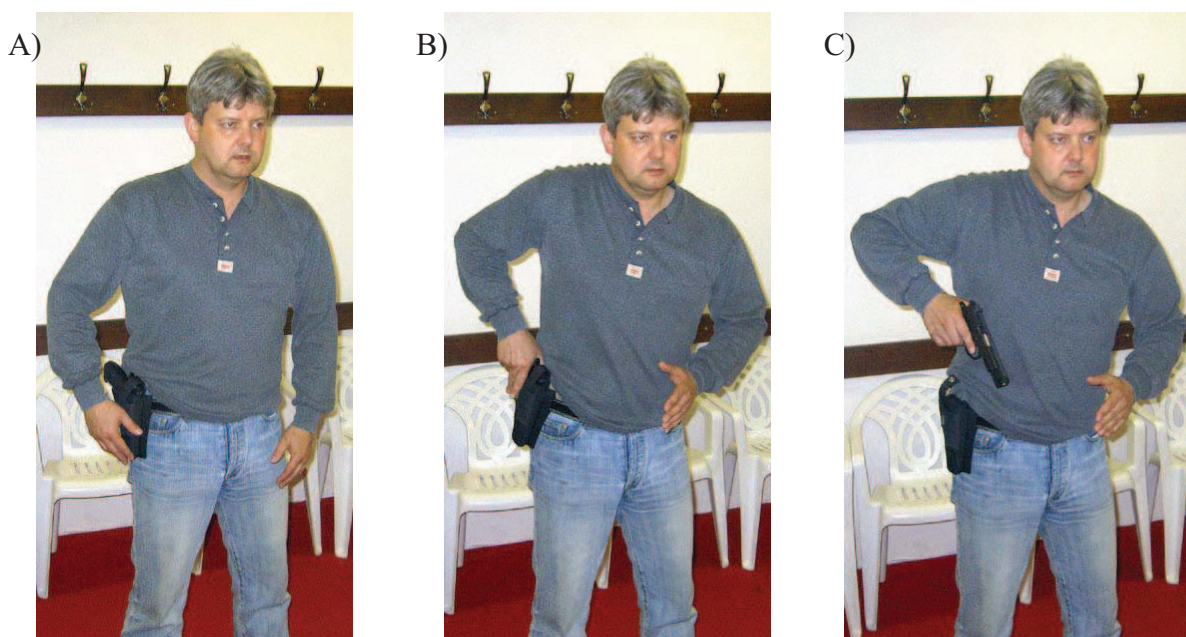
1. Držíme rukojeť zbraně oběma rukama co nejvýše, čím více se přiblížíme ose hlavně, tím menší bude tendence zbraně ke zdvihu při zpětném rázu.
2. Ukazovák silné ruky se neúčastní úchopu. Měl by fungovat zcela nezávisle na ostatních prstech[3].

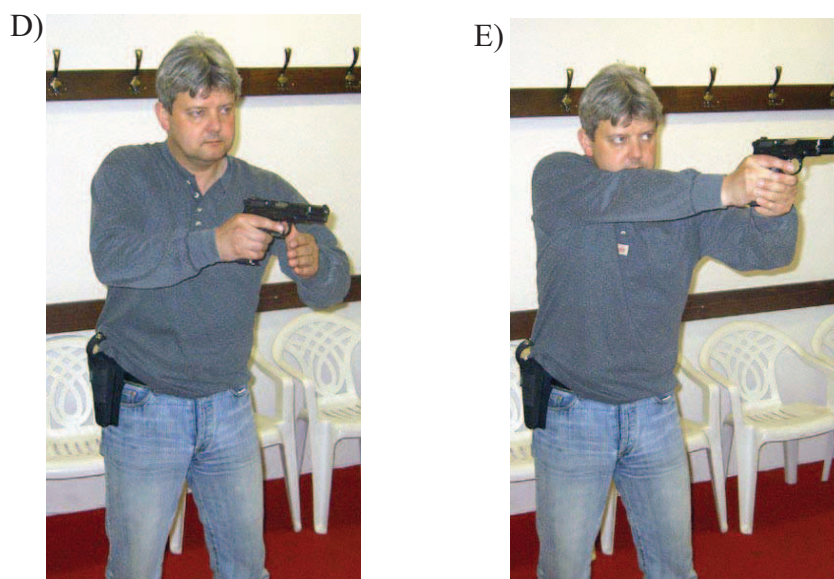
b) jednoruční úchop

Úchop silnou rukou je obdobný jako u předchozího úchopu. Obecná pravidla zůstávají stejná.

Tasení zbraně

Co je to vlastně tasení? Je to co nejrychlejší způsob, jak dostat zbraň z pouzdra do pozice k dostatečně přesnému výstřelu. Postup tasení je znázorněn na obrázku 13.

Obr. 13: Taseň pistole z ledvinky u pasu

- A) Zbraň je zasunutá v pouzdře.*
- B) Svrchu uchopíme zbraň za rukojeť.*
- C) Vysuneme zbraň z pouzdra směrem nahoru.*
- D) Taseň ve směru střelby.*
- E) Dokončujeme základní střelecký postoj.*

Ukládání zbraně do pouzdra

Máme po celou dobu ukládání prst mimo spoušť, nemíříme na žádnou část těla, předem zkontrolujeme pouzdro. Postup je znázorněn na obr. č. 14.

A)

B)

C)

D)

Obr. 14: Ukládání zbraně do pouzdra

A) *Střelecká pozice.*

B) *Loket připažuje, pistol stále míří na cíl.*

C) *Zbraň ukládáme se shora.*

D) *Uložení zbraně do pouzdra.*

Míření na terč

Mířená střelba je prvním režimem ostré střelby. Neklade se zde důraz na rychlé opakování výstřelu, takže nevyžaduje vážnější kontrolu zpětného rázu. Cílem je naučit se číst obraz mířidel, klidně a plynule spouštět a sledovat mušku po výstřelu. Při obranné činnosti se klade důraz na kompromis mezi přesností a rychlostí střelby.

Pro obrannou střelbu je nutné mít obě oči otevřené.

Míření na terč - jde o to, do jedné osy spojit obraz mířidel a záměrný bod na terči. Při obranné situaci je nejlepší mířit co nejkratší dobu.

Spouštění pistole – stisknou spoušť je třeba v okamžiku, kdy se pohyb obrazce ustaluje v záměrné oblasti. Ne, když se nám zdá, že obraz mířidel je přesně v záměrném bodě.

5.1.6 Ošetřování zbraně

Abychom se na zbraň mohli spolehnout, je nutné ji správně udržovat a ošetřovat. **Pozor !!!** První operací před rozebíráním zbraně k vyčištění musí být vždy důsledná kontrola stavu zbraně.

Jde o činnost, která snižuje množství závad a prodlužuje životnost zbraně. Také přispívá k její větší přesnosti. Frekvence čištění zbraně závisí na kvalitě a frekvenci jejího používání. Není nikde přesně stanoveno po kolika výstřelech se má pistole čistit. Měli bychom se především věnovat těmto částem, která nejvíce ovlivňují funkčnost:

- **náběh do komory** – čistícím olejem rozpustit nánosy, vyčistit a vyleštit hadrem;
- **kluzné části závěru a rámu** – kartáčkem očistit, nanést mazací olej;
- **vytahovač** – vyčistit kartáčkem;
- **zásobníky** – zkontrolovat, zda není poškozeno ústí, po rozebrání vyčistit hadrem [3, 15].

Ostatní části, jako je hlaveň, čistíme spíše z hlediska přesnosti střelby a životnosti. Ostatní části mají jen nepatrný vliv na vznik závad.

5.1.7 Výcvik se školními náboji

Tento výcvik zahrnuje všechny výše uvedené manipulační techniky jen ve zbrani nejsou ostré ale školní náboje. Vzhledově se podobají běžným ostrým nábojům, ale vnitřek je obvykle odlišný, chybí zápalka a výmetná náplň, tudíž nemůže dojít k nechtěnému výstřelu. Pokud se při výcviku stane chyba, tak nedojde k žádnému zranění. Příklady některých typů školních nábojů jsem uvedl na obr. č. 15.

Obr. 15: Příklady školních nábojů

5.1.8 Ostré střelby

Pro osoby, které PZ běžně nepotřebují ke své činnosti postačují střelby pouze několikrát za rok. Tyto cvičení jsou zaměřeny na střelbu na pevný terč ze základního postroje. Jednou za rok jsou prováděny povinné ostré střelby, které mají ze zákona povinnost absolvovat všichni majitelé zbrojního průkazu skupiny D. Cílem těchto cvičení je, aby člověk který PZ používá měl základní schopnosti zbraň nejen použít, ale dodržet přitom všechny bezpečnostní postupy tak, aby při manipulaci neohrozil sebe či jinou osobu. Mezi základní úkony, které by měl dotyčný ovládat patří:

- prohlídka zbraně za účelem zjištění jestli není v nabitěm stavu;
- částečné rozebrání a složení zbraně v rozsahu, který je nutný k vyčištění zbraně po střelbě;
- postup při přípravě zbraně a střeliva ke střelbě, při přerušení střelby, při zjištění závady na zbrani při střelbě a při ukončení střelby;
- střelba na pevný cíl.

Dále by měl každý účastník cvičných střelb obeznámen se zásadami chování na střelnici, aby nedošlo k újmě na životě, zdraví či majetku při střelbách. Mezi tyto zásady patří:

- před a při nošení zbraně či střelbě nepožívat alkoholické nápoje a omamné a psychotropní látky;
- zbraň vyjímat z pouzdra až na místě jejího použití;
- s každou zbraní zacházet jako s nabitou, dokud se nepřesvědčíme o opaku, přitom neustále míříme do bezpečného prostoru;

- nevzdalovat se od své zbraně; stejně tak nebrat cizí zbraň bez vědomí jejího majitele;
- nezasunovat do pouzdra pistoli s nataženým kohoutem;
- nikdy nemířit na osoby „jen tak“ nebo se dívat do hlavně;
- při předávání zbraně jiné osobě je lepší ji pokládat na pult než předávat z ruky do ruky;
- zejména na venkovních střelnicích dbát opatrnosti při vstupu do střeliště – vždy oznámit svůj záměr ostatním střelcům a čekat na jejich potvrzení a odložení zbraní;
- při vzniku závady, kterou nejsme schopni opravit na místě, požádáme pracovníka střelnice o pomoc při bezpečném transportu do míst, kde může být závada odstraněna[3].

5.1.9 Hodnocení a přehled výsledků

Po každých střelbách se zapisují dosažené výsledky, které se evidují dlouhodobě. K povinným střelbám se vede kniha o provedených cvičných střelbách, která slouží k dlouhodobému evidování výkonnosti střelce. Samozřejmě, že povinné střelby jednou za rok jsou nedostačující, proto se do knihy můžou zapisovat i cvičení nad rámec povinné střelby. Mezi základní údaje, které se zapisují do této knihy, patří:

- pořadové číslo záznamu;
- datum provedení střelby;
- jméno, příjmení a datum narození osoby provádějící střelbu;
- výsledky o střelbě (počet výstřelů, počet zasažených cílů, rychlost střelby);
- podpis zodpovědné osoby, která ověřuje správnost zapsaných údajů.

5.2 Vyšší stupeň výcviku, témata pro cvičení praktické střelby

Tato cvičení jsou určeny pro pracovníky SBS, kteří ke své činnosti využívají PZ často nebo jsou určeny pro osoby pokročilé ve výcviku.

Pracovníci v přímém výkonu se mnohdy ocitají v nebezpečných situacích, kde často riskují holý život, potenciální útočník je může ohrozit jak střelnou zbraní, tak i zbraněmi údernými, řeznými či holýma rukama. PZ může pomoci zachránit život či zdraví pracovníkům samotným, popř. jiným osobám a jejich majetky.

Při konfliktních situacích však není důležité jen dobře mířit. Jak jsem si popsali již v minulých kapitolách, je mnoho způsobů a forem útoků, které mohou nastat a je vyloučeno, aby se útočník před nás postavil a čekal, než na něj zamíříme a vystřelíme. Proto k těmto účelům jsou prováděna cvičení, které simulují reálně nebezpečné situace při nichž si obránce může nacvičit taktiky jak se pohybovat při daném typu útoku.

Pro cvičení praktické střelby platí obdobné zásady jako pro základní střelecká cvičení. Tzn. dodržování zásad bezpečné manipulace se zbraní, je nutné neustále procvičovat základní techniky jako je tasení, příprava, nošení, střelba, údržba a ošetřování zbraně. Tímto si zdokonalujeme jak rychlost tak i automatizaci pohybů, nad kterými časem nebudeme přemýšlet. Tyto činnosti jsme si již popsali v kapitole 5.1.

Dalšími prvky pro cvičení praktické střelby jsou nácviky technik, se kterými se můžeme setkat v reálné situaci. Mezi základní cvičení se řadí:

- střelba z krytu;
- střelecké pozice;
- střelba na pohybující se cíl;
- pohyb se zbraní a střelba za pohybu;
- střelba za ztížených podmínek.

Tyto další cvičení si ovšem vyžadují častější trénink a pravidelné používání ostrých nábojů, proto abychom dosáhli co největšího připodobnění s reálnými situacemi, musíme dodržovat základní pravidla při ostré střelbě.

5.2.1 Pravidla při ostré střelbě

1. Mějte stále nabito,
2. dojdou-li náboje okamžitě přebít s okamžitým stažením do krytu a poté opět zbraň namířit na cíl,
3. snažit se vyhnout dlouhému konfliktu, aby nedošli zásobníky s náboji. V každé volné chvíli doplňovat zásobníky,
4. každou techniku zásadně dokončit,
5. po každém tréninku zkontrolovat důkladně terč nebo protivníka, to může zachránit život,
6. pokud se stane jakákoliv závada okamžitě ji odstranit a dokončit akci,

7. nezavádět nové techniky bez jejich důkladné procvičení, při každém tréninku myslet na to, že mi jde o život[3].

5.2.2 Střelecké pozice

Pro úplnou technickou přípravu na obrannou či sebeobranou situaci nevystačíme pouze se základním postojem. Dynamická změna poloh je jedním z nejučinnějších taktických prvků. Proto se budu v této části zabývat různými střeleckými pozicemi jako různé postoje, lehy, kleky, střelby z krytů.

Základní postoj a přenášení střelby

Základní postoj jsem již popisoval výše, teď se zaměřím na přenášení střelby z tohoto postoje. Přenesení střelby, teda změna míření při střelbě na více cílů nebo schopnost rychlé reakce na spatření cíle v jiném směru, než máme zaměřeno, je jednou ze hlavních dovedností obranné střelby. Základními předpoklady jsou určitá zběhlost v pocitové kontrole srovnání mířidel při pohybu zbraní, přenášení pozornosti mezi cílem a mířidly a kontrola zpětného rázu. Jednou z hlavních zásad je, aby se do pohybu zapojily boky a trup. Horní část trupu by se měla pohybovat jako jeden celek[10].

Kleky

Pro účely obranné střelby má smysl trénovat jen klek na jednom kolenu. Je pohodový jak co se týče zaujetí polohy, tak možnosti přemístění. Užívá se především za kryty střední velikosti a také pro zmenšení plochy zásahové zóny. Zúročíme ho i při střelbě na delší vzdálenosti, kdy je stabilnější než základní postoj a může poskytnout oporu pro slabou ruku. Rozlišujeme tyto typy kleků na jedno koleno:

- a) klek přímý,
- b) klek stranový,
- c) klek s úkrokem.

Obr. 16: Klek přímý, ukázky

Střelba vleže

Střelba vleže zpravidla umožňuje zaujetí toho nejmenšího k protivníkovi, jakého jsme schopni. Na druhou stranu je velmi obtížné se z lehu rychle zvednout k jinému přesunu. Známe tyto typy lehů:

- a) leh na bříše,
- b) leh na zádech.

Obr. 17: Leh na bříše

5.2.3 Střelba z krytu

Hned v úvodu je třeba si uvědomit rozdíl mezi termíny krytý a skrytý. Kryt je překážkou, která je schopna zastavit projektily ze zbraně útočníka, zatímco skrytý znamená totéž co schovaný. Rychlé dosažení krytu je jedním ze základních způsobů

zvýšení šance na přežití ve střelecké konfrontaci. Střelbou z krytu můžeme pokračovat v řešení situace až do konečné neutralizace či ústupu útočníka.

Od krytu bychom měli být vzdáleni kolem 1 – 1,5m (menší riziko zásahu odraženou kulkou, uvidíme dříve útočníka). Při střelbě z krytu by z nás mělo být vidět jen to co potřebujeme k rozhledu a ke střelbě, zbytečně neukazovat jiné části těla.

Základní rozdělení krytů:

- vysoký kryt – můžeme se za něj skrýt ve stoje;
- střední kryt – skryjeme se v kleku;
- nízký kryt – skryjeme se vleže.

Příklady těchto krytů můžete vidět na obrázcích 18, 19, 20.

Vlastnosti krytů by měli být takové, aby nás útočník za nimi pokud možno neviděl, aby odolaly účinkům střel a měl by být stabilní, aby nedošlo k jeho nečekanému odstranění, což by mohlo obránce značně překvapit.

Obr. 18: Kryt za vysokou překážkou.

A) Pohled ze zadu.

B) Pohled ze předu, měli by být vidět jen ty části těla nutné ke střelbě.

A)

B)

Obr. 19: Krytí za středně velkým objektem

A) Střelba v kleku za středním krytem.

B) Vyčnívající části těla (obdobné jako u krytu vysokého).

Obr. 20: pozice vleže z nízkým krytem.

5.2.4 Střelba na pohybující se cíl

V průběhu konfliktu se často může stát, že se útočník bude pohybovat. Náš protivník zkrátka využije to, co je takticky dobré pro naši obranu (rychlý boční pohyb nebo přemísťování do krytu). Právě běžící soupeř bude patrně naším nejčastějším cílem v reálné situaci. V případech přímo se blížícího cíle není technika příliš odlišná od střelby na stojící cíl. Snad jen omezení času na potřebný zásah může způsobit (např. protivník se blíží s nožem), že budeme pod výraznějším psychickým tlakem.

Použití zbraně u technicky složitější varianty – bočně se přesunujícího nebo běžícího terče – závisí teoreticky na několika faktorech. Těmi je rychlost projektilu, vzdálenost od dráhy cíle, rychlost a úhel pohybu vzhledem ke střelci. Tyto vlivy ale v případech těch nejběžnějších střetnutí na poměrně krátkých vzdálenostech nehrají významnější úlohu. Pokud se cíl pohybuje rychle např. v rychle jedoucím autě, používá střelec tzv. předsazení, to je vzdálenost kterou musí mířit před terčem, abychom jej vůbec zasáhli.

Známe v podstatě dva principy jak se dá střílet na pohybující se cíl:

- a) **vyčkávací** – čekáme na cíl v určitém předpokládaném bodu dráhy jeho pohybu, dobré vyklánějího se protivníka z po za krytu;
- b) **doprovodný** – „jdeme“ se zbraní společně s cílem, sledujeme jej v pohybu, v bojové situaci je takto zbraň připravenější ke střelbě a je tedy výhodnější[3].

5.2.5 Pohyb se zbraní a střelba za pohybu

Pohyb je nedílnou součástí obranné střelby, zahrnuje nejen jednoduché úkroky, ale zejména chůzi a běh. Jestliže se pohybujeme, stáváme se o mnoho těžším terčem. Rychlým během se tedy můžeme dostat do takticky výhodnějšího postavení nebo od krytu ke krytu. Jindy můžeme opatrnými postupy propátrat rizikový prostor. Dobře zvládnutá chůze v kombinaci se střelbou je důležitá součást nácviku pohybu v místnostech[3].

Přesun se zbraní

Při pohybu máme ukazováček silné ruky vždy podél zbraně. Hlaveň zbraně vždy míří do místa hrozby. Pohybujeme se jen tam, kam vidíme. Další zásady se odvíjejí od rychlosti pohybu se zbraní.

Střelba ze zastávek

Při této střelbě jde o rychlé a přitom precizní zaujetí vhodné stabilní palebné pozice z probíhajícího pohybu. Zkráceně – pohyb, zastavení, střelba a zase pohyb[3].

Přemístování v lehu

Je to zvláštní varianta nouzového přemístění tzv. převal. Nemá valný efekt. Je dobrý na přemístění na krátkou vzdálenost, je u něj malá zásahová zóna[3].

Střelba za pohybu

Vyžaduje dobré základy střelby a jejich spojení se zvláštním typem chůze či pomalejšího běhu, kdy co nejméně kolísáme těžištěm. Nejčastějšími variantami je použití zbraně během:

- **přímého pohybu vpřed** – užíváme, když nás ozbrojený konflikt zastihne v průběhu přemístování v úzkém koridoru např. chodba;
- **stranového pohybu** – nastává při bočním pohybu mezi kryty či při reakci na objevení se cíle ze strany během přesunu;
- **ústupu vzad** – je rizikovou záležitostí, nevíme jaký terén máme za sebou. Měl by se využívat jen jako nouzová varianta.

5.2.6 Střelba za ztížených podmínek

V této části je potřeba se zaměřit na potřebnou adaptaci a zvýšení odolnosti vůči některým nepříznivým vlivům, které mohou nepříznivě ovlivnit nejen přesnou střelbu, ale i požadovanou racionalitu rozhodování a taktické chování. Mezi tyto negativní vlivy patří zejména vystupňovaná stresová reakce. Jejimi hlavními psychickými projevy je zmenšení odstupů od situace a sklon ke zkratovitým jednáním a zbrklosti. Z tělesných příznaků je to tunelové vidění (ztráta periferního vidění, zúžení zorného pole), zvýšení tepové frekvence, tuhnutí svalů a zhoršení koordinace pohybů, třes končetin atd[6].

Cílem této střelby je, aby střelec získal odolnost vůči vlivům, které stres doposud vyvolávali. Pro takovýto výcvik je nutná technická a bezpečnostní vyspělost střelce. Dále je potřeba dobrý instruktor. Nejvíce užívaným cvičením jak zvýšit tlak na střelce je:

- **střelba s tlakem na rozhodovací schopnost** – nácvik s ozbrojenými i neozbrojenými terči, jedná se o trénink sebekontroly, rychle se rozhodnou zda vystřelit;

- **střelba pod časovým stresem** – jde o vyvolání časové tísně a přitom se správně rozhodnout na co střílet;
- **střelba s rušivými akustickými vlivy** – doporučuje se střílet na střelnici bez sluchátek, aby uvykl realitě. Ale ohrožuje se tím sluch;
- **střelba pod vlivem bolesti** – může nám někdo uštedřit pár ran, ale ani to by nemělo mít vliv na náš úsudek při střelbě;
- **střelba po tělesné zátěži** – po tělesné zátěži se ztrácí jemný cit v rukách, zvyšuje se tep atd...

5.2.7 Vedení výsledků

Tak jako základních střelb, tak i u praktických je nutné vést dlouhodobé záznamy a hodnotit výsledky, kterých po tréninku dosáhneme. Z těchto dlouhodobých záznamů získáme dobrou zpětnou informaci o tom, zda jsme nastavili správný výcvikový plán a zda se naše technická vyspělost zdokonaluje.

5.3 Reálné formy používání PZ při ochraně osob a majetku

Je nutno pochopit, že je zásadní rozdíl mezi tréninkovou střelbou a střelbou v reálné sebeobraně situaci. Člověk může trénovat jak chce, ale pokud mu jde o holý život, je jeho chování vždy ovlivněno jeho psychickou stránkou. Obecně platí, že psychika může za 80% úspěšného či neúspěšného sebeobraněho zákroku se zbraní, proto je vhodné trénovat praktickou střelbu. Je to účelný prostředek k strojovému podvědomému ovládnání zbraně a k rychlému zaujímání atypických střeleckých poloh. Nejsou však výcvikem k boji. Nelze ale s určitostí říci jaký psychický stav při konfliktu se zbraní je ideální. Musíme se prostě snažit aspoň psychicky neselhat.

Oprávnění – odhodlání - rozhodnutí

Přestože oprávněnost nutné obrany je jasně obsažena v zákoně, najde se nemálo lidí, pro které je její aplikace nepředstavitelná. Nejde o tu technickou – taktickou nepřipravenost, ale hlavně o chybějící odhodlání a oprávnění vnitřní. Další překážkou může být nedostatečné povědomí o vlastních právech. Jde o celkové charakterové a emoční vybavení člověka, které si pěstoval od narození [3].

V jednom krátkém okamžiku se při obranném okamžiku musíme rozhodnout, zda na použití zbraně máme nárok z hlediska zákona, zda jsme skutečně odhodlaní vystřelit a jakou taktiku použijeme v dané situaci.

5.3.1 Taktika pro chování v reálně nebezpečných situacích

Náplní každé taktiky jsou co neoptimálnější způsoby použití technických prostředků. Stručně řečeno, technika říká, co použít, taktika, kdy to použít. Pro zvolení vhodné taktiky je nutno znát faktory, které mohou ovlivnit výsledek střetnutí.

Faktory střetnutí

1. **Vzdálenosti:** statisticky Je prokázáno, že 85% útoků se střel. zbraní je vedeno ze vzdálenosti 2 - 6 m. Klasická mířená střelba je k ničemu. Je třeba se rychle přesouvat a používat kryt. Prostě být rychlejší než útočník.
2. **Čas:** Času je vždy nedostatek. Ve většině případů není ani čas na správný postoj. Ve většině případů nepadne více jak tři výstřely a je po přestřelce.
3. **Místo:** Jsou dvě varianty, kde dochází k přestřelce, v budově nebo venku.
4. **Světlo:** K útokům nejčastěji dochází za šera či tmy. Světlo je důležitý faktor, který do značné míry může ovlivnit výsledek střetnutí.
5. **Útočníci, podezřelé osoby, které používají střelné zbraně:** Ve většině případů 40 : 60 útočník použije zbraň jako první, je nutno brát ohled nato, že útočník nemusí být sám.
6. **Používané zbraně:** Útočník může používat i účinnější zbraně než je pistole.
7. **Psychický stav napadeného:** Je asi nejdůležitějším faktorem při reálně nebezpečné situaci a řeší často její výsledek[10].

5.3.2 Taktická příprava

Obecně se dá říci, že jsou to pravidla, při jejichž dodržení můžeme s největší pravděpodobností se buď konfliktu vyhnout nebo v něm zvítězit. Taktická příprava se týká především těchto úseků:

- prevence a předcházení vzniku rizikových situací,
- vytvoření co nevyhodnějších podmínek na počátku střetnutí,
- optimální reagování na změny vývoje,
- zajištění nutných úkonů po skončení situace[10].

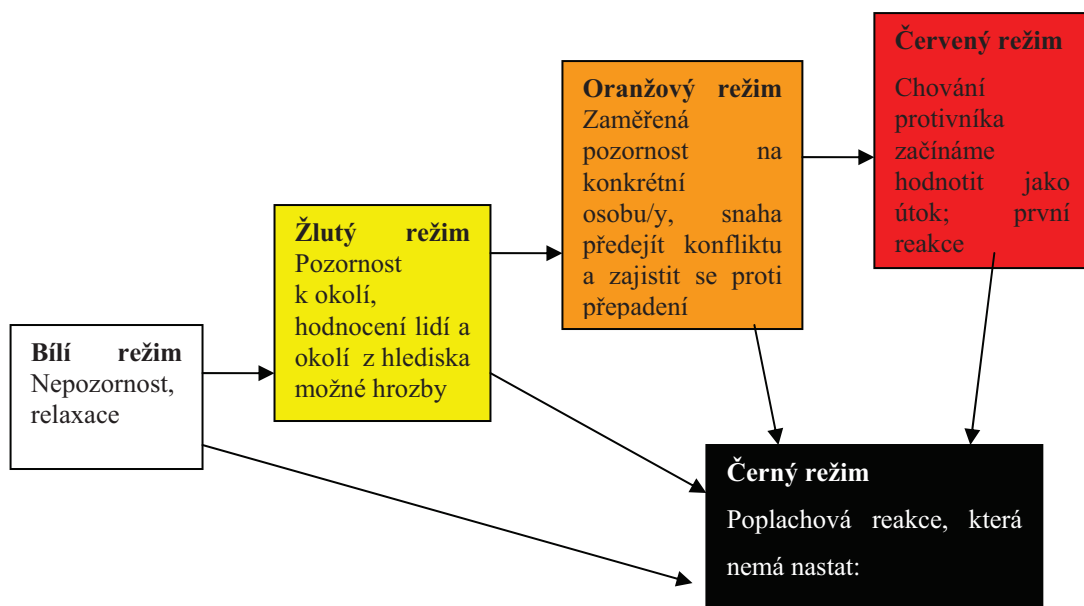
Prevence a předcházení vzniku rizikových situací

Jde především o předvídaní. Kritickou otázkou sebeobrany je „kde vzít čas?“. Je potřeba řešit situaci ještě než nabude konfliktní podoby. Jde o to vědět, že by se mohlo bojovat ještě dříve, než se skutečně bojovat začne. Člověk musí brát v úvahu kudy jde, jestli je tma, koho potkává, co vlastně kolemjdoucí člověk chce, když se mě ptá kolik je hodin.

Jak ale teda přežít ozbrojený konflikt? Nejlepším způsobem je do žádného se vůbec nedostat. A pokud se už do něj dostaneme, tak je důležité být přinejmenším psychicky vyladěný, aby nedošlo ke zkratu a veškerý výcvik by přišel v niveč. Zajímavá metoda jakou se dá udržet připravený psychický stav je postupné psychické vyladění.

Postupné psychické vyladění

Podle J. Coopera, je to legenda moderního pojetí moderní střelby, je vypracován tzv. způsob postupného psychického vyladění, který je široce znám jako metoda barevných režimů (viz obr. 19). Cooper vyzoroval, což se vědecky potvrdilo, že včasnou vědomou pozorností a průběžným vyhodnocováním rizika je možné snížit pravděpodobnost rozvoje poplachové reakce – tj. dojde ke zkratovitému jednání, k pocitu strachu dojde dříve než si plně uvědomíme důvod. Je to pomůcka, která ale nemusí vždy fungovat. Záleží na momentální situaci. Co to jsou barevné režimy je znázorněno v následujícím schématu[3].

Obr. 21: Barevné režimy postupného psychického vyladění[3]

Vytvoření co nejvýhodnějších podmínek na počátku střetnutí

První naše kroky by měli směřovat k zajištění proti případné akci útočníka. Součástí toho je obvykle příprava na rychlé použití zbraně. Snažit se vždy bránit ozbrojen patřívá mezi základní taktické požadavky. Patří sem např. odhrnutí oděvu, rozeptnutí pouzdra anebo již i úchop zbraně v pouzdru.

Jiná, o mnoho horší situace je, když jsme se stali objektem přepadu a útočník provedl akci ještě dřív, než jsme si vůbec stihly uvědomit, že nám cokoliv hrozí. Pak může být každá snaha o prevenci zbytečná. Můžeme jen doufat, že útok se zcela nezdaří a můžeme provést nějakou z nacvičených obranných akcí.

Optimální reagování na změny vývoje

Při obranném zákroku může dojít i k nečekaným událostem, které mohou ovlivnit výsledek střetnutí. Mezi nejčastější události patřívá:

➤ **Nedostatečný účinek střelby**

Jde o to, když už střílíme, tak aby byla střelba dostatečně účinná. Nesmí dojít k bezhlavému střílení, snadno nám můžou dojít náboje. Dále bychom měli vědět kam jsme útočníka zasáhly, jestli může pokračovat v útoku. Ani po zásahu protivníka nemusí dojít k jeho zneškodnění.

➤ **Reakce protivníka na zásah**

- a) Útočník si své zranění pouze uvědomí – vyvolá většinou jen šok, zranění není tak vážné
- b) Zasažení a vyřazení kardiovaskulárního systému – dochází k úbytku krve a následného vykrvácení, což má za následek smrt. Může to trvat různě dlouho.
- c) Zásah nervového systému – je to většinou šťastná trefa do hlavy či míchy.
- d) Ochromení pohybového aparátu – zásah do končetin. Omezí protivníka, ale nemusí ho zneškodnit.

➤ **Změna pozice z krytu do krytu**

Užitečnost dané pozice je daná mírou krytí a skrytí. Pokud jsme ve výhodném krytu je nesmyslné jej opouštět a při přesunu se tak vystavovat většímu riziku. Ale může dojít k situaci, kdy se protivník přesune a bude ve výhodě on. Při přesunu musíme vědět přesně kam se přesunujeme, kudy se budeme přesouvat a jakou polohu zaujmeme. Základním

pravidlem je přebít před pohybem a ne v pohybu. Pak se přemístíme maximální rychlostí, k tomu pustíme zbraň slabou rukou. Jakmile nové pozice dosáhneme, zaujmeme střeleckou polohu.

➤ **Přebíjení a odstranění závad**

Pokud nám z jakéhokoliv důvodu přestane střílet zbraň, je nutné se neprodleně úplně skrýt do nějakého vhodného krytu a odstranit co nejrychleji závady nebo přebít.

Zajištění nutných úkonů po skončení situace

Může se stát, že špatně odhadneme konec situace a to nás může stát život. K bezpečnému ukončení střetnutí je třeba provést tyto úkony:

1. kontrola cíle (sledování nehybnosti, polohy končetin),
2. kontrola blízkého okolí (jestli se tam nenachází útočníkův kolega),
3. uvědomění si stavu zbraně (taktické přebítí),
4. přivolání pomoci (kontakt policejních složek)[3].

Dále se musíme rozhodnout, zda počkáme příjezdu policie, nebo z taktických důvodů nedostatku střeliva, zranění apd. se vzdálíme z místa incidentu.

Při kontaktu s policií je praktické oznámit jak se jmenujete, stručně co se stalo, kde se nalézáte, váš popis, jak jste oblečení, upozornit na zbraň.

5.4 Cvičení speciálních variant konfliktních situací s palnou zbraní

Aby tyto situace bylo možné nacvičit, musíme k tomu vždy mít odborné vedení. Základem je znát jaké konfliktní situace můžou nastat v návaznosti na vykonávanou profesi. Mezi základní patří:

- střetnutí na velmi blízkou vzdálenost a techniky v kontaktu;
- napadení v automobilu;
- prohledávání v zástavbě;
- střetnutí za zhoršených světelných podmínek;
- střelba po zranění;
- boj s více protivníky;
- použití zbraně proti zvířeti.

Střetnutí na velmi blízkou vzdálenost a napadení v automobilu jsou asi nejčastější varianty konfliktních situací, ke kterým dochází v reálné životě. Proto se v následujících kapitolách trochu více zaměřím na tyto.

5.4.1 Střetnutí na velmi blízkou vzdálenost a techniky v kontaktu

Jde o postup řešení nanejvýš krizových, plynoucích z těsné vzdálenosti mezi námi a útočníkem. V takové situaci se můžeme snadno ocitnout nejen kvůli dopřednému útoku útočníka, ale i díky podmínkám daných okolím – chodba, místnost, dopravní prostředek apod. Jde o vzdálenost, ve které nastává možnost k útoku proti nám i jinou zbraní než palnou. Napadení takovými prostředky (jsou běžněji dostupné) jsou statisticky nejběžnější. Může nám hrozit také neozbrojený útok.

Základní techniky s palnou zbraní v kontaktu zahrnují:

- **ochranu zbraně v pouzdře** – útočník může přijít z jakéhokoliv směru a může nám chtít sebrat zbraň přímo z pouzdra (viz. obr. č. 22);
- **řešení úchopu zbraně útočníkem** – pokud nás útočník natolik překvapí a zbraň v pouzdře uchopí, tak se s ní nelze bránit a je nutno znát některé sebeobrané chvaty;
- **výstřel na nejbližší vzdálenost** – útočník na nás zblízka zaútočí nějakým předmětem nebo pěstmi, můžeme pistol použít i na velmi krátkou vzdálenost (viz obr. 23).

A)

B)

C)

Obr. 22: Jedna z možností jak se bránit při úchopu zbraně útočником.

- A) Útočník nás napadá zezadu a snaží se nám sebrat zbraň;*
- B) Uchopíme útočnickovu ruku a loktem druhé ruky útočnicka udeříme a tím ho dezorientujeme;*
- C) Dále chvat pokračuje a útočnicka kontrolujeme.*

Obr. 23: Útočník útočí pěstí.

5.4.2 Napadení v automobilu

Mnoho sebeobránných situací, kdy napadený musí bránit svůj život, zdraví a majetek, může probíhat uvnitř nebo v blízkém okolí vozu. V profesní obraně se jedná zejména o BG, ostražky převozců peněz a cenností. Pokud má dojít k útoku, když jsme ve voze, první zásada je pokusit se ujet. Při pokusu o blokování vozu raději útočníka přejet. Pokud nám někdo nastraží překážku, pokusíme se ji prorazit. Pokud únik autem není možné, musíme auto co nejrychleji opustit a dostat se do co nejvýhodnějšího postavení.

Střelba z vozu je účinná pouze za předpokladu, že auto stojí. Nejúčinnější taktické postupy vyžadují znalost správného vystoupení z vozu, znalost kdy a jak tasit zbraň a umění zaujmout nejlepší krytou pozici pro vedení palby.

Pokud jsi napaden při chůzi po parkovišti k vozu nebo při vystupování z něj, doporučuji využít vozidla jako krytu pro střelbu, protože by bylo nepraktické nastupovat do vozu, startovat motor a ujíždět pryč, když jsi pod palbou. Je všeobecně známo, že nejlepší kryt pro střelbu představují motor a kola. Existuje několik klíčových prvků, jak tento kryt nejlépe využít. V první řadě je nezbytné udržet si určitý odstup od vozidla.

Vzdálenost na délku natažené paže zajistí možnost rychlého zvednutí z krytu a také návrat do krytu [10,2].

Obr. 24 : Správná vzdálenost od auta je na délku paže

[2]

Při tomto postupu se nejčastěji vyskytují tři chyby. První z nich je, když má střelec sice dobrý výhled na cíl, ale hlavně jeho zbraň je cloněna překážkou. Pokud se střela

odrazí od plechu auta v tak malé vzdálenosti od střelce, vznikají opravdu ošklivá zranění. Druhou chybou je situace, kdy si střelec nevybere nejlepší kryt: splete si místo, kam není vidět, s místem, kde je nejbezpečnější kryt, např. se bude snažit schovat za sloupek kabiny před zadní kapotou. Je známo, že běžná munice tyto materiály včetně skla prostřelí. V některých případech střelci pod palbou bezmyšlenkovitě vystaví celé své tělo od pasu nahoru útočnickovi přes okno auta. Poslední častou chybou je vystrčení hlavy z krytu před hlavní zbraně. Hlaveně jde vždy první, pak teprve hlava. Pokud člověk kombinuje pohyb nebo jinou činnost se střelbou, má tendenci zapomínat na základy teorie střelby. Způsobuje to nervozita, strach či ukvapenost. Jednoduše řečeno: "Nejlepších výsledků dosáhneme perfektním zvládnutím jednotlivých základních prvků". Není to nic světoborného. Pokud je střelba rozložena do jednotlivých základních kroků, není v podstatě příliš dramatická.

V některých situacích je vozidlo znehybněné, neschopné jízdy, anebo i z jiných důvodů může být nezbytné vystoupit z vozu a najít úkryt, resp. zahájit palbu. Jakmile zjistíš, že jsi v ohrožení a automobil je nepojízdný, sešni se a pokud možno pod okrajem okna se přesuň na pravé sedadlo, tedy směrem od útočníka. Otevři pravé dveře, vykul se na zem a co nejrychleji se přesuň do krytu za zadní částí vozidla. Stále však udržuj vzdálenost na délku paže. Jakmile jsi v krytu, vytáhni zbraň, zhluboka se nadechni, vysuň nejprve hlaveně a zamiř na zdroj nebezpečí[10,2].

Obr. 25: Opuštění vozidla na druhé straně od nebezpečí [2]

Nejčastěji se chybuje v tom, že je střelec pomalý v opuštění vozu. Akci je třeba zahájit co nejdříve, neboť pokud osoba sedí, stává se snadným cílem. A po zahájení akce je

zapotřebí dostat se ven co nejrychleji. Druhou chybou je to, že příliš mnoho osob má touhu vytáhnout zbraň při tom, když se plíží od dveří. To je taktická chyba, která má přinejmenším za následek, že akce není dostatečně dobře a rychle provedena. Pamatujte, že nejdřív se musíte dostat ze zaměřeného prostoru, z kabiny vozu, k úkrytu.

Obr. 26: Zbraň se vyjme z pouzdra až při opuštění vozidla [2]

5.4.3 Prohledávání v zástavbě

Tím je míněno provádění nutných přesunů v budovách při zřejmé hrozbě útoku nebo potřebě jejich opatrného prohledání. Jde o soubor pravidel a dovedností. Všechny tyto techniky ale pouze o něco navyšují šanci na přežití. Základními složkami tohoto postupu jsou:

- propátrání prostoru za rohem stěny;
- průchod dveřmi do rizikové místnosti;
- opatrné zdolání schodiště.

Při této činnosti můžeme držet pistoli buď v pohotovostní nebo střelecké pozici. Při samotném pohybu pak používáme chůzi překračováním nebo posuny a jejich kombinace.

5.4.4 Střetnutí za zhoršených světelných podmínek

Více než 90% napadení se odehrává po setmění!!!

Noční vidění

Se snižujícím se osvětlením přechází oko od barevného vidění k černobílému vidění a přestáváme rozlišovat detaily při přímém pohledu. Budeme snáze vidět periferním viděním, i když víceméně černobíle. Největší citlivost má oko ve tmě na pohyb. Oko se plně adaptuje na tmu po desítkách minut. Nošením tmavých brýlí přes den může být přípravou na noční vidění.

Důsledky plynoucí ze zhoršeného vidění

Zrak se často upíná na horizont, a tak se snaží rozpoznávat obrysy předmětů v kontrastu k němu. Nebo oko automaticky přitahuje zdroje světla. Dále je ztíženo rozpoznávání překážek a to zpomaluje pohyb i tempo procesu rozhodování. Při pocitu nebezpečí nebo strachu tak může dojít ke zkreslení, kdy např. mobilní telefon se může jevit jako pistole apod... [3]

Můžeme používat i další vybavení pro střelbu za tmy, a tím jsou noční mířidla - dovybavujeme jimi zbraně pro službu či sebeobranu, svítí i za naprosté tmy. Svítilny, můžeme používat v kombinaci s pistolí (viz obr. 27).

*Obr. 27: Některé techniky použití pistole
v kombinaci se svítilnou*

5.4.5 Střelba po zranění

Je bláhové si myslet, že případnou přestřelku zrovna my přežijeme bez škrábnutí. Proto je dobré nacvičit i taktiky střelby po zranění. Již samotná přestřelka je obrovskou psychickou zátěží i pro vycvičeného člověka. O to těžší je být připraven pokračovat v boji i po zranění, i když tělo není ochromeno. V neposlední řadě se může dostavit šok a na ten už člověk vědomý vliv nemá. Jedinou šancí může být upnutí myšlenek na boj a vítězství.

Jednotlivé techniky pro boj se zraněním se liší dle zraněné části těla.

5.4.6 Boj s více protivníky

V reálu se, na rozdíl od smyšlených představ z akčních filmů, se často může stát, že i ten nejpřípravenější jedinec může svůj konflikt prohrát proti dvěma či třem „naprostým nulám“, které jsou ale odhodlané jej dostat. Uhlídat více protivníků v reálné situaci je velmi obtížné až nemožné. Navíc o dalším protivníkovi ani nemusíme vědět.

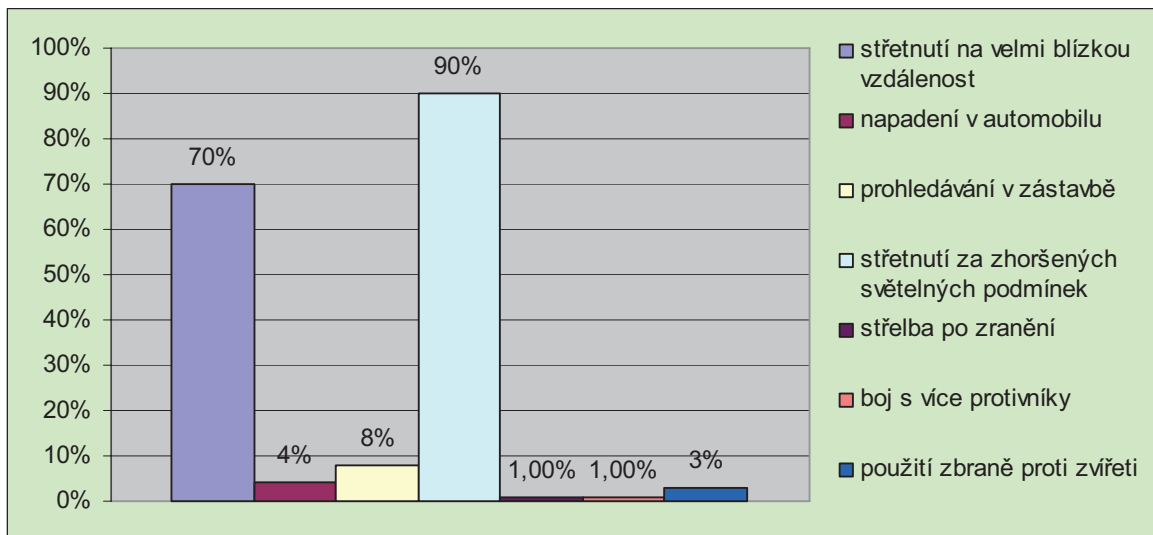
5.4.7 Použití zbraně proti zvířeti

S touto variantou se můžeme setkat častěji. Může to být náhodný pes, či cvičený na nás poslaný, může se stát že potkáme divočáka či rozzuřený dobytek.

Z hlediska účinnosti pistole by neměl být problém zastavit psa, horší je to s dobyt看em či divokou zvěří. Bezhlavé střílení do těla těchto zvířat nemusí mít žádný účinek. Navíc tyhle zvířata se pohybují rychleji než člověk a mají větší sílu. Jedinou

možností je pak zasáhnout zvíře přímo do mozku resp. mozkového kmene, což není vůbec snadné.

Se všemi těmito situacemi se běžný pracovník PKB neseťká. Setká se jen s těmi, které jsou pro jeho činnost obvyklé. Procentuální vyjádření, které jsem znázornil v grafu č. , uvádí, k jakým typům výše popisovaných konfliktních situacích nejčastěji dochází.

Graf 4 : Konfliktní situace v praxi

Cílem této kapitoly bylo poukázat na nutnost rozlišit jednotlivé stupně výcviku s PZ, aby bylo možno vytvořit nějaký plán výcviku, který je popsán v následující kapitole. Každý, kdo chce pracovat v PKB a bude ke své činnosti potřebovat PZ, musí vědět jaký stupeň kvalifikace bude potřebovat, aby tu danou činnost mohl vykonávat. Podle této kapitoly je možno si zvolit, které prvky výcviku chceme mít ve svém výcvikovém plánu.

6 VHODNÉ ZPŮSOBY JAK CVIČIT OBRANNOU STŘELBU – VÝCVIKOVÝ PLÁN PRO PRACOVNÍKY SOUKROMÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽEB, KTEŘÍ KE SVÉ PROFESI VYUŽÍVAJÍ PALNOU ZBRAŇ

Jako vždy, když zkoušíme taktická cvičení, opakujeme je tak dlouho, dokud nezískáme naprostou jistotu provedení. Můžeme si určit kamaráda jako "ozbrojeného útočníka" a nechat třetího účastníka rozhodnout, zda provádíme techniku bezpečně, jestli se nedostaneme do nebezpečného postavení, zda v některých okamžicích nemáme zacloněnou hlaveň a jak bezpečně zacházíme se zbraní. Mimořádně vhodnou pomůckou pro tento účel je videozáznam.

K tomu, aby naše příprava byla skutečně účinná, nestačí konkrétní nácvik či věc umět, ale také ji dokázat aplikovat v pravý čas a v určitých souvislostech. Jde tedy o to, vytvořit ze všech prvků přípravy jeden funkční celek. To je možné získat řešením modelových situací a nácviky střetnutí pomocí soupeřských systémů, případně využitím projekčních střelnic.

V podmínkách ČR zatím není plánování pro výcvik s PZ v oblasti SBS běžné. Je spíše výjimečné. Plánování výcviku je obvyklé spíše pro státní pořádkové a ozbrojené složky mezi něž se řadí Policie ČR a Armáda ČR. U SBS se plní zpravidla jednoduché cvičení a povinné střelby, které určuje zákon. Důvodem je stále nízká ochota firem investovat finanční prostředky do výcvikového systému civilních obyvatel. Tyto firmy nejsou motivovány státním aparátem o čemž svědčí i fakt, že v ČR chybí zákon o civilní obraně, tedy všechny právní úpravy se čerpají z občanského zákoníku, trestního zákona, zákona o zbraních a střelivu atd... Chybí tedy vůle integrovat státní a civilní složky jak na úrovni výcviku, tak na úrovni prevence a spolupráce při zásazích.

K hlavním problémům však nepatří jen peníze, ale i nedostatek odborníků, kteří by byli schopni navrhovat a vést výcviky. Lidé s odbornými znalostmi odcházejí převážně do státních složek nebo do zahraničí. Pro různé funkce je potřeba mít plán výcviku ve střelbě s odstupňovanou náročností. Je rozdíl, jestli budeme zbraň k výkonu povolání potřebovat jen příležitostně nebo trvale. Pro příležitostné používání PZ stačí základní cvičení ostré střelby, které by mělo mít určitý systém. Pro trvalé užívání PZ jsou potom vhodná cvičení praktické střelby s vyšším stupněm výcviku, jejichž součástí mohou být i

praktické nácviky reálně nebezpečných situací. Součástí výcviku pracovníka SBS mohou být i speciální cvičení střelb situovaných pro určitou funkci jako např. řidič vozidla.

Poslední tedy profesionální stupeň výcviku se v PKB neaplikuje z důvodu nízkého zájmu vedoucích pracovníků soukromých firem, kteří nechtějí vydávat vysoké finanční prostředky na tento druh výcviku. Tento výcvik provádějí elitní jednotky státních složek jako jsou policie nebo armáda. Tento výcvik mohou podstupovat i jednotlivci jako jsou bodyguardi, kteří podnikají jako osoby samostatně výdělečně činné a zdokonalují se na své náklady. Touto formo výcviku se tedy příliš zabývat nebudu.

Abychom mohli spojit všechny prvky výcviku, které jsem zmiňoval v předchozích kapitolách, musíme vytvořit určitý systém, neboli výcvikový plán, který rozvrhne v určitém časovém harmonogramu kdy, kde, jak a s čím bude pracovník SBS cvičit a zdokonalovat své schopnosti. Vždy by tento pracovník měl být veden odborným instruktorem, který má v daném oboru zkušenosti, a který může objektivně hodnotit výsledky.

6.1 Modelové situace vhodné pro profesní obranu

V modelových situacích se učíme reagovat získanými dovednostmi na předem připravené „divadlo“, které bude odpovídat nejčastějším krizovým situacím. Konkrétní realizace může probíhat formou pouze náznakového použití zbraně, střelbou slepými náboji nebo formou soupeřského cvičení jako např. paintball, airsoft zbraně či FX střelivo.

Vybrané modelové situace jsou voleny tak, aby postihly ty nejproblematičtější aspekty sebeobránných situací při profesní obraně. Mají upozornit na snadnost chyb v řešení a upevňovat tendence pro striktní dodržování taktického postupu. Nejčastější náměty pro modelové situace:

- Obrana objektu před útočníkem, obranu provádí ostraha;
- obrana chráněné osoby (BG);
- napadení v automobilu, zejména při přepravě peněz a cenností;
- boj se skupinou.

Měli by se využívat i nácviky při zhoršení světelných podmínek a dalších zvláštních variant jako např. střelba přes průstřelnou překážku nebo střelba při vysoké fyzické námaze.

Abychom tyto nácviky mohli provádět, musíme mít i místo kde je provádět. Nejčastějšími místy jsou různé střelnice nebo projekční trenažéry. Trénink můžeme provádět i venku, ale pouze se školními náboji nebo pomocí soupeřských cvičení.

Střelnice

Jsou prostory, které slouží k trénování ostré střelby. Na následujícím obrázku jsem vyfotil střelnici Trigger servisu v Brně (viz. obrázek 28, 29).

Obr. 28. : Střelnice s terčem

Obr. 29: Pozice střelce na střelnici

Střelnice pro obrannou střelbu

Jsou to specifické typy střelnic, které umožňují větší variabilitu pro nácvik střelby. Umožňují např. střelbu na více terčů, střelbu přes překážky, střelbu v časové tísní, střelbu s tlakem na rozhodovací proces střelce. Jako příklad těchto střelnic jsem si opět vybral střelnici v Brně firmy Trigger servis (viz. obrázek 30, 31).

Obr. 30: Střelnice pro obrannou střelbu – pohled 1

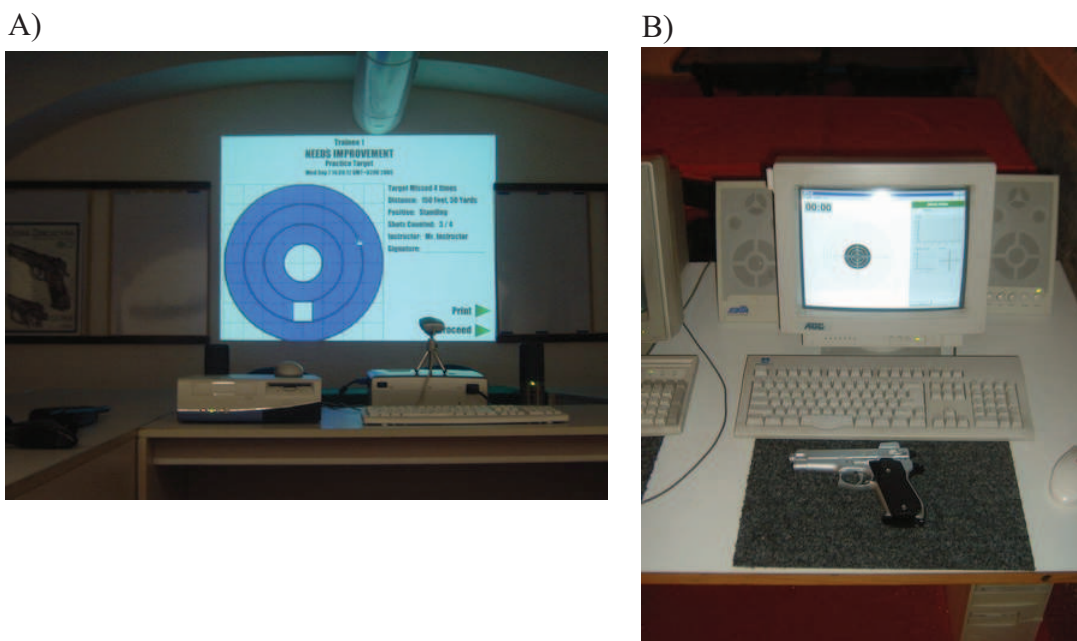

Obr. 31: Střelnice pro obrannou střelbu – pohled 2

Projekční trenážery

Jsou to zařízení, kde střelec reaguje na promítaný děj. Možno použít i ostré náboje. Cvičí se zde hlavně rozhodovací proces, kdy během krátké doby musí dojít k použití

zbraně. V průmyslu PKB se s nimi příliš často nesetkáme, protože jsou zde vysoké pořizovací náklady. Odměnou je ovšem zdokonalení rozhodovacího procesu, kdy se obránce rozhoduje kdy a jaký cíl má zasáhnout v co nejkratším možném čase. Jedná se především o nácvik situací, kdy při různých obranných nasazeních může dojít k výskytu náhodných nezúčastněných osob v místě konfliktu a obránce včas musí reagovat, aby nevystřelil na nevinného kolemjdoucího.

Obr. 32: Projekční trenážéry

A) Trenážér formou promítacího plátna

B) Trenážér formou monitoru

Soupeřská cvičení

Jde o vzájemná tréninková střetnutí s využitím nesmrtících projektilů. Takový výcvik nejen že zažíváním účinných postupů zvyšuje naše šance pro reálné střetnutí, ale také pomáhá přivykat použití zbraně na lidského protivníka. Také se již dostavuje potřebná úroveň stresu. Činnosti jsou vykonávány nejen pod tlakem z časové tísně, ale i z obavy před zásahy protivníka, i když jsou pouze mírně bolestivým zásahem. I to již donutí používat taktiku ve spojení s vhodným krytím.

Pro provádění takových cvičení existuje několik systémů. Žádný ale není bez kazu.

6.2.1 Teoretická část

V této části přípravy se žák učí pomocí knih a zákoníků teorii práva tak, aby pochopil základní principy toho, kdy a za jakých okolností může PZ použít. Stěžejními prvky teorie jsou:

- §13 nutná obrana;
- §14 krajní nouze;
- §76 zadržení;
- teorie o konstrukci a funkcí používané zbraně;
- vybavení a povinnosti související se střelbou;
- zdravotvěda.

§13 nutná obrana

Právní výklad tohoto zákona jsem již popsal v kapitole 1.3.1. Před tím, než žák přistoupí k praktickému cvičení, by měl nastudovat zmíněnou kapitolu. V ní by se měl seznámit, že jako běžný občan se může bránit útočníkovi. Je však dodržovat určité podmínky, aby obrana byla z hlediska práva v pořádku. V tabulce 1. se žák může seznámit v jakých situacích může nutnou obranu využít, kdo vlastně může v nutné obraně jednat, kdo může nutnou obranu způsobit, jaké následky z toho plynou a kdo může být nutnou obranou postižen.

Příkladem nutné obrany může být situace, kdy strážný objektu je vlastně běžný občan pověřený hlídat soukromý areál. Pokud na něj neoprávněně vnikne cizí osoba tzn. její čin je protiprávní, tedy vznikl útok na zájem chráněný trestním zákonem. V této situaci má strážný právo využít pravidel nutné obrany k odvrácení útoku jen proti útočníkovi.

Opakem uvádím příklad zcela zjevně nepřiměřené obrany. Dva muži se dostali v restauraci do hádky, šermovali proti sobě rukama a nadávali si. Při hádce dal první muž druhému facku. V tom okamžiku druhý muž vytáhl z kapsy nůž a bodl prvního muže dvakrát do ruky, potřetí do boku. V tomto případě nepůjde u druhého muže o nutnou obranu, protože jeho obrana byla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, který proti němu vedl první muž.

§14 krajní nouze

Definice a právní výklad je popsán v kapitole 1.3.2. Při krajní nouzi mohou být vedle bezprávného jednání pramenem útoku přírodní síly, napadení zvířetem, fyziologické procesy (bolest, hlad), selhání technických zařízení. U krajní nouze mluvíme vždy o nebezpečí vyvolané buď přírodním živlem, zvířetem nebo věcí. Krajní nouze může nést často znaky nutné obrany a naopak. Tyto rozdíly jsou dobře popsány v tabulce č. 2.

Typickým příkladem, kdy se jedná o krajní nouzi, je pes, který v parku zaútočí na náhodného kolemjdoucího. V případě, že jeho pán není přítomen, nebo pes neposlouchá, je napadený oprávněn se bránit i do té míry, že pes zásah nepřežije. Jednání obránce v tomto případě naplňuje podmínky krajní nouze, jelikož útočníkem je zvíře a způsobuje nebezpečí pro napadeného, který nemůže předvídat další nebezpečí (např. zvíře má vzteklinu, vytrhne kus masa a způsobí zrnění s trvalými následky apd...).

§76 zadržení

Právně vysvětleno v kapitole 1.3.4. Zadržení mohou v určitých případech provádět i běžní občané a tudíž i pracovníci PKB od kterých se to i očekává. Jedná se o tzv. občanské zadržení. Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Zadrženou osobu je povinen ihned předat policejnímu orgánu a pokud to není možné, tak alespoň omezení osobní svobody tomuto orgánu bez odkladu oznámit.

Jako příklad zadržení uvedu opět situaci, kdy útočník napadl soukromý objekt. Strážný odvrátil útok využitím práva nutné obrany a po zvládnutí protivníka jej zadržel k zajištění důkazů a ověření totožnosti.

Teorie o konstrukci a funkcí používané zbraně

Každá PZ má své charakteristické rysy, jako konstrukce a funkce zbraně i střeliva.. Před zahájením manipulace se zbraněmi se žadatelé seznámí s druhy zbraní a nejčastějšími modely, které se vyskytují na střílnicích. Mezi hlavní se řadí pistole, malorážka a brokovnice.

Pistole je krátká ruční palná zbraň obvykle s jednou hlavní a nábojovou komorou, která je nedílnou součástí hlavně. K ovládnutí pistole při střelbě postačuje jedna ruka. Většina pistolí je vybavena zásobníkem a pohyblivým závěrem. K základním částem

každé pistole patří rám (tělo) s rukojetí, hlaveň, závěr, bicí a spoušťové ústrojí a zásobník. Rám, hlaveň a závěr jsou v zákoně 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu vymezeny jako hlavní části zbraně.

Vybavení a povinnosti související se střelbou

Při každém výcviku je nutné mít i jiné vybavení než je zbraň samotná. Na střelnici patří k základním částem výbavy hlavně pouzdro na zbraň, ochranné brýle, případně i klapky na uši, protože zvuk při střelbě je v uzavřeném prostoru značně zesílen. Pro napodobení reálných podmínek ve kterých bude žák posléze pracovat je vhodné si vzít i uniformu a vybavení, se kterým bude vykonávat své povolání.

První pomoc

Je to nauka o zdraví a první pomoci člověka po zranění. Specifika zdravotní péče u palných zbraní jsou hlavně zranění způsobená střelou. Základním zraněním může být buď rána nebo šok. První by žák měl znát obecné zásady první pomoci, potom případně základy ošetření ran a šoku.

Zásady první pomoci

Při poskytování první pomoci postupujeme následujícím způsobem:

1. Přesvědčit se, zda je postižený při vědomí. Nastalo-li bezvědomí, pak zjistíme nedošlo-li k poruchám dýchání či k zástavě srdce a dle toho započneme provádět umělé dýchání či masáž srdce, v nejhorším případě obojí.
2. při krvácení zjistit, o jaký druh krvácení se jedná. Okamžitě je nutné zastavit hlavně tepenné krvácení;
3. při zjištění těžkého rozsáhlého poranění nebo příznaků šoku, zahájit protišoková opatření;
4. ošetřit menší poranění;
5. přivolat záchrannou službu, u postiženého nechá zprávu o druhu poranění a poskytnuté pomoci a své jméno a adresu, nalezne nejbližší fungující telefonní budku a ohlásí co nejpřesněji místo, kde se postižený nachází, počet zraněných a druh zranění (bezvědomí, krvácení), druh nehody, své jméno a adresu, vrátí se co nejrychleji k postiženému a pečuje o něj do příchodu lékaře.

Rány rozlišujeme podle způsobu poranění na řezné, sečné, bodné, zhmoždění, tržné, pokousání a střelné. Podle hloubky poranění dělíme na povrchní (mělké), hluboké (poškození svalů a kostí) a pronikající (poškození vnitřních orgánů). Jako první pomoc očistit okolí rány, odřeniny peroxidem vodíku, ovázat sterilním obvazem. Nevyplachovat vodou, lihem, tinkturou, nesypat práškem. Nevlačovat tkáň zpět.

Šok postižený bez zájmu o okolí, studený pot, rozšířené zornice, zrychlený tep i dech, zvracení, žízeň. Ošetřit zranění, zabalit do přikrývek, vleže s mírně sníženou hlavou, podávat tekutiny. Společenská konverzace s postiženým (aby neupadl do bezvědomí).

6.2.2 Praktická část

Tato by se měla skládat ze tří částí:

- 1) základní cvičení - bezpečná manipulace se zbraněmi s důrazem na kontrolu zbraně, přípravu ke střelbě a střelbu s využitím školních nábojů, případně odstraňování závad;
- 2) ostrá střelba na cíl;
- 3) střelba obranná.

6.2.2.1 Základní cvičení

Bezpečná manipulace se zbraněmi

Lektor pomáhá žadateli zvládnout předvedení bezpečné manipulace se zbraní a střelivem, které zahrnuje:

- provedení prohlídky zbraně za účelem zjištění, zda je nebo není zbraň nabitá a její uvedení do bezpečného stavu;
- předvedení přípravy zbraně ke střelbě (s využitím školního náboje);
- předvedení střeleckého postoje a držení zbraně při střelbě;
- předvedení činnosti při ukončení střelby;
- odstraňování závad, které mohou při střelbě vzniknout;
- částečné rozebrání zbraně v rozsahu pro její základní vyčištění po střelbě nebo ke kontrole částí zbraně a její zpětné složení[13].

K předvedení manipulace se zbraněmi se použije druh zbraně odpovídající skupině zbrojního průkazu, kterou žadatel uvádí v přihlášce. Při předvádění manipulace se zbraněmi se použijí náboje neobsahující výmetnou náplň ani zápalku - tzv. školní náboje.

Manipulace s pistolí

Manipulace s pistolí je ze všech prováděných aktivit nejdůležitější činností. Vyplývá to z malých rozměrů zbraně, s níž lze při neopatrné nebo chybné manipulaci relativně snadno změnit směr zamíření a někoho ohrozit. Proto je nutné se před vlastní střelbou seznámit se základními zásadami manipulace se zbraní a s odpovídajícími pokyny řídicího střelby a tyto bezpodmínečně dodržovat. Prohlídka pistole musí vždy předcházet každé manipulaci se zbraní. Dříve než uchopíme zbraň, je třeba si ujasnit bezpečný prostor do něhož budeme směřovat osu hlavně pistole.

Postup prohlídky pistole

- Žadatel uchopí zbraň do pravé ruky tak, aby ukazovák pravé ruky byl umístěn nad lučičkem spouště a opíral se o závěr. Palec spolu s ostatními prsty pevně obepíná rukojeť pistole. Takto drží a ovládá zbraň po celou dobu manipulace (obr.33a).
- Vyjme zásobník a položí ho na pult. K tomu je potřeba natočit rukojeť pistole do vodorovné polohy, stlačit palcem levé (nebo pravé) ruky tlačítko záchyty zásobníku a uvolněný zásobník vyjmout ze šachty rukojeti (obr.33b).
- Stáhne závěr vzad (palec a ukazovák levé ruky drží závěr za jeho zadní rýhovanou část, osa hlavně stále směřuje do bezpečného prostoru) a vizuálně zkontroluje (pohledem do výhozného okénka závěru) zadní část hlavně s nábojovou komorou, v níž nesmí být náboj (obr.33c).
- Vypustí závěr do přední polohy.
- Vypustí kohout bicího ústrojí do přední polohy. K tomu je třeba odjistit zbraň, palcem a ukazovákem levé ruky uchopit kohout a stlačit jej na doraz vzad. Ukazovákem pravé ruky stisknout spoušť a kohout levou rukou (palec a ukazovák) pomalu vrátit do přední polohy (obr.33d).
- Zasune prázdný zásobník do zbraně. Pokud byly v zásobníku náboje, před zasunutím zásobníku do zbraně je vyjmeme (obr.33e).
- Odloží zbraň na pult[13].

Obr. 33 a)

Obr. 33 b)

Obr. 33 c)

Obr. 33 d)

Obr. 33 e)

Obr. 33: Série snímků prohlídky pistole[13]

Uvedený popis činností je univerzální pro většinu pistolí běžné konstrukce.

Příprava pistole ke střelbě

Lektor dá povel „Nabíjet!“

Žák provede prohlídku zbraně

- Uchopí zbraň do pravé ruky tak, aby ukazovák pravé ruky byl umístěn nad lučíkem spouště a opíral se o závěr zbraně. Takto drží a ovládá zbraň po celou dobu manipulace (obr.34a).
- Vyjme zásobník a položí ho na pult (obr.34b).
- Stáhne závěr vzad a vizuálně zkontroluje (pohledem do výhozného okénka závěru) zadní část hlavně s nábojovou komorou, v níž není náboj (obr.34c).
- Vypustí závěr do přední polohy.
- Naplní do zásobníku 1 školní náboj (obr.34d).
- Zasune naplněný zásobník do zbraně (obr.34e, f).
- Rázně stáhne závěr vzad, vypustí jej, tím se zasune náboj do komory (obr. 34g).
- Zajistí pistoli.
- Drží zbraň v ponosu, prst mimo spoušť, ústí směřuje do terče a hlásí připravenost ke střelbě: „Ke střelbě připraven“ (obr. 34h) [13].

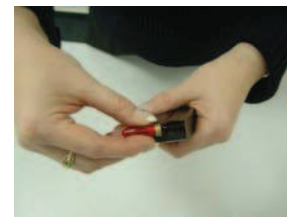
Obr. 34 a)

Obr. 34 b)

Obr. 34 c)

Obr. 34 d)

Obr. 34 e)

Obr. 34 f)

Obr. 34 g)

Obr. 34 h)

Obr. 34: Série snímků nabití zbraně [13]

Lektor dává povel: „Na terč pět ran pálit!“

Žák

- Zaujme střelecký postoj – čelní postoj, nohy rozkročeny, na šíři ramen, napnuty v kolenou, levá noha nakročena mírně vpřed.
- Pevně usadí zbraň do ruky, tak aby spočívala v ruce co nejnižše a bylo tak maximálně omezeno působení klopného momentu síly zpětného rázu při výstřelu, které se projevuje zvedáním ústí.
- Odjistí pistoli pootočením pojistky volnou levou rukou, zatímco pravou rukou pistoli pevně drží a míří ve směru terče, ukazovák pravé ruky je stále umístěn vedle lučíku na pravé straně pistole (není na spoušti).
- Uchopí zbraň obouruč. Prst přiloží na spoušť prvním článkem.
- Zamíří pistoli na terč.
- Mířená střelba, při namíření na terč drží obě ruce napjaté, pravá ruka tlačí pistoli mírně vpřed, levá ruka vytváří mírný protitlak vzad. Tím je dosaženo poměrně stabilní držení zbraně. Přesnost střelby je v rozhodující ovlivněna způsobem mačkání na spoušť. Během spouštění udržuje záměrnou na určeném nebo zvoleném záměrném bodu na terči (obr. 35a).
- Po vystřelení posledního náboje zůstane závěr pistole zachycen v zadní poloze.

Situace je simulována pokynem zkušebního komisaře stáhnout levou rukou závěr prudce dozadu tak, aby závěr zůstal zachycen v zadní poloze, jako po vystřelení posledního náboje. Sejme prst ze spouště, umístí jej nad lučík a hlásí ukončení střelby (obr. 35b).

Obr. 35 a)

Obr. 35 b)

Obr. 35: Série snímků palby na terč [13]

Lektor dává povel: „K prohlídce zbraň!“

Žák

- Vyjme zásobník z pistole, osa hlavně stále směřuje do bezpečného prostoru.
- Přiloží zásobník ke zbrani s otevřeným závěrem tak, aby lektor mohl překontrolovat, že je zbraň vybita (obr.36).

Obr. 36: Otevření závěru [13]

Lektor dává pokyn: „Vidím“ „V pořádku“

Žák

- Uvolní závěr a vrátí ho do přední polohy, pomocí záchyty závěru nebo jeho potažením vzad a vypuštěním (obr.37a).
- Vypustí kohout bicího ústrojí do přední polohy (obr. 37b).

- Zasune prázdný zásobník do zbraně (obr.37c).
- Odloží zbraň na manipulační pult.

Obr. 37 a)

Obr. 37 b)

Obr. 37 c)

Obr. 37: Série snímků – ukončení střelby [13]

Odstraňování závad

a) Vzpříčený náboj nebo zachycená nábojnice

K nejčastějším závadám při střelbě z pistole patří vzpříčení náboje před nábojovou komorou, pokud k tomu dojde není uzavřen závěr a nelze vystřelit (obr.38a).

Jak odstraníme závadu?

- Žadatel zvedne levou ruku směrem vzhůru, aby lektor viděl, že něco není v pořádku a hlásí: „Závada“.
- Vyjme zásobník a položí ho na pult (obr. 38b).
- Stáhne závěr vzad a natočí zbraň tak, aby vzpříčený náboj odstranil a poté vizuálně zkontroluje nábojovou komorou, v níž už není náboj (obr. 38c).
- Vypustí závěr do přední polohy.
- Zasune zásobník do zbraně.
- Rázně stáhne závěr vzad a zasune náboj do nábojové komory a pokračuje ve střelbě (obr. 38d).

Obr. 38 a)

Obr. 38 b)

Obr. 38 c)

Obr. 38 d)

Obr. 38: Série snímků – odstraňování závad [13]

b) Neodpálený náboj

Druhou častou závadou je tzv. selhání odpálení náboje. Nedoje-li po zmáčknutí spouště a úderu kohoutu k výstřelu, počkáme 10 sekund s ohledem na možnost zpožděného zápalu a poté závadu odstraníme tímto postupem:

- Žadatel zvedne levou ruku směrem vzhůru, aby lektor viděl, že něco není v pořádku a hlásí: „Závada“.
- Natáhne kohout a znovu vystřelí. Pokud ani potom nedojde k výstřelu, pohybem závěru vzad náboj vyhodí, současně nabije do nábojové komory náboj nový.

Jaké se vyskytují nejčastější chyby při manipulaci?

- Manipulace se zbraní (pistolí) a s náboji v prostoru, kde je to zakázáno (mimo střelnici, střelecké stanoviště).
- Manipulace s pistolí bez provedení bezpečnostní prohlídky.
- Dotýkání se spouště v jiném okamžiku než je střelba.
- Míření mimo vymezený bezpečný prostor.
- Opomenutí vyjmutí zásobníku.
- Otevírání závěru bez vyjmutí zásobníku.
- Přidržování závěru při nabíjení náboje do nábojové komory (možnost vzpříčení náboje).
- Překládání pistole z ruky do ruky během jednotlivých fází manipulace (nebezpečí pádu pistole nebo míření mimo bezpečný směr).
- Nedoražení zásobníku do zbraně (nelze zavést náboj do nábojové komory).

6.2.2.2 Ostrá střelba na cíl

U žadatelů o zkoušku odborné způsobilosti, kteří žádají o skupinu D – pro výkon zaměstnání a skupinu E – pro ochranu zdraví, života a majetku je žádoucí, aby byly podmínky výrazně náročnější. Tady vzniká riziko nebezpečí, že při manipulaci, která není precizně zvládnutá, a držitel zbrojního průkazu si není jistý, může dojít k nevratné chybě. U těchto žadatelů je velká pravděpodobnost, že se daleko častěji dostanou do zátěžových situací, kdy je nutné rychle vyhodnotit situaci a jednat. Žadatelé, kteří precizně zvládnou bezpečnou manipulaci se zbraněmi, „postupují“ do dalšího „kola“. Třetí část vzdělávacího kurzu se týká ostré střelby na cíl. Tato část vzdělávacího kurzu musí vždy probíhat za

přítomnosti lektora. Při střelbě zaměříme hlavně na techniku a kvalitu střelby. Nároky jsou nastaveny stejně jako u zkoušky odborné způsobilosti.

V limitu dvou minut provede žadatel přípravu ke střelbě, střelbu na cíl s přebitím zásobníků. Do zásobníku naplní tři a dva náboje. Pro splnění podmínek je nutné dosáhnout bodového součtu 25 bodů.

V praktické části zkoušky je žadatel hodnocen stupněm "prospěl" pokud, při střelbě na pevný cíl dosáhne 5 zásahů v terči s přebitím, v čase 2 minut a na vzdálenost 15 metrů. Při střelbě z krátké kulové zbraně se jako cíl použije pistolový mezinárodní terč 50/20 pevně uchycený v cílovém prostoru střelnice. Na manipulačním pultu na palebné čáře jsou připraveny 2 zásobníky, 5 nábojů a pistole. Pistole je v základním stavu.

Lektor dá povel „Nabíjet a pět ran s přebitím na terč pálit!“

Žák provede prohlídku zbraně

- Nasadí si chrániče sluchu, popřípadě dioptrické nebo střelecké brýle.
- Uchopí zbraň do pravé ruky tak, aby ukazovák pravé ruky nebyl umístěn na spoušti.
- Vyjme zásobník a položí ho na pult.
- Stáhne závěr vzad a vizuálně zkontroluje nábojovou komorou, v níž není náboj.
- Spustí závěr do přední polohy.
- Naplní do jednoho zásobníku 3 náboje, do druhého zásobníku 2 náboje.
- Zasune naplněný zásobník do zbraně, druhý zůstane ležet na manipulačním pultě.
- Rázně stáhne závěr vzad a zasune náboj do nábojové komory.
- Zkontroluje zajištění pistole, případně ji zajistí.
- Pevně usadí zbraň do ruky.
- Zamíří pistoli do terčového prostoru, zaujme střelecký postoj.
- Odjistí pistoli pootočením pojistky volnou levou rukou.
- Uchopí zbraň obouruč. Prst přiloží na spoušť prvním článkem.
- Mířená střelba, při namíření na terč držíme obě ruce napjaté, pravá ruka tlačí pistoli mírně vpřed, levá ruka vytváří mírný protitlak vzad. Výstřel nás musí překvapit.
- Po vystřelení prvního zásobníku přebije a pokračuje ve střelbě. Po vystřelení posledního náboje zůstane závěr pistole zachycen v zadní poloze. Sejme prst ze

spouště, umístí jej nad lučik a hlásí ukončení střelby: „Střelba ukončena“ [13].

Lektor dává povel: „ K prohlídce zbraň!“

Žák

- Vyjme zásobník z pistole, osa hlavně stále směřuje do bezpečného prostoru.
- Přiloží zásobník ke zbraní (2. zásobník je na pultě) s otevřeným závěrem tak, aby lektor mohl překontrolovat, že je zbraň vybita (obr.39).

Obr. 39: Přiložení zásobníku [13]

Lektor dává pokyn: „Vidím“ „V pořádku“.

Žák

- Uvolní závěr a vrátí ho do přední polohy.
- Vypustí kohout bicího ústrojí do přední polohy.
- Zasune prázdný zásobník do zbraně.
- Odloží zbraň na manipulační pult.

Lektor vyhodnotí praktickou část – střelbu.

Předvedení postupu při přípravě zbraně ke střelbě, během vlastní střelby a při ukončení střelby (včetně přerušení střelby) je jádrem praktické části zkoušky. V této části praktické výuky se používají výhradně školní náboje.

6.2.2.3 Obranná střelba

Toto cvičení je již postaveno pro žáky, kteří úspěšně složili základní cvičení a základní ostrou střelbu. Je to nadstavba ostrých střelb, kdy žák používá při střelbě základní vybavení, uniformu a cvičí taktické situace, které mohou nastat při jeho vykonávané profesi.

Uniforma - je obvykle standardem každé bezpečnostní agentury, je to komplet oblečení, kterým se každý bezpečnostní pracovník odlišuje od běžného občana. Může to být například uniforma nebo jen běžný oblek. V některých profesích je naopak vyžadováno splynutí s veřejností např. detektiv v supermarketu či hotelový detektiv. Příklad uniformy je na obrázku č. 40.

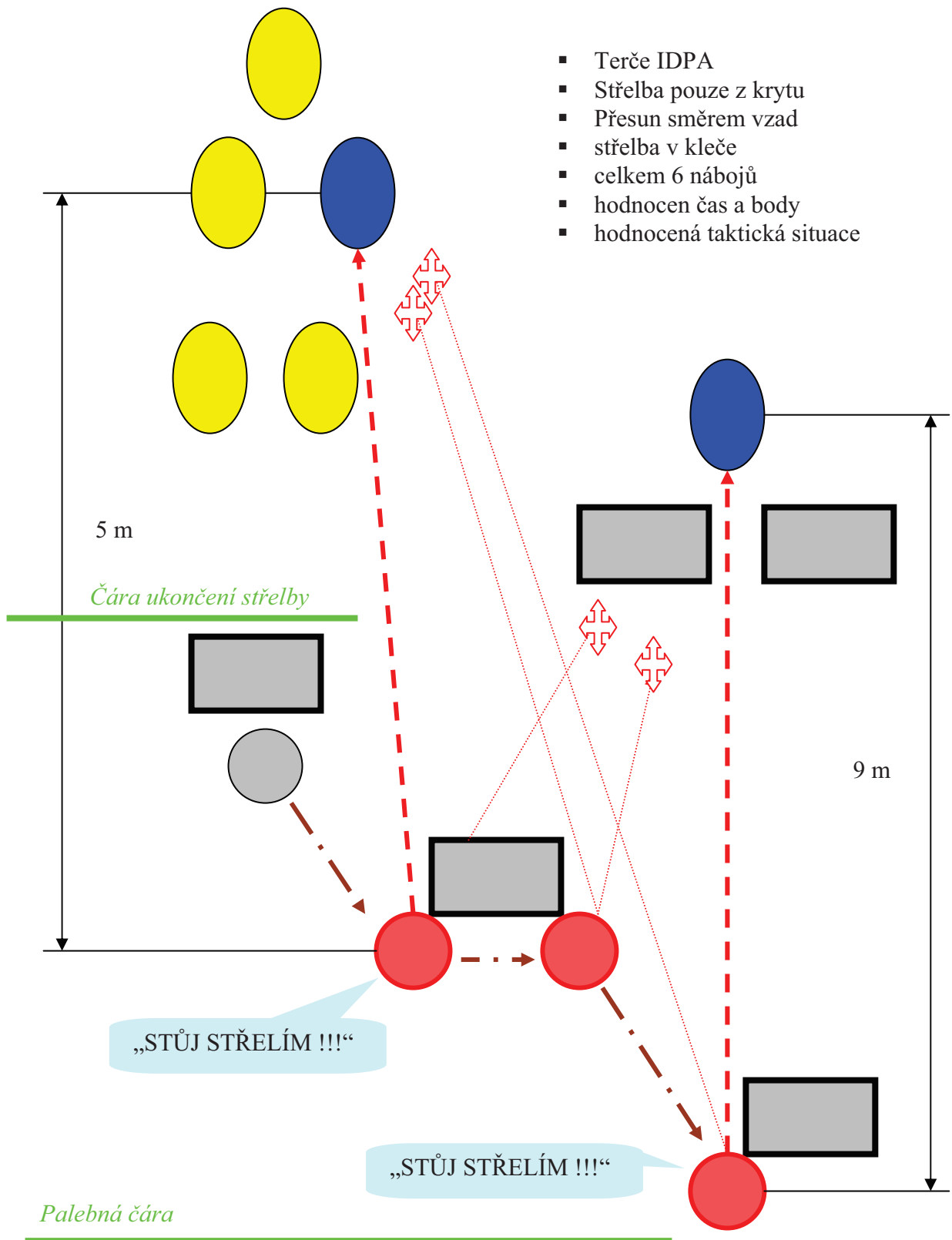
*Obr. 40 : Uniformovaný pracovník
bezpečnostní agentury*

Vybavení – k obvyklému vybavení každého pracovníka patří již zmiňovaná předepsaná uniforma, dále pak pouta, obušek, svítilna, pouzdro na zbraň, zásobník a zbraň samotná. V některých odvětvích (např. BG nebo OPP) můžou být používány i neprůstřelné vesty.

Nácvik taktických situací se střelbou

Situace by měly odpovídat nejčastějším plněním ve službě. Na střelnicích se nastaví překážky a terče tak, aby odpovídali reálné situaci. Existuje mnoho nácviku pro taktická cvičení, proto v tomto plánu uvedu dvě situace, které se nejčastěji používají pro jednoduchý nácvik taktik.

SITUACE 1

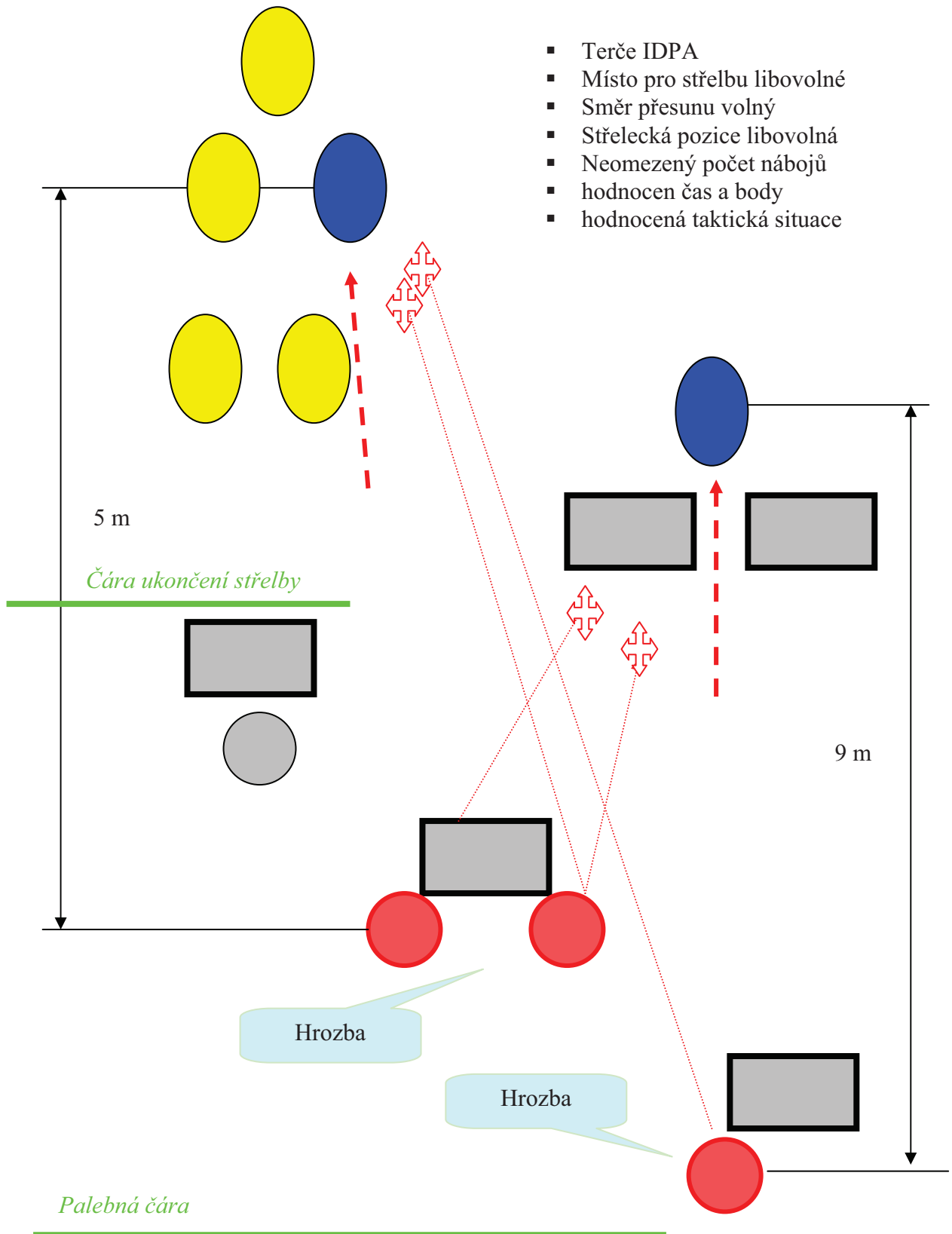

- Terče IDPA
- Střelba pouze z krytu
- Přesun směrem vzad
- střelba v kleče
- celkem 6 nábojů
- hodnocen čas a body
- hodnocená taktická situace

Obr. 41: Schéma řešení taktické situace 1

Ze situace 1 (viz. obr. 41) je patrné, že se jedná o nácvik řešení, kdy obránce má přesně definované kdy, kde a na jaký cíl bude střílet. Toto cvičení je zaměřeno na rychlost a přesnost provedení obranného zákroku.

SITUACE 2

Obr. 42: Schéma řešení taktické situace 2

Ze situace 2 (viz. obr. 42) je patrné, že se jedná o nácvik řešení, kdy obránce nemá přesně definované kdy, kde a na jaký cíl bude střílet. Toto cvičení je zaměřeno na rychlost a přesnost provedení obranného zákroku s důrazem na rozhodovací proces.

Situace by měli odpovídat možnému nebezpečí, např. detektiva napadnou dva útočníci tzn. dva terče, situace by neměli být dlouhé, BG, strážný by měl spíše ustupovat.

Tato kapitola byla zaměřena především na vytvoření výcvikového plánu, který zahrnuje všechny předchozí kapitoly. Jelikož není běžné v podmínkách bezpečnostních agentur, aby pracovníci trénovali obrannou střelbu, je tento plán vhodný pro ty, kteří chtějí zvýšit svou profesionalitu a bezpečnost spojenou s používáním PZ.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku použití PZ v profesní obraně. S tím souvisí i náležitý výcvik a znalosti mnoha vědních oborů jako např. právo, sebeobrana, střelba, psychologie. Tyto vědní obory bylo potřeba uvést do jednoho tématického celku, aby potenciální pracovník PKB působil jako profesionál. Tato problematika dosud nebyla žádným způsobem zpracována.

Práci je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Každá z nich je rozdělena do tří kapitol.

V první kapitole je shrnuto vše o stavu a připravenosti legislativy pro PKB a pro používání PZ profesními obránci. Trestní zákon byl již mnohokrát novelizován, tak aby se co nejvíce integroval s normami a zákony Evropské unie. V současné době se intenzivně pracuje na zcela novém trestním zákoně, aby došlo k zpřehlednění. Co se týče zákona o střelných zbraních, tak ten byl schválen v roce 2002 a je již integrován se směrnicemi EU. Jeho legislativní zpracování je dostačující jak pro podmínky České republiky, tak i pro EU.

Následně jsem se zaměřil na vlastní používání PZ. Činnosti, které souvisí s používáním PZ, se dají shrnout do určitého schématu. Každý pracovník se vždy musí seznámit s používanou zbraní a udržovat ji v dobrém stavu. Dále s ní musí pravidelně cvičit, což je vymezeno v zákonu o střelných zbraních a dodržovat zásady pro bezpečnost, což souvisí s ochrannou jeho vlastního života a jeho okolí.

Je zřejmé, že nestačí jen zbraň umět používat a znát právo. Proto další kapitola zaměřena na činitele, které mají vliv na to, jak, kdy a kde může útok nastat. Z této kapitoly by mělo být jasné, že nezáleží je na jednom faktoru, jak může střetnutí s útočníkem dopadnout. Záleží vždy na konkrétní situaci. Z výše uvedené statistiky je zřejmé, že nezastupitelnost PZ v PKB je patrná. K páchání trestné činnosti jen zřídka dochází za použití PZ, proto obránce pokud vlastní PZ má téměř vždy výhodu. Samozřejmostí je vždy důkladný výcvik, znalost práva, teoretické znalosti o psychologii a výkladech práva.

Od čtvrté kapitoly se teoretické části práce aplikují do praktických situací, ke kterým dochází při výkonu povolání profesních obránců. Nejprve byly popsány situace, ke kterým může dojít v praxi PKB. Dále byly uvedeny dva praktické příklady, jak lze situaci řešit za dodržení obecných zásad v obraně.

Po vyřešení praktických ukázek obranného zákroku práce přešla k výcvikovým metodám, které umožní pracovníkovi zákroky provést profesionálně. Poukázal jsem na nutnost rozlišit jednotlivé stupně výcviku s PZ, aby bylo možno vytvořit nějaký plán nácviku. Každý, kdo chce pracovat v PKB a bude ke své činnosti potřebovat PZ, musí vědět jaký stupeň kvalifikace bude potřebovat, aby tu danou činnost mohl vykonávat. Podle této kapitoly je možno si zvolit, které prvky výcviku chceme mít ve svém výcvikovém plánu.

Závěrečná kapitola se zabývá výcvikovým plánem samotným. Závěrečná část práce je zaměřena především na vytvoření výcvikového plánu, který zahrnuje všechny předchozí kapitoly a sjednocuje problematiku do jednoho tématického celku.

Jelikož není běžné v podmínkách bezpečnostních agentur, aby pracovníci trénovali obrannou střelbu, je tento plán vhodný pro ty, kteří chtějí zvýšit svou profesionalitu a bezpečnost spojenou s používáním PZ.

Je jasné, že palné zbraně jsou dnes nejdokonalejším prostředkem obrany, ale cenou zato je tvrdý a pravidelný výcvik v několika oborech, což zatím není standardem většiny bezpečnostních agentur fungujících v podmínkách ČR.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

This dissertation is sight on problems using guns in vocational defensively. With it bear appropriate training and knowledge to many branch like e.g . right, selfdefence, shooting, psychology. These branches of science was need introduce into one's thematic whole, to potencional worker bussines safeness industry act as professional. This problems till this time wasn't processed.

Work I divide in theoretic and practical part. Each of them is fission by three parts. In first part treat of state and readiness legislature for bussines safeness industry and for using guns with vocational defender. Penal law was already many a time updating, so to at full blast integrate with norm and law European union. Present hard plying unprecedented new penal law, to reach the tabular. Part law about projectile armature, so the pass in the year 2002 and is already integrating EC directive. His legislative processing be sufficient how for conditions Czech republic, so and for EC.

Subsequently I locate on own using guns. Activities, which be connected with using guns, give draw up to certain schematics. Every worker always must acquaint with used armature and carry on her taut. Further with her must exercise regularly, which is delimitation in law about projectile armature and follow conventions for safeness, which be connected with protective his personal life and his surroundings.

It stands to reson, do you incommensurate only weapon be able to use and know right. Therefore I in next part train upon agent's, which influence it, how, when and where can attack come. Z those part would have be catch it, do not you consists in them to a some factor, how can clash with assailant go against. Rest in always on concrete situation. Above-mentioned statistics it stands to reson, do you no-substitutability guns in bussines safeness industry is perceptible. Commission punishable activities only seldom happen behind using guns, therefore defender if personal guns has always benefits. Matter of course be always thorough training, knowledge law, theoretic knowledge about psychology and interpretation law.

From fourth part I began theoretic parts work apply to the practical situation, to whereby happen at exercise of a profession vocational defender. First I described situation, to whereby is able to get practically bussines safeness industry . Further I introduced two

practical situation, how it is possible situation solve behind compliance common fundamentals in defence.

After resolution practical exhibits defensive step I proceed to training method, which enable worker step carry out professionally. Pointed be on necessity distinguish individual proficiencie with guns, to was possibility create some plan training. Every, who wants work in bussines safeness industry and will to his activities need guns, must know what step qualification will need, to that given to activity could exert. According to those part can elect, which element training want to have in of one training plan.

Final chapter deal act plan himself. Final part work is sight above all on creation training plan, that include all previous chaps and unification problems to the one's thematic whole.

Since isn't common in conditions security agency, to personnel train defensive shootings, is this plan fit to those, who want to heighten his workmanship and safeness connection with using guns.

Is catch it, do you blaster armature are today most perfect countermeasures, but prices on the other hand be hard on and regular training in a few sphere, which meanwhile isn't standard most security agency functional in conditions ČR.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Alexa, J., *Praktické využití krátkých palných zbraní v průmyslu komerční bezpečnosti*. Bakalářská práce, FAI, UTB ve Zlíně, Universitní vydavatelství 2007. 86 s.
- [2] Buchtík, *Obrana z auta*. Internetový server www.volny.cz. 2.4.2007 <http://www.volny.cz/buchtik/Revo/Nacvik/nacv_zauta.htm#nahore>
- [3] Černý, P., Goetz, M., *Manuál obranné střelby*. Praha, Grada publishing, a. s., 2004. ISBN 80-247-0739-X. 224 s.
- [4] Harkabuzík, T., *Donucovací, poutací a odváděcí prostředky*. UTB ve Zlíně, FAI, Bakalářská práce. Universitní vydavatelství 2007. 80 s.
- [5] KOMENDA, J., *Bezpečná manipulace se zbraní při zkoušce odborné způsobilosti pro žadatele o zbrojní průkaz*. 1. vyd. Brno, Josef Tůma, vydavatelství, nakladatelství a tisk, 2004. ISBN 80 – 86687 – 03 – 1. 103 s.
- [6] KOMENDA, J., *Zbraně a střelivo mezi paragrafy*. 1. vyd. Brno, Josef Tůma, vydavatelství, nakladatelství a tisk, 2003. ISBN 80 – 86687 – 03 – 1. 266 s.
- [7] Ministerstvo vnitra ČR, *Zpráva o trestných činech*. Internetový server www.mvcr.cz. 21.3.2007 <http://www.mvcr.cz/statistiky/krim_stat/2006/index.html>
- [8] Mlčák, M., *Právní aspekty sebeobrany*. Internetový server www.volny.cz. 25.3.2007 <http://www.volny.cz/buchtik/Revo/revo_prav_utok.htm>
- [9] Náchodský, Z., *Taktika policejní akce*. Praha, Armex, 1993. ISBN 80 – 86795 – 43 – 8. 336 s.
- [10] NÁCHODSKÝ, Z., *Učebnice sebeobrany pro každého*. Praha, Futura, 1992. 358 s. ISBN 80 – 85523 – 01 – 09.
- [11] NOVOTNÝ, F., *Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit?* 1. vyd. Praha: Lexik Nexis CZ, 2006. ISBN 80 – 86920 – 10 – 0. 114 s.

- [12] Pokorná, J., *Vzdělávání žadatelů o zbrojní průkaz*. Diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, PFU, Univerzitní vydavatelství 2007. 93s.
- [13] Ministerstvo vnitra ČR, *Trestné činy spáchané držiteli zbrojních průkazů*. Internetový server www.mvcr.cz. 21.3.2007
<<http://www.mvcr.cz/statistiky/2006/zbrane06.pdf>>
- [14] Survivor, *Péče o zbraň*. Internetový server www.survivor.cz. 25.3.2007
<http://www.survivor.cz/index.php?go=_encyklopedie/palne-zbrane/pece-o-zbran.php>
- [15] Wikipedia, *Zadržení*. Internetový server www.wikipedia.org. 19.3.2007
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zadr%C5%BEen%C3%AD>>
- [16] Zákon č. 140/1961 sb., *Trestní zákon*

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PKB	Průmysl komerční bezpečnosti.
PZ	Palná zbraň.
SBS	Soukromá bezpečnostní služba.
BG	Bodyguard
OPPC	Ostraha převozu peněz a cenností
ČNB	Česká národní banka
RLZ	Ruční lehké zbraně
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBR. 1. SCHÉMA SKUPIN SEBEOBRAN	20
OBR. 2: SADA KARTÁČŮ A DVOUDÍLNÁ ŠROUBOVACÍ TYČ	33
OBR. 3: REVOLVER RUGER GP 100	35
OBR. 4: PISTOLE ČZ 75 B	36
OBR. 5: SCHÉMA KOMPLEXNÍ PŘÍPRAVY	38
OBR. 6: DŮLEŽITÉ A NALÉHAVÉ ČINNOSTI JAKO STRESORY V MANAŽERSKÉ PRAXI	40
OBR. 7, A) – E): SÉRIE SNÍMKŮ ZADRŽOVÁNÍ ÚTOČNÍKA PŘI VNIKUTÍ NA SOUKROMÝ POZEMEK	64
OBR. 8: SCHÉMA POSTUPU HROZEB BEZ VAROVNÉHO VÝSTŘELU	65
OBR. 9: BG HROZÍ ZBRANÍ TÍM, ŽE NA NĚJ ZAMÍŘÍ	66
OBR. 10 : SCHÉMA POSTUPU HROZBY ZBRANÍ S VÝSTŘELEM NA ÚTOČNÍKY	66
OBR. 11 : POUZDRA NA ZBRANĚ	69
OBR. 12: ZÁKLADNÍ POSTOJ	71
OBR. 13: TASENÍ PISTOLE Z LEDVINKY U PASU	73
OBR. 14: UKLÁDÁNÍ ZBRANĚ DO POUZDRA.....	74
OBR. 15: PŘÍKLADY ŠKOLNÍCH NÁBOJŮ.....	76
OBR. 16: KLEK PŘÍMÝ, UKÁZKY	80
OBR. 17: LEH NA BŘIŠE.....	80
OBR. 18: KRYT ZA VYSOKOU PŘEKÁŽKOU.....	81
OBR. 19: KRYTÍ ZA STŘEDNĚ VELKÝM OBJEKTEM	82
OBR. 20: POZICE VLEŽE Z NÍZKÝM KRYTEM.....	82
OBR. 21: BAREVNÉ REŽIMY POSTUPNÉHO PSYCHICKÉHO VYLADĚN.....	87
OBR. 22: JEDNA Z MOŽNOSTÍ JAK SE BRÁNIT PŘI ÚCHOPU ZBRANĚ ÚTOČNÍKEM.....	91
OBR. 23: ÚTOČNÍK ÚTOČÍ PĚSTÍ.....	91
OBR. 24 : SPRÁVNÁ VZDÁLENOST OD AUTA JE NA DÉLKU PAŽE	92
OBR. 25: OPUŠTĚNÍ VOZIDLA NA DRUHÉ STRANĚ OD NEBEZPEČÍ	93
OBR. 26: ZBRAŇ SE VYJME Z POUZDRA AŽ PŘI OPUŠTĚNÍ VOZIDLA	94
OBR. 27: NĚKTERÉ TECHNIKY POUŽITÍ PISTOLE V KOMBINACI SE SVÍTLNOU	96
OBR. 28. : STŘELNICE S TERČEM.....	100
OBR. 29: POZICE STŘELCE NA STŘELNICI	100
OBR. 30: STŘELNICE PRO OBRANNOU STŘELBU – POHLED 1	101
OBR. 31: STŘELNICE PRO OBRANNOU STŘELBU – POHLED 2	101
OBR. 32: PROJEKČNÍ Trenažéry	102
OBR. 33: SÉRIE SNÍMKŮ PROHLÍDKY PISTOLE	109
OBR. 34: SÉRIE SNÍMKŮ NABITÍ ZBRANĚ	110
OBR. 35: SÉRIE SNÍMKŮ PALBY NA TERČ	111
OBR. 36: OTEVŘENÍ ZÁVĚRU	111
OBR. 37: SÉRIE SNÍMKŮ – UKONČENÍ STŘELBY	112
OBR. 38: SÉRIE SNÍMKŮ – ODSTRAŇOVÁNÍ ZÁVAD	112

OBR. 39: PŘILOŽENÍ ZÁSOBNÍKU	115
OBR. 40 : UNIFORMOVANÝ PRACOVNÍK BEZPEČNOSTNÍ AGENTURY	116
OBR. 41: SCHÉMA ŘEŠENÍ TAKTICKÉ SITUACE 1	117
OBR. 42: SCHÉMA ŘEŠENÍ TAKTICKÉ SITUACE 2	119

SEZNAM TABULEK

TAB. 1: OBECNÉ PODMÍNKY NUTNÉ OBRANY	17
TAB. 2: OBECNÉ PODMÍNKY KRAJNÍ NOUZE.....	18
TAB. 3.: SHODNÉ ZNAKY A ROZDÍLY MEZI NUTNOU OBRANOU A KRAJNÍ NOUZÍ.....	19
TAB. 4: POPIS VÝHOD A NEVÝHOD KRÁTKÝCH KULOVÝCH ZBRANÍ	37
TAB. 5: ČESKÁ REPUBLIKA - VÝVOJ KRIMINALITY ZA OBDOBÍ 1.1.-31.12.2005 A 1.1.-31.12.2006.....	55
TAB. 6: ČESKÁ REPUBLIKA - VÝVOJ KRIMINALITY ZA OBDOBÍ 1.1.-31.12.2005 A 1.1.-31.12.2006.....	56
TAB. 7: GRADOVÁNÍ SITUACE PŘI HROZBĚ PALNOU ZBRANÍ.....	61

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1.: ROZLOŽENÍ OZBROJENOSTI SLOŽEK SBS	28
GRAF 2 : KRIMINÁLNÍ ČINY SE KTERÝMI SE SETKÁVÁ PRACOVNÍK PKB	53
GRAF 3 : MÍSTA, NA KTERÝCH OPERUJÍ PRACOVNÍCI PKB	53
GRAF 4 : KONFLIKTNÍ SITUACE V PRAXI	97

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: ROZSUDEK SOUDU O NUTNÉ OBRANĚ	133
PŘÍLOHA P II: POJEDNÁNÍ O VHODNOSTI POUŽITÍ PZ	134
PŘÍLOHA P III: WRIGHT – ROSSIHO VÝZKUM.....	136

PŘÍLOHA P I: ROZSUDEK SOUDU O NUTNÉ OBRANĚ

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Hrachovce a soudců JUDr. Michala Mikláše a JUDr. Roberta Fremra projednal ve veřejném zasedání dne 28. 3. 2006 dovolání obviněného P. K. proti usnesení Městského soudu Praze ze dne 14. 6. 2005, sp. zn. 5 To 235/2005, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 44 T 37/2004 a rozhodl t a k t o :

Podle § 265k odst. 1 tr. ř. se z r u š u j í usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 6. 2005, sp. zn. 5 To 235/2005, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. 44 T 37/2004.

Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265m odst. 1 tr. ř. se ve věci rozhoduje tak, že obviněný

P. K.,

z p r o š ť u j e s e

podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit tím,

že dne 23. 2. 2004 v 18:40 hodin v P., ul. P., před prodejnou A. B., s. r. o., ve snaze vykázat S. G. od vrat objektu, který střežil, jej nejprve slovně vyzval k odchodu, na což S. G. reagoval tím, že se otočil a rychle se začal přibližovat k obviněnému, který proto vystřelil varovný výstřel ze své pistole zn. ČZ 75, ráže 9 mm Luger, a v průběhu další potyčky, když se na něj S. G. sápal, se obviněný bránil nataženou levou rukou, přičemž v pravé ruce držel u těla odjištěnou střelnou zbraň, z níž vyšel výstřel a zasáhl S. G., který utrpěl průstřel horní části pravého stehna s tříštivou otevřenou zlomeninou stehenní kosti, tj. závažné poranění mající charakter těžké újmy na zdraví pro poškození důležitého orgánu i pro dlouhou dobu léčení, kdy byl poškozený citelně omezen v obvyklém způsobu života,

t e d y

že jinému z nedbalosti způsobil těžkou újmu na zdraví.

Podle § 229 odst. 3 tr. ř. se V. z. p. ČR odkazuje s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

PŘÍLOHA P II: POJEDNÁNÍ O VHODNOSTI POUŽITÍ PZ

Pondělní rozsudek Okresního soudu v Pardubicích, který člověka, jehož nástražný systém zranil zloděje, naštěstí nepotrestal, nás znovu přivádí k otázce nutné obrany.

Připomeňme si dobře zdokumentovaný debakl naší policie v pražském metru v roce 2002.

Tam jakýsi darebák probodl slušného občana nožem připevněným ke konci hole. Pak ještě probodl přivolaného policistu. Jen díky tomu, že jej náhodný kolemjdoucí včas zpacifikoval, vyvázla živa a nezraněna i policistka, která si se situací - stejně jako předtím její kolega - zřejmě nevěděla rady. Ale i kdyby zasahující policejní hlídka byla jakkoli dokonale vycvičena, nic by se nezměnilo na tom, že ne policisté, ale ostatní občané jsou těmi, kdo čelí násilí darebáků většinou v první řadě. Takže: co slušní lidé mohou a smějí učinit pro svou obranu?

Nejjednodušším, neúčinnějším a zároveň nejhumánnějším prostředkem pro řešení situací, kdy občan brání svůj život nebo zdraví či život nebo zdraví někoho jiného proti nespravedlivému násilí, je pistole nebo revolver.

Jich lze totiž použít nejen ke střelbě, nýbrž i k tzv. útoku hrozbou. Obránce nasměruje svou zbraň proti útočníkovi a pod pohrůzkou výstřelu jej přinutí zastavit závadnou činnost a vyčkat příchodu policie. Nic lepšího pro sebeobranu neexistuje.

Psychotesty pro každého?

Mohlo by se zdát, že státní orgány, které mají zajišťovat bezpečí občanů, vyjdou všemožně vstříc těm, kdo zastaví řádění darebáků, a budou si jich vážit, neboť zajišťují to, co státní orgány zajistit nemohou, a činí tak zadarmo. Opak je pravda.

O lžích nebo hloupostech, které někteří politikové, státní úředníci či novináři řekli či napsali v souvislosti s palnými zbraněmi a straší jimi lidi, vyšel v roce 2001 ve Střelecké revue článek Deset mýtů o palných zbraních v sebeobraně, který ukázal, jaká je pravda; stejné lži nebo hlouposti se však objevují stále znova a znova. Když jeden vrah (pardon: pan L. podezřelý z vraždy) zastřelil na Karlově náměstí v Praze jednoho člověka a druhý v lesích tři lidi, kdekdo se začal zajímat o bezpečí občanů; bohužel z té špatné strany.

Řešení problému vidí v šikanování slušných lidí, kteří palné zbraně vlastní a nikoho neohrožují. Podle ministra vnitra je u nás „každoročně spácháno asi osm set trestných činů pomocí střelné zbraně a z toho necelá čtvrtina jsou střelné zbraně, které jsou drženy nelegálně. To znamená ty tři čtvrtiny jsou spáchány lidmi, kteří na to mají zbrojní průkaz a tu zbraň vlastní legálně.“

Ve Zprávě o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území ČR v roce 2004 je ale uvedeno něco zcela jiného: ze 790 trestných činů střelnou zbraní, která podléhá regulaci, byla jen v 78 případech použita legálně vlastněná zbraň na speciální povolení nebo podléhající registraci či ohlášení, ne tedy v 600! Ovšem i kdyby pan ministr uvedl správné číslo, ani to by ještě nebyla pravda.

Nejde tu totiž o počet případů, kdy byla použita palná zbraň ke spáchání trestného činu, nýbrž o počet podezření ze spáchání trestného činu. Je možné, že většinou šlo o legální nutnou obranu, a to zjistí až soud. Podle stejného zdroje v roce 2004 použilo třiatdvacet lidí

palnou zbraň v nutné obraně legálně. Kdyby tito lidé palnou zbraň neměli, mohli dnes být již možná mrtví.

O tom ale pan ministr mlčí. A co by chtěl pro ohrožené lidi učinit? Zavést psychotesty pro posuzování žadatelů o zbrojní průkaz a držitelů palných zbraní, a povolovací princip pro udělování zbrojních průkazů. To je naprosto nepřijatelné. Člověk má - alespoň v nějaké míře -svobodnou vůli. Proto nelze zkonstruovat psychotest, který by umožnil spolehlivě identifikovat lidi, kteří v budoucnu své zbraně zneužijí.

A když psychotesty pro majitele pistolí a revolverů, proč ne také analogické psychotesty pro řidiče automobilů? Na silnicích se u nás přece zabije ročně běžně zhruba 1200 lidí a mnohonásobně více se jich zraní? Nebo pro majitele nožů, kladiv, seker, zápalek, šňůr na prádlo, cigaret, benzínu a mnoha a mnoha dalších věcí, jimiž lze někomu způsobit smrt? A nebylo by nejlepší zavést psychotesty - když jsou tak zázračné - pro všechny naše občany s cílem zjistit, kdo se stane zločincem?

Prý by stačilo, kdyby psychotesty zachránily život jediného člověka. Aby byla zjevná absurdita takového přístupu, je nutno si uvědomit, že kdyby se přestaly vyrábět provazy, několik set lidí ročně by se nemohlo oběsit a snaha vyloučit životní aktivity s cílem zachránit alespoň „jediný život“ by nutně ochromila aktivity lidského společenství.

Proti slušným lidem bránícím se nespravedlivému násilí stojí často i sindefendologicky nevzdělané (sindefendologie je vědecká nauka o sebeobraně) vyšetřovatelky, státní zástupkyně, soudkyně či jejich kolegové, kteří - aniž by vůbec chápali, v jakém nebezpečí se napadený nacházel a jak malé možnosti ke své obraně měl - od něho požadují mnohdy věci nemožné, extrémně nebezpečné nebo nesnadno realizovatelné. A choval-li se při řešení své sebeobraně situace jinak, často ho pošlou do vězení.

Nedávný případ, kdy byl odsouzen spisovatel Jan Beneš za použití startovací pistole k sebeobraně, je alarmující. Státní zástupkyně i soudkyně tím daly násilníkům najevo, že nedovolí, aby se jim slušní lidé bránili byť i jen hračkou. A i když případ nakonec dopadl dobře, takové rozsudky spolu s výše uvedenými záměry pana ministra vnitra - budouli realizovány - maximálně účinný a zároveň humánní způsob nutné obrany znemožňují.

JINDŘICH NOVÁK, publicista, viceprezident tělovýchovného a vzdělávacího klubu Alogodos

PŘÍLOHA P III: WRIGHT – ROSSIHO VÝZKUM

STRACH z ozbrojeného občana a tvrdé postihy za použití střelné (či jiné) zbraně při páčání násilné trestné činnosti jsou závažné faktory při snižování a odrazování od zločinnosti. Tvrdí to výsledky průzkumu uvězněných zločinců, vedeného profesory Jamesem D. Wrightem a Peterem H. Rossem.

Při hlubokých rozhovorech s 1874 uvězněnými zločinci, které byly vedeny mezi srpnem 1982 a lednem 1983, se tito vládou podporovaní výzkumníci ponořili do hluboce zakořeněných přístupů zločinců k výběru zbraní, odstrašujícímu efektu, názorů na kontrolu zbraní, jejich zločinnou historii, a získávání střelných zbraní. Věžňové, studovaní díky grantu od National Institute of Justice z Ministerstva spravedlnosti Spojených Států, byli ve vězení v Arizoně, Floridě, Georgii, Marylandu, Massachusettsu, Michiganu, Minnesotě, Mississippi, Nevadě a Oklahomě.

Wright a Rossi rozdělili narušitele zákona do následujících skupin vzhledem k jejich použití zbraní při zločinu: neozbrojení, improvizující, ozbrojení nožem, používající střelnou zbraň jednou, používající střelnou zbraň zřídka či občas, a násilníci používající k páčání zločinů pistoli či brokovnici. Tato poslední skupina páčá široký okruh zločinů, používá více množství zbraní s nepřiměřenou frekvencí. Pro většinu účelů byl zájem soustředěn na zločince, kteří použili střelnou zbraň při zločinu alespoň jednou, i když Wright připomíná, že skupina násilníků - jedna pětina celkového počtu - je zodpovědná za polovinu přiznaných zločinů.

Ohledně dopadu automatického nepodmíněného vězení za použití střelné zbraně při zločinu je ale spíše zajímavý názor neozbrojených nebo nožem ozbrojených zločinců. Studie ukazuje, že celých 69% respondentů, kteří nepoužili střelnou zbraň, ale nože, břitvy, boxery nebo obušky řeklo, že 'tvrdší postihy' byly 'velmi důležitý' nebo 'do jisté míry důležitý' důvod, proč si nevzali zbraň. Strach z 'tvrdšího postihu' byl ještě větší u zcela neozbrojených zločinců, kde toto uvedlo celých 79%.

Automatický nepodmíněný trest a další ztřešení postihů pomáhá zneškodnit násilníky, kteří svou činnost opakují, a také odstrašuje jejich méně odhodlané kamarády od použití střelných zbraní při zločinu. Wrightův a Rossův průzkum zdůrazňuje potřebu zvýšené pozornosti u profesionálních zločinců a snížení shovívavosti soudů, zejména u zločinců nosících či používajících zbraně. Wright připomenul: "Je to prostá spravedlnost, trestat zločince, kteří ohrožují lidi tak nebezpečnými zbraněmi".

Wright-Rossiho průzkum jasně ukazuje, že zákonná kontrola zbraní omezuje pouze ty, kteří zákon poslouchají, a že zločinci to vědí. 82% ze vzorku souhlasilo, že "zákonná kontrola zbraní omezuje pouze lidi, kteří zákon poslouchají; zločinci si vždy zbraně dokážou obstarat", a 88% souhlasilo, že "zločinec, který chce pistoli, se ji vždy pokusí sehnat, ať to stojí, co to stojí". K tomu Wright dodává, "Čím více se ponoříme do analýzy černého trhu se zbraněmi, tím víc dojdeme k poznání, že tyto názory jsou v podstatě pravdivé."

Ve státech s rozšířeným držením zbraní a tvrdým postihem za jejich zločinné zneužití byli zkoumaní zločinci často neozbrojeni: 54% v Oklahomě, 62% v Georgii, 40% v Marylandu, 43% v Missouri, a 35% na Floridě. Ovšem v Massachusetts bylo neozbrojených pouze 29%. V tomto státě je obtížné získat zbraň legálně, a automatickým nepodmíněným trestem není postihováno zločinné zneužití zbraně, ale její nelegální nošení. Údaje průzkumu ukazují, že obavy zločinců z ozbrojené oběti jsou zjevně závislé na tvrdosti zákonného omezení zbraní ve státě. Tam, kde jsou zákony volnější, jako v Georgii nebo Marylandu, si zločinci dvakrát rozmýšlí riskovat střet s ozbrojenou obětí; v Massachusetts se bojí mnohem méně.

56% zločinců souhlasilo, že "zločinec se nebude zaplétat s obětí, o níž ví, že je ozbrojena střelnou zbraní", 74% souhlasilo, že "jeden z důvodů, proč se zloději vyhýbají domům, je-li někdo doma, je obava z postřelení".

57% většina souhlasila s tím, že "většina zločinců se více obává ozbrojené oběti než policie". Na otázku, na co mysleli, když páčali zločin, 34% odpovědělo, že mysleli na riziko "postřelení policií" nebo "postřelení obětí".

Tato data ukazují, že zločinci při setkání s policií počítají spíše se zadržením a uvězněním než se střelbou, ale setkání s ozbrojeným občanem jasně vyvolává strach ze zastřelení. Tento odstrašující účinek držení zbraní občany se objevoval v jejich odpovědích o skutečných setkáních. I když to, že "napadli oběť ozbrojenou střelnou zbraní", připustilo 37% zločinců, toto číslo u ozbrojených zločinců překročilo 50%, a z násilných zločinců mělo tuto zkušenost 57%. A 34% vzorku připustilo, že byli "odstrašeni, ohroženi, zraněni, či zadrženi ozbrojenou obětí".

Důležitý údaj je, že 40% zločinců uvedlo, že alespoň jedenkrát "se rozhodl nespáchat zločin, protože věděl nebo věřil, že oběť měla střelnou zbraň." Ozbrojení občané pro zločince zjevně představují hrozbu, která je mnoha z nich osobně známa, nebo ji dobře znají od svých známých.

Další výzkumy, prováděné mezi poctivými držiteli střelných zbraní, tvrdí, že střelné zbraně jsou v Americe v sebeobraně použity zhruba 350.000 x ročně. Údaje získané z Wright-Rossiho výzkumu zločinců, založené na počtu zločinů, které každý zločinec spáchal, a na počtu případů, kdy zločinec přiznal, že byl odrazen či zavražděn - někteří i několikrát či dokonce mnohokrát - tento údaj podporují. A zdá se, že zločince mnohem spíše odradí ozbrojená oběť než riziko uvěznění.

Také fyzická kondice zločinců napomáhá úspěchu ozbrojené oběti při odvracení zločinu. Zdá se, že požívání alkoholu či drog je mezi nimi běžné. Více jak čtvrtina připustila alkoholismus či závislost na drogách, a většinou užívali pestrou škálu tvrdých či měkkých drog. Většina (57%) připustila, že během zločinu, za který byli uvězněni, byli pod vlivem alkoholu či drog. Užívání drog se také zvyšuje s počtem spáchaných trestných činů. Zhruba 80% násilných zločinců používá drogy, oproti zhruba polovičce v celém vzorku.

Počet zločinců, páchajících zločiny pod vlivem drog nebo alkoholu, uvádí v pochybnost všeobecně přijímaný názor, že oběť nemůže přemoci schopného, sebevědomého zločince. Názor, že odpor proti útoku zločince je marný, je zjevně mylný, vezmeme-li v úvahu zjevný strach zločinců z ozbrojené oběti a z pravděpodobnosti, že schopnosti a reflexy zločince budou značně sníženy požitím návykových látek. Wright-Rossiho výzkum dále potvrzuje, že politika zacházení s mladistvými zločinci v rukavičkách, nebo nepřihlížení k trestné činnosti spáchané v mladistvém věku při posuzování pozdější trestné činnosti, je chybná. Většina zkoumaných zločinců přiznala, že před 18. rokem spáchala aspoň jedno vloupání a jednu krádež, jedna třetina spáchala loupež, a jedna čtvrtina loupež se zbraní.

Průzkum také popírá často tvrzený mýtus, že zločinci získávají zbraně pro páchaní trestné činnosti z legálních zdrojů, jako například prodejci zbraní či zastavárny (v Americe, pozn. překl.). A tím průzkum ukazuje nesmyslnost pokusů omezit přístup zločinců ke zbraním regulací jejich legálních zdrojů. Jak Wright poznamenal, zločinci "získávají zbraně z těžko regulovatelných zdrojů...výměny, koupě a obchody mezi soukromými stranami (přátelé a rodinní členové) představují hlavní princip získávání zbraní na černém trhu."

Průměrný zločinec používající střelnou zbraň předpokládal, že pro něj nebude problém sehnat si zbraň ještě týž den, kdy bude propuštěn z vězení. Padesát procent hodlalo koupit zbraň nezákonně z neregulovaných zdrojů, 25% si ji chtělo vypůjčit, a pouze jedna osmina ji hodlala ukrást. Výběr způsobu obstarání střelné zbraně u ozbrojených zločinců, byl (v tomto pořadí) od přátel, na ulici, od překupníků, na černém trhu, a od jejich dealerů drog. Legální prodejci zbraní v tomto seznamu nefigurují příliš vysoko. A zastavárni se objevovali pouze v 6% zmínek o možných zdrojích. Tento nízký údaj posporuje nálezy studie BATF, která tvrdí, že zastavárny nebyly příliš využívány těmi zločinci, kteří se rozhodli získat zbraň legálně.

Krádeže jsou bezpochyby problém, ale jiné způsoby neregulovaného získávání zbraní jsou mezi zločinci ještě populárnější. Zloději jsou samozřejmě také zločinci, a zbraně se pochopitelně také vyskytují mezi krádežemi, ovšem spíše pro prodej než pro osobní použití. Zkoumaní zločinci připustili množství krádeží, přičemž velké procento bylo z legálních zdrojů. Z těch, kteří připustili krádež zbraně (40% celkového vzorku), 37% kradlo z obchodů, 15% od policisty, 16% z nákladu auta, a 8% od výrobce.

Dobře zabezpečené a zákonem kontrolované zdroje jako obchody, dopravci, výrobci a dokonce policie představují značné procento ukradených zbraní, což znamená, že význam krádeží od jednotlivců jako zdroje zbraní mezi zločinci může být značně přeháněn. Na základě těchto údajů lze doporučit jako rozumný přístup učinit krádež střelné zbraně trestným činem nezávisle na ceně ukradené zbraně (což u nás je jako nedovolené ozbrojování, pozn. překl.)

Wright-Rossiho studie také rozbíjí mýtus o tzv. "Saturday Night Specials", že zločinci preferují malé, laciné zbraně a jejich zákazem se zachrání lidské životy. Průzkum ukazuje, že zbraně, které jsou laciné, mají malou ráži, nebo krátkou hlaveň, jsou prakticky opak toho, co zločinci hledají, když si vybírají zbraň ke spáchání zločinu nebo k ukradení.

Oblíbené zbraně, které zločinci skutečně měli, byly prakticky tytéž jako zbraně používané policií: .38 nebo .357 se čtyřpalcovou hlavní od Smith&Wesson, Colt, nebo Ruger s cenou přes 150 dolarů. Zločinci preferovali kvalitní, přesné a snadno ovladatelné zbraně, všeobecně spíše revolvery než automatické pistole. Pouze 14% zločineckých zbraní by se vešlo do klasické definice "Saturday Night Special", kombinace malé ráže (.32 nebo méně) s krátkou hlavní (3 palce nebo méně). 55% kombinovalo ráži .38 nebo silnější s hlavní dlouhou aspoň 4 palce. Pouze 5% připustilo vlastnictví zbraně s ráží .25, ačkoli takové zbraně tvoří 13% prodávaných pistolí a revolverů v USA.

Tento průzkum tedy ukazuje, že představy o tom, že zákaz malých zbraní něčemu pomůže, jsou mylné. Podle Wrighta dali zločinci jasně najevo, že takový zákon "by podnítil násilné zločince k přechodu na větší a nebezpečnější zbraně." Byly by páchany ty samé zločiny, ale s potenciálně nebezpečnějšími zbraněmi. Wright charakterizoval jeho nálezy o možném dopadu takového zákona jako "velmi pochmurný. Jestli to, co říkají, je pravda, budu radši, když budou mít laciné šmejdý. Ne že bych chtěl, aby měli cokoli, ale když nebudou mít malé zbraně, mohou si sehnat .357 Magnum nebo 9mm automatické pistole, a úmrtnost s stoupá ráží."

Tento průzkum ukazuje, že plošný zákaz krátkých zbraní by měl za následek noční můru. Většina zločinců používajících střelnou zbraň - a zejména ti, kteří zbraň používají aktivně k páchaní trestné činnosti - řekla, že by se prostě obrátili k dlouhým zbraním, které by zkrátili na utajitelnou délku. Zákaz krátkých zbraní by profesionální zločince prostě přimělo přejít na to, co Wright popisuje jako větší, smrtelnější zbraně.

64% zločinců řeklo, že by-li by zaveden zákaz krátkých zbraní, přešli by na upilované pušky a brokovnice. Prohlásilo to pět osmin těch, kteří už někdy použilo střelnou zbraň při zločinu, a tři čtvrtiny těch, kteří ji používají pravidelně. Wright dodává: "Mimochodem, bylo by dobře, kdybychom tuto odpověď brali vážně; většina násilných pachatelů, kteří odpověděli, že by přešli na uřezanou brokovnici, jinde v dotazníku odpověděla, že to už někdy v životě skutečně udělala a že by pro ně nebyl problém to udělat znovu. Možnost, že by se i jen několik málo pachatelů, kteří se dnes plíží po ulicích s pistolí, plížila po ulicích s upilovanou brokovnicí, je dobrým důvodem si takový zákaz důkladně rozmyslet. Při pomýšlení, že by to udělaly tři čtvrtiny z nich, se člověk třese."

Výsledky a důsledky Wright-Rossova výzkumu by měly přimět zákonodárce, aby se zastavili a přemýšleli, než vydají zákon omezující legálně držené zbraně, které hrají důležitou, prokázanou roli v omezování násilného zločinu. Je také důležité připomenout, že výsledky této studie pocházejí od člověka, který připouští, že bral prospěšnost takových omezujících zákonů jako zcela samozřejmou - než se pustil do pětiletého výzkumu zbraní, zločinu a násilí v Americe. Dnes je Wright zajedno s National Rifle Association, když tvrdí : "Staví se proti regulaci střelných zbraní, protože nevěří, že to pomůže omezit zločinnost, a já také ne."